Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	samlede og udgivne af Frederik Christian Sibbern.
Titel | Title:	Efterladte Breve af Gabrielis
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : trykt hos C. Græbe, 1826
Fysiske størrelse | Physical extent:	XIV, 170 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

PUBLIC DOMAIN

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021544273

Efterladte Breve

af

Gabrielis.

Samlede og udgivne

af

Frederik Christian Sibbern.

Kjøbenhavn 1826.

Trykt hos C. Græbe.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Fortale.

Dersom det er sandt, at ikke sjeldent en Bog allersnarest finder Læsere og Yndere derved, at den blot udtaler, hvad Mange ofte gjentage for sig selv i det Inderste af deres Bevidsthed, saa tør maaskee disse Breve haabe at finde dem. Men jeg haaber da ogsaa, at de ikke skulle kunne volde nogen tænksom Læser Forvirring eller Ufred, men at snarere det, der i det Hele gaaer igjennem dem, vil kunne tjene til at fremme den Aandsopreisning og Aandsopklarelse, hvortil vi alle trænge.

Kjøbenhavn, i Decbr. 1825.

Udgiveren.

E. S. Efterat have fuldendt Reenskriften af disse Breve, ønskede jeg at høre een reen og klar Dom over dem, og sendte dem derfor

til een af mine Venner. Man kan ikke blive overrasket paa en mere behagelig Maade, end jeg blev det, da jeg efter en rum Tids Forløb som Svar erholdt en formelig Recension, der saa ganske syntes mig at være, hvad en Bogs Recension saa sjeldent er, eller kan være, et Supplement til den, saaledes som det mere hører Læseren, end Forfatteren til, at levere det, at jeg strax fattede den Tanke, at lade den følge med Bogen; og, uagtet man i vor Tid ikke mere pleier at give de Bøger, man sender ud i Verden, de Anbefalinger med, som deres første Læsere skjænkede dem, har jeg dog ikke kunnet opgive den Beslutning at bringe denne Tanke til Udførelse.

Dansk Litteratur-Tidende for 1826.

No. 1.

Efterladte Breve af Gabrielis. Samlede og udgivne af Frederik Christian Sibbern. Kjøbenhavn 1826. Trykt hos C. Græbe. 170 S.

Dersom en Literatur-Tidende havde Læserinder, saa vilde jeg sige: „kiere Læserinde! denne lille Bog er ikke for dig. Forfatteren har paa en underlig Maade just ladet Det trykke, som du pleier at springe over i de Bøger, du læser, og derimod beholdt Det for sig selv, hvorefter du bladdrer. Naar du vil anvende nogen Flid, kan du maaskee faae Kundskab om Begyndelsen af et Par Historier, derimod erfarer du slet ikke, hvad der videre bliver af, ja naar du endog har begyndt at fatte nogen Interesse for Helten, saa løber han bort, skal først med næste Post berette, hvor han er løben hen, og denne Post er udebleven. Skulde du endog høre til dem, der ikke blot ville læse Begivenheder, men ogsaa Skildring af Følelser, der gjerne lytte til Beskrivelsen af de Smerter, som kunne sønderrive et menneskeligt Bryst, da er det vel vist, at Forfatteren just giver dette, men den Følelse, den Smerte, han skil-

drer, er en saadan, som du aldrig har fornummet, og med hvilken du derfor ikke kan sympathisere. Hans egentlige Thema er den Forladthed, som den unge Mand føler, naar han er kommen ud i den vrimlende, rige Verden, efter hvis Herlighed han saa længe forlængtes, og see! Palladsets Sale ere inden i ganske anderledes, end de vare i Barnets Phantasie, da det stod paa Gaden, og saae op til Lysene, der straalede ud giennem Vinduerne. Alt, hvad Verden tilbyder ham, i det han fornemmer Tomheden af dens Lyst, er Arbeide, som han ikke kan komme ind i, fordi det fattes ham paa klar Indsigt, modnet Kraft, fast Villie. Det Eneste, hvorfor, som han synes, hans Sands var fuldeligen opgaaet: Kierlighed, Deeltagelse, Opmærksomhed — deraf finder han næsten Intet. Du derimod, kiere Læserinde! du blev i din Families Skiød, og hvilke Bekymringer du endog der kunde have, hvad du end meente at kunne klage over Kulde eller Tilsidesættelse i dit Hjem, du veed kun Lidet om, hvorledes en Student har det paa sit Værelse under Taget eller sit Kammer paa Regentsen. Og da du kom ud i Verden — der er intet saa glimrende, som en ung Piges Fremtræden, hvorledes Alle flokke sig om hende, Alle synes kun at have Opmærksomhed for hende, Alle kappes om den mindste Gunstbeviisning, og selv de Gamle løulig en misunde Ungdommen dens Ret at kunne beile til hendes Bifald. Det Eneste, hvorved du kunde gi-

re dig Det, som her forekommer, forstaaeligt, var maaskee den bedre, men krænkende Følelse, du fornam, naar du stundom i en glimrende Forsamling saae dig tilsidesat, for dem, om hvilke du med klar Bevidsthed sagde dig selv, at de vare slettere end du, naar du saae dem tiltrækkende selv for saadanne unge Mænd, hvilke du agtede, og om hvilke du vidste, at de foragtede dem i deres Hjerte. Dog var der i denne Følelse en Fortørnelse, som du ikke finder hos Gabrielis; han er ikke fortørnet, enten paa Himmelen eller paa Menneskene, men hans Bebreidelser vende sig kun mod ham selv; og saaledes var der i dit Liv næsten intet Analogt, hvilket Læsningen af disse Breve paa ny kunde vække."

Altsaa, til Læseren var det, Recensenten her skulde vende sig; men han tilstaaer, at en Literatur-Tidendes Læsere — skiøndt han selv hører deriblandt — forekomme ham at udgiøre en ganske anden Classe af Læsere, end de, hvilke Udgiveren har villet meddele disse efterladte Breve. Rec. bærer altfor megen Ærbødighed for dem, til at han skulde forestille sig dem anderledes, end som lærde, dygtige, forstandige Mænd — som altsaa vel forlængeseiden have glemt, hvad der bevægede og forvirrede deres Ungdom, hvad der ofte afbrød deres Flid, som, hvis de erindre det, nu smile derover, som over gamle Daarligheder, eller klage derover, som over spildte Aar.

Og dog, min Læser! om du end er utilfreds

med Bogen, og med Recensionen, der anbefaler dig den, dog veed jeg, at den vil øve en tiltrækkende Magt over dig, at der er en Tone i den, som du forgieves vilde tvinge dig til ikke at lytte efter, som anrører Strænge i dit Indre, der maaskee længe ikke klang, men som, hvor lidet den end stemmer med Livets stærke Musik omkring dig, dog hører til en gammel, vel tungsindig, men kjer Melodie, som du aldrig ganske har kunnet glemme. Disse Breves egentlige Thema er den Gysen, hvormed den Unge, i hvem mange Tanker og mange Følelser gæres, uden at kunne komme til Klarhed, betragter sig selv som „et forvildet, veiløst Menneske, der fattes den Livets Kiærne, om hvilken Alt, hvad vi modtage, skal samle sig, for at fremme vort indre Liv," er „den frygtelige indre Sønderrevenhed i en Sjæl, der søger Fred og en Begyndelse til et Liv, og ikke finder den, der søger sig selv og sin Gud, og søger begge forgiæves" (S. 92. 93). Vi smile mangen Gang over os selv, naar vi siden tænke tilbage paa denne Tid i vor Ungdom, og erindre, hvorledes det dengang forekom os, som vare vi allerede udlevede, som om der laae „et heelt fortabt Liv" bag ved os (S. 160); og dog var Livet neppe begyndt. Det er i Sandhed ofte en frygtelig Tilstand, og der ere faare Mange, for hvilke Ungdommen, den stormfulde, udannede Ungdom, sønderreven af saa mange Lidenskaber, som vil saa Meget, og formaaer saa Lidet, langtfra

ikke er den lyksalige Tid i Livet, hvorfor den saa ofte udgives. Men Gæringen er aldeles fornøden, for at Vinen kan fremkomme — kun at Gæringen lykkes vel! Thi, som Gabrielis træffende bemerker, „det Værste er, at da letteligen, i vort Inderste selv, en lokkende Fristelse træder os imøde, hvori, i Skikkelse af en Alting jevnende Ven, en arrig Fiende taler til os" (S. 93). Dersom denne Fiende seirer, da modnes — hvis man vil kalde dette en Modnen — Væsenet i Kulde og Hovmod og Had; Stammen bliver maaskee ret fast, men uden Blomster og uden vederqvægende Frugter.

Hiint Thema gaaer nu i mange Variationer giennem alle disse Blade, og forsaavidt er det en Mangel af Fred, der udtaler sig i Suk og Klage. Allerede dette kan være velgiørende. Det er den Ældre gavnligt, stundóm ret levende at sættes tilbage i den forrige Strids-Tilstand, og desto mere, dersom Striden altformeget er endt — thi ganske skal den ikke endes — dersom de Følelser, hvoraf den fremgik, ere i Begreb med, ikke at ordnes og forklares, men at uddøe. Og for den Unge er det ofte lindrende og lægende, at han veed, at andre Mennesker have været stødte i den samme Trængsel; han mener ofte, i en Blanding af Hovmod og Mismod, at han ene i Verden er given til Priis for denne Jammer. Det er stedse interessant, at enhver Livets Tilstand træder frem i en tro og levende

Skildring; men vistnok bliver Skildringen piinlig, dersom det kun er en forstyrret Tilværelse, som stunder til Undergang, der skildres. Men Udgiveren mener med Rette (see Fortalen), at det, der gaaer igjennem disse Breve, vil kunne tiene til at fremme den Aandsopreisning og Aandsopklarelse, hvortil vi alle trænge. Og dette er det Mærkværdige, det Sieldnere ved disse Breve: uagtet al Jammer, uagtet den idelig tilbagevendende Klage, stunder den Sjæl, som her udtaler sig — forskiellig fra Werther, om hvis Lidelser Enhver her vil erindres — ikke til Døden, men til Livet; den er knuget, fængslet, piint, men dens indre Kraft er ikke overvunden; vi forvisses ideligen om, at det dog er en dygtig Tilværelse, der vil udvikle sig af denne Forvirring. Hvor meget endog Livet selv her er den Klagende en Byrde, dog er det hans første og sidste Bøn: „lad mig ikke døe midt i denne Elendighed. Hellere vil jeg, som den evige Vandrer fra Jerusalem, slæbe denne Byrde giennem alle Aarhundreder indtil Herrens Gjenkomst. Først naar det engang kommer til Gjennembrud i mig ꝛc." (S. 101). Med hvormegen Klarhed siger han ikke sig selv, hvad der mangler ham: „den første af alle Betingelser. Hvor kan et lidenskabeligt, egoistisk Hjerte være skabende? ꝛc." (S. 81). Hvor klart erkjender han ikke, at hvad der i det Udvortes fornemmelig fattes ham, er bestemte Pligter som skulle udføres, og med Besværlig-

hed; at dette vilde sysselsætte den ørkesløse Siæl, og tvinge det kielne Hjerte til at dvæle ved andre Gienstande, end sig selv. Snart higer han ud i Krigens Tummel og Farer, snart vil han begrave sig i tørre videnskabelige Arbeider, „læse Hebraisk efter Danzii Grammatik", snart ønsker han sig i en trællende Arbeidskarls Stilling. „Af Livets Glæder, siger han, begiærer jeg ikke min Andeel, men af Livets Møie og Besværlighed kræver min Siæl den ꝛc." (S. 157). Denne Higen erkjender den dybere indtrængende Læser snart at være noget Andet, end en Feberdrøm; det er den endnu uforstyrrede Naturs Stræben til Helbredelse, til Livet. Derfor, naar Gabrielis tilsidst iler ud i Verden, til et Øiemeed, da troer man det vel om ham — skiøndt man ikke erfarer, hvad han vil — at det ikke er Undergangen, han, som en Daare, iler imøde, men at det er en bestemt Virksomhed, der er opgaaet for ham, og at den Instinct, hvormed han griber den, ikke leder ham vild.

Dersom en Læser ikke vil opfatte denne Traad, da vil maaskee Læsningen blive ham trættende; men for saadanne Læsere ere disse Breve hellere ikke udgivne. Andre Læsere ville med Deeltagelse følge de eensformige, men dog paa mange forskiellige Maader nuancerede Udbrud af den samme Følelse; og dersom det bliver dem for Meget paa eengang, ville de dog snart vende tilbage dertil igien, og snart beklage, at disse Bre-

ve ikke ere flere. Ogsaa tilbyde nogle Episoder en Afvexling, som dog nøie griber ind i det Hele. Saaledes den Vens Historie, som fra en anden Bestemmelse pludseligen udtaarer Skolelivet. Det Pludselige i denne Forvandling retfærdiggiøres ved Udfaldet; det var virkelig til det Inderste, at Lienhard og Gertrud havde talet; og Kampen mellem hans Pligt og hans Kierlighed er i høi Grad interessant. Saaledes er ogsaa Fortællingen om den gamle Amtmandinde riig paa fine, velbenyttede Træk. Man røres over de Forvildelser og Smerter, der kunne finde Sted i et Liv, der hverken syntes forvildet eller sørgeligt, og over det Resultat, hvortil hun omsider er kommen, „at der ikke ligger Magt paa, hvad enten vort Liv bringer os Fryd eller Smerte, naar vi kun tilbringe det saaledes, at vi kunne døe i Fred" (S. 143); og man frapperes over den Ironie, hvormed Skiebnen lader den unge Mand see sine hede Drømme om, ret at udgræde al sin Jammer ved et elsket Væsens Bryst, opfyldte — i Armene paa en gammel rynket Kone.

Hvad Gabrielis ved forskjellige Anledninger yttrer, maa naturligviis opfattes som hans Yttringer, og ikke som den rolige Iagttagers Dom. Saaledes maa det katholske Skriftemaal vel synes ham en Trøst og Lise for et besværet Hierte, og det maa forekomme ham, som om dets Afskaffelse var et sandt Tab for Livet (S. 53).

Den rolige Betragter erkiender ikke blot de uundgaaelige Misbrug, (og at det just var, for at disse Misbrug kunde finde Sted, at Skriftemaalet erholdt den tvungne Udvidelse i den katholske Kirke;) men ogsaa, at det aldeles overstiger menneskelige Kræfter, paa denne Maade at høre Skrifte af en Mængde, da Skriftestolens loci communes kun lidet kunne trøste og gavne, hvor der just, hvis nogensinde, udfordres den dybeste og skarpeste Indtrængen i Individualiteten; at et virkeligt Skriftemaal er ogsaa i den protestantiske Kirke enhver Præst forpligtet til at høre af dem, der ville vende sig til ham, om end ikke i Kirken; og at det Vigtigste og Trøsteligste er, at udgyde sit Hierte for Gud, som aldrig misforstaaer os, og saaledes at giøre Bønnen til sit Skriftemaal.

Derfor beholder hiin Yttring ligefuldt sin subjective Rigtighed i Gabrielis Mund, som overalt intet Ord, ham selv angaaende, mangler denne subjective Sandhed. Ogsaa de faa øvrige fremtrædende Personer ere bestemt og treffende tegnede; saaledes Gabrielis Elskede, som „ved al sin tryllende Hengivelse endnu er saa selvegen, saa characteerstreng, ja næsten steil og utilgjængelig" (S. 99). Desuagtet kunde det omtvivles, om det forholder sig saa, at hun har fundet sig saa rørt ved Socrates's — efter Rec. Følelse — kolde Død, eller om der gives noget virkeligen qvindeligt Væsen, for hvilket Platos Dialoger i det

Hele (ikke enkelte Steder) kunne være tiltrækkende.

Denne Recension, hvormed jeg, halv i Spøg, takkede Udgiveren for Meddelelsen af disse Breve, har han for Alvor villet at skulle ledsage Brevene ved deres offentlige Fremtrædelse. Jeg har ikke kunnet nægte min Ven mit Samtykke dertil, skiøndt jeg her kun svagt har kunnet antyde den Rigdom af Iagttagelse og Følelse, som disse Breve indeholde. Der vil saaledes blive nok tilbage for den virkelige Recensent i den virkelige Literatur-Tidende, som tillige vil befinde sig i det sieldne Tilfælde, ikke blot at have en Bog, men ogsaa en Recension at recensere.

J. P. Mynster.

Efterladte Breve.

Den 4de Octbr. 1813.

Lad det være godt, min trofaste Ven! at jeg rask har udført min raske Beslutning, at jeg har revet mig løs fra Dig og Din trofaste Omgang, og er tyet til min Barndoms Steder. Jeg veed det vel, at jeg lige saa lidet gjenfinder min tabte Ungdom her, som jeg vilde gjenfundet den paa Bjergenes Toppe, om det atter var bleven mig forundt at drage ud for at aande deres frie Himmel. Men lad mig raade. Gud veed, hvor meget jeg holder af Dig, hvor inderlig jeg takker Dig for enhver Time, jeg henlevede med Dig. De vare mig tilsidst det eneste, jeg havde tilbage, og naar jeg den lange Dag igjennem jammerfuld havde slæbt mig omkring, havde jeg dog eet Øieblik daglig, da jeg livnedes op igjen, naar jeg saae Dig komme hen ad Veien. Hvor ofte var jeg nær ved at falde Dig om Halsen, naar vi skiltes ad, og at takke Dig med tusinde Taarer. Jeg var kun for bly til at gjøre det, thi det er ei saaledes, Du kan lide det.

Nu jeg engang er borte, lad mig blive. Skri=

ve til Dig vil jeg ret meget, alt, hvad en Gud eller en ond Time indgive mig.

Min Fodtour herhid har vedergvæget mig usigelig. Til en saadan Bevægelse har jeg længe trangt. Dertil endnu den friske, klare, dunstfrie Efteraarsluft, den allerede koldere Vind, som nu og da strøg hen over de nøgne Marker, den lavere Soel, det faldende, raslende Løv i de gulnede Skove, og mod Aften den ossianske Himmels mangfoldige Graat i Graat. Alt dette klang sammen i mig til en Samvirkning, som dybt har husvalet mig, og har opfyldt mig med en Rolighed og en Evighedens Følelse, som jeg længe havde forgjættet.

Fra min tidlige Ungdom af har jeg elsket den hendulmende Natur i Høsten, mere, end det frodige Foraar, endog den Gang, da Livet i mig selv var allerfrodigst. Bestandig lød i Høsten Evighedens Stemme til mig, og en Røst fra Tilværelsens underfulde Dyb, der forkyndte dens Bestand og indre Friskhed. Thi allerede i mine tidlige, levelystne Dage lærte jeg med en ubeskrivelig Erkjendelsens Glæde just i alle Tings Omskiftning og Naturens aldrig hvilende Forvandling at skue det aldrig fængslede Livs indre Vælde.

Jeg fornemmer det engang igjen med inderlig Taknemmelighed, at jeg endnu ikke er døet af fra disse Følelser.

Ja! Du døer hen livfulde Natur, Din Glands udslukkes, og Din Pragt falder af. Men det var det, jeg længtes efter, da Sommerens Fylde præssede mit Bryst. Jeg kan græde bitterligen, naar den dunkle Nat hvælver sig over det forstummende Liv. Men det Væld, hvorfra mine Taarer komme, er Hjertets Glæde ved Herren.

Jeg skriver Dig disse Linier til underveis, en Miil fra mit gamle Kloster i Skoven. Naar jeg kommer did, føier jeg mere til, og sender Dig det alt. Dog maa jeg først overstaae de første Dages Rørighed. Gid jeg først existerede der saa eensomt, som i dette Øieblik, da kun Vertindens uafbrudt snurrende Rok spørger ind til mig, og ellers ingen. Siden kan du hver Uge vente fra mig; tag villig derimod og svar mig engang imellem, naar Du ret har Tid og Lyst.

Jeg bliver her Natten over. I Morgen tidlig gaaer min Vei gjennem en Skov, hvilken jeg ikke kan betræde igjen uden Veemod. For ti Aar siden, da jeg forlod Skolen for at komme ind i et nyt Liv, hvorom jeg ikke havde nogen rigtig Forestilling, kun en sælsom Anelse, — thi jeg var endnu ganske et Barn — stege vi af der, for at vi sidste Gang kunde gaae igjennem Skoven. Vi skare vore Navne i en glat Bøg. Jeg vil søge den op, om den vel staaer endnu.

Den 6te Octbr.

Det var en lykkelig Stund, da jeg faldt paa at tage herud. Jeg kan ikke sige Dig, hvor qvægende det er for mig at see saa mange Barndomsminder igjen. Det gjør mig inderligt godt, at gaae omkring igjen i disse Skove og Marker. Alle Udhuse, alle Gaardsrum, alle Trapper og Gange har jeg igjen besøgt, og har igjen taget dem i Besiddelse. Det er for mig, som om en mild, liflig Luft er udbredt om alle disse Steder. Venlig og dulmende tale alle Gjenstande til mig. Jeg er som i mit rette Element, der svarer til mit Hjertes Attraa. Jeg har havt Øieblikke, hvori det var for mig, som følte jeg levende en fyldig Skabning imellem mine Arme og et varmt Hjerte banke imod mit.

Dertil den herlige Ro. I Skoletimerne baade Formiddag og Eftermiddag nyder jeg en uforstyrret Eensomhed, medens jeg frit vanker om i hele Egnen. Siden er jeg desto friskere til Samtale og Samqvem med dem alle, der endnu have nok at spørge om.

Du kjender de skjønne Stier igjennem Skoven langs med Aaen baade paa denne og paa hiin Side. I Morges gik jeg Veien ad vort gamle Badested til. Underveis vilde jeg søge et Sted op, hvor jeg i forrige Tider ofte dyssede mig i alleslags

eensomme Drømme. Det var paa en Brink ved Aaen, men inde i det tætte Krat. Selv paa den lyseste Dag var der et stille Halvmørke. Kun een Aabning tillod Blikket at øine et Glimt af Aaen og af en Sti paa hiin Side, der netop paa dette Sted blev fri i Skoven, men strax igjen tabte sig imellem Træerne. Hvor ofte stod jeg der og morede mig ved at see Karle og Piger, Lærere og Disciple komme forbi og strax forsvinde, uden at de tænkte paa, at jeg stod og gav Agt paa dem. Stundom blev jeg liggende paa denne Plet under en knudret Eeg, indtil Mørket faldt paa, og det forekom mig skummelt og ængsteligt, naar jeg vaagnede op af mine Phantasier.

Her var det da ogsaa, at den Snylteplante, der siden bestandigen lige ind til dette Øieblik har snoet sig op ad min Existentses Fremvæxt, rodfæstede sig og pleiedes hjerteligen. Thi allerede den Gang qvægede sig det unge Hjerte ikke blot ved Natur og Læsning og ved enhver Kjærlighed, men det hengav sig ogsaa lidenskabeligt til hule matte Drømmerier om Fremtids Daad og Storhed, og den fattigste af alle Nydelser fyldte Sjælen med en fordærvelig Indeglædes falske Rigdom.

Just i disse Erindringer og Betragtninger gik jeg søgende Stedet. Paa eengang blev jeg staaende paa en Plet, hvor besynderlige Minder reiste sig hos

mig. Jeg stod, hvor jeg vilde hen, og vidste det end ikke. Endeligen gjenkjendte jeg Stedet. Den tykke Eeg var fældet, alt var luftet og aabnet, det tryllende var forsvundet. Uden nogen Veemodsfølelse gik jeg tilbage fra en Plads, der i de ti sidste Aar ved tusinde dæmrende Erindringer og Længseler havde været knyttet til mit Hjerte. I Nærheden af Donauen, i Egnen af Regensburg, stod jeg engang ved Bredden af en lille Flod paa et lignende Sted, og maatte græde af Veemod. Ogsaa i Aften føler jeg den samme bittersøde Lyst reise sig hos mig. Men i Morges stod jeg der uden at røres.

Den er fældet, den runkne Eeg, af hvis Blade jeg saa gjærne vilde fortjene en Krands, og mine Forhaabninger ere fældede, som den.

Dog! den evige Natur lever jo endnu og aander mig imøde fra alle Sider. Jeg vil i Dag holde mig i den milde Rolighed, som er bleven mig tildeelt. I Dag vil jeg ikke forsage.

Den 7de Octbr.

Ville I unde mig nogen Gave, I Guder, saa under mig den, at kunne udtale det, der trænges i mit Hjerte, rhytmisk og melodisk. Ofte staaer det i mig og vil frem, jeg hører Tacten og Tonen, Lydenes Fald og Følge; det er, som om en Melodie sang sig i mit Indre, og kun i den Form,

ingen anden, ville Ordene i mig frem, men kunne det ikke. Tusinde have den Gave, at Ordene let føie sig for dem til Vers; for mig ville de aldrig articulere sig melodiskt eller metriskt. Intet Ord finder i mig sin Gjenklang i et Riim, saa meget det end arbeider og søger; ikke et Hexameter eller Pentameter kan komme i Stand, saa ofte ogsaa en elegisk Stemning i mig længes efter den elegiske Klang.

Den 10de Octbr.

Naar der dog kun maatte undes mig den Ro, hvortil jeg trænger. Naar det dog kun maatte tillades mig at bære mit Livs Byrde med mig selv allene. Jeg vil ikke plage nogen med det, der nedtrykker min Sjæl, men Ro vil jeg have, Ro, Ro.

At give mine Aftener til Priis og mig selv tilligemed dem, derpaa var jeg belavet. Jeg havde afgjort det hos mig selv, at jeg dermed vilde kjøbe mig mit Fristed og en herlig Rolighed for den hele øvrige Dag. En Midnattens Time var det altid let at skaffe mig fri under den stjernefulde, eller skymørke Himmel.

I fire deilige Dage har jeg nydt min Attraaes Fylde. Fire skjønne Dage er jeg hendulmet i sød Stilhed. En rolig Efteraarsdag, netop som den, der mildt har hvilet over Egnen, og, tilhyllende Solens

Glands, har fordeelt dens Lys til et jevnt, ligeligt udbredt Graat, en saadan har stille og qvægende staaet i mit Indre.

Men nu er det ude med denne inderlige Stilhed. Allerede har Harme ægget mit Hierte op, og fyldt mig med tusinde bittre Tanker. I dette Dieblik er jeg kommen hjem fra en Spadseretour, den første, paa hvilken ingen venlig Erindring har qvægende samlet, nei ærgerlige Tanker have opirrende sønderrevet, mit Sind og min Stemning.

Jeg er paa Veie til at søge op i gamle Papirer og Minder, for at bringe mit Sind i Gled igjen. Men først maa jeg i et Par Ord til Dig udtale min Harme og kaste den fra mig.

O Gud! Jeg veed det vel, at jeg skulde betænke, hvad det vil sige i dette Liv at have een Dag ægte, stille Rolighed. Jeg skulde takke Gud, at han har undt mig den i fire fulde Dage. Jeg burde kunne holde længe ud med Efternydelsen af disse fire Dage. Men jeg havde saa vist stolet paa, at her intet kunde forstyrre mig, uden mit eget Hjerte. Nu! jeg vilde slaae mig til Taals, dersom jeg kunde forlade mig paa Dagen i Morgen. Men i Morgen har hele Skolen Lov, fordi der skal holdes en Fugleskydning, hvori da ogsaa jeg har min Lod. Hvad der giver de andre Frihed, røver mig min.

Hvad det kan være, der har sat mig i denne Stemning, vil Du spørge, og neppe tør jeg sige Dig det: saa aldeles seer det ud som en Smaating, ja er det maaskee i sig selv. Det er ikke andet, end at et godt Menneske, der gjærne vil knytte sig til mig, har forstyrret mig et Par Formiddage med Tale og Debat, af den Art, som ikke fører til noget. Men det vil tillige sige, at jeg fra nu af veed et Væsen i min Nærhed, som gjærne vil søge mig, og som jeg gjærne vil undflye; at jeg ikke mere veed mig sikker paa nogen Spadseretour, ikke nogen Morgen veed mig sikker paa mit Værelse; og at jeg nu vel altsaa mangen Gang skal gribe til falske Foregivender, for at slippe fri, disse Forevendinger, som jeg altid har hadet saaledes, at jeg hidtil endnu bestandig har tabt den Time, jeg ved dem vilde vinde, ved at ærgre mig hele Timen over, at jeg havde maattet gribe til dem. Jeg trænger saa ganske til at leve i reen Fred og Kjerlighed, uforstyrret og ligefrem og som min Hu tilsiger mig det. Og nu skal her, hvor jeg havde haabet at kunne det, en ny Plage tirre mig, og just den gode Tilboielighed, som drager andre til mig, skal være det, hvorved, fordi den fængsler og hilder mig, min Harme ægges og næres. Intet er utaaleligere for mig, end over lutter Samqvem med andre, en heel Dag igjennem ikke at kunne komme til at drage

Ande i Ensomhed og nyde Samqvemmet med mig selv. Jeg er efter en saadan Dag tilmode, som om jeg havde været paa en Parforcejagt, hvor jeg selv havde været det jagede Dyr. Og en saadan Dag havde jeg i Gaar, og det begyndte paa ny strax i Morges.

Ja, min Ven! hvis det ikke var andet, der forbittrede mig, end de tvende tabte Dage, hvor let vilde jeg glemme det. Hvis bestandig i Livet alt kunde være forbi med det fortrædelige eller smertelige Øieblik, hvis en bitter Stund kun var en Stund, o min Gud! hvor gjærne vilde jeg udholde den, om den saa varede hele Dage. Men næsten altid slaaer den Fortred, der rører vor indre Tilværelse, en ny Kilde til Bitterhed eller Mismod løs i vort Hjerte, hvoraf Harmen nu bestandig paa ny kan vælde frem. Hvor ofte er et Udbrud af Trætte imellem tvende ikkun Gjennembrudspunctet for en i sig selv bestaaende Disharmonie imellem dem, der ikke først nu opstaaer, nei, der nu blot komme tilsyne, men der fra nu af ogsaa, om man end forebygger de nye Udbrud, just ved denne Forebyggen standser og hilder det frie Liv og indesnævrer Sjælen.

Jeg har engang i mit Liv fornummet, hvad det er at existere daglig, fra Morgen til Aften, sammen med et Menneske, med hvem man ikke harmonerer. Vi gjorde en lang Fodreise sammen, ind-

til jeg endelig tog mig deri, og følte, hvad der var godt for os begge, og midt i Reisen greb et Paaskud til at skilles fra ham. Den fuldelige Adskillelse er i saadanne Tilfælde det bedste og rette, hvor den er muelig. Men dertil ere Menneskene sædvanligen ikke resolute nok, og de bevare heller et halvt Forhold og skjærpe og friste hellere Ukjærlighedens Braad idelig paa ny, end at de skulde skaffe sig Ro. Vi ere nu eengang Børn og bede dagligen: led os ikke udi Fristelse! og vi skulde heller undgaae enhver Anledning til ukjærlige Yttringer, end fra Moment til Moment at kastes frem og tilbage imellem Ro og Uro. Hvilket Saar læges da, naar det ikke faaer Ro?

Men bedre er det vistnok, naar det slet ikke kommer til Saar og Udbrud. Og saaledes holder jeg det og herude. Gud bevare mig fra, i disse velsignede Egne at komme i Ufred med nogen. Kun hvad der er mig næsten lige saa utaaleligt, det har jeg da allerede: et halvt Forhold. Jeg har altid hadet disse halve Forhold. Hvor jeg ei kan have et heelt, vil jeg helst intet; jeg kan ikke udholde Forhold, som skulle synes at være noget og dog ere intet.

Dog hvor meget har jeg allerede skrevet, og endnu ikke det, jeg meest havde i Sinde. Nu, dertil finder jeg vel i Morgen en god eller end

Time; eller maaskee jeg da ei har Lyst dertil. I Aften skal jeg i et Selskab hos den gamle, vakkre Rector, og jeg gaaer nu derhen i en bedre Stemning, end jeg havde kunnet det for et Par Timer siden. En saadan Afleder formaaer et Brev at være.

Samme Dag sildigere, henimod Midnat.

Jeg kommer fra mit Selskab, og har følt mig der saa vel, som jeg altid føler mig, naar jeg er hos den gamle Rector og i de Stuer, hvori min Barndom dagligen næredes ved den Kjærlighed, hvori et barnligt Hjerte trives saa vel. Det er nu Midnat; men hvad der hele Aftenen stille har gjentonet i mit Indre, maa jeg bringe i Ord til Dig, inden jeg ender Dagen.

Jeg har kun Dig allene, til hvem jeg har det Hjerte, ubundent at lade mit Indre tale. Tag da venlig og villig imod alt, hvad jeg skriver, det være end skurrende og forvirret. Allerede imedens jeg udtaler dem til Dig, løse mine Dissonantser sig op i Akkorder. Saa lad mig da have den Forvisning, at jeg i min fjærne Vens roligt opfattende Anskuelse lever klarere og helere, end i mit eget Livs ustadige Vaklen. Und mig den Trøst, at jeg i Dig har en Ven, der, efter Göthes Ord, mild og lindrende, som Maanen over mine natlige Vandringer, vil brede sit Øie ud over mine Breve og over

min Tilværelse. Jeg lever i det Haab, engang hos Dig igjen at læse disse Breve, og at da alt vil være godt igjen.

Den 11te Octbr.

I Forgaars var det Løverdag. Jeg sad i min gode Ro. Ved Schillers Digte, især hans Yngling ved Bækken, vakte, nærede og opløste jeg min indre Fortvivlelse til en stille Veemod. Jeg tænkte ret engang igjen med stille Lyst paa det søde Væsen, der volder mig al min Qvide. Et sødt Haab opfyldte mig: hun vil maaskee savne Dig, og tænke kjærligt paa Dig, sagde jeg til mig selv. Hun havde været saa stille god den Morgen, jeg sidste Gang var hos hende. Vel gik jeg dengang fra hende med et Hjerte fuldt af Bitterhed; thi alt for skarpt følte jeg, hvor meget jeg havde tabt; al hendes Godhed saae ud for mig, som en blot Overbærelse, som om hun blot viiste mig den, for ikke til Afsked at krænke mig, men at skilles fra mig saa lempeligt som mueligt. Og jeg harmedes derover og var tungsindig den hele Dag; og jeg var gjærne løbet til hende endnu engang, men jeg frygtede for, at jeg da endog skulde miste den Skjærv igjen, der var kastet hen til mig. Nu derimod forekom mig hendes ømme Venlighed saa sød, at jeg ret følte inderlig Taknemmelighed imod hende. Jeg

hengav mig til min Smertes hele Sødme, og ilede ud i mine Skove. Men da var det forbi med min Ro. En just ikke ganske ung Student, som er Huuslærer hos Birkedommerens, og tillige giver Præstens Børn Information, mødte mig og blev hængende ved mig. Han vidste nok, sagde han, at jeg saaledes pleiede om Formiddagen at spadsere, og havde just i Dag ønsket at møde mig, for at gjøre mig Selskab. Det var hans frie Dag i Dag, thi saaledes havde han udbetinget sig det, hans ugentlige lille Ferie, Løverdag og Søndag, til hvilken han glædede sig hele Ugen. Jeg resignerede strax, og tænkte at holde det ud, til jeg paa en god Maade kunde slippe. Han fortalte videre, at han egentligen ikke var Huuslærer i de to Familier, men blot i nogle Maaneder havde paatáget sig at være det for en Anden, som den halve Sommer havde ligget syg i sit Hjem, at han havde længtes efter at blive befriet fra denne Post, men at han nu, saa længe jeg blev her i Egnen, ikke brød sig om at blive. Vi gik saaledes en Stund, men snart viiste det sig, hvad der laae min nye Ven paa Hjerte. Han haabede hos mig at faae en ret tilfredsstillende Dom over den nyeste Philosophie, som han kaldte den: en ret ordentlig Besked om, hvad man skulde antage af denne Philosophie, og hvad ikke. Jeg, meente han, skulde især hjelpe ham paa det Rene dermed.

Skal Du nu have det at plages med herude? tænkte jeg ved mig selv; thi i Sandhed Ingen kan være mindre skikket til at hjelpe andre paa det Rene, end jeg. Imidlertid gik jeg ind i adskilligt med ham. Han fortalte mig, hvad han havde læst af de nyeste philosophiske Skrivter, og hvad han især havde holdt af, men hvad han derimod ikke kunde finde sig i. Jeg svarede saa godt jeg kunde; dog maatte han snart i mine Svar mærke noget vist, som om jeg bestandig vilde holde en dybere og omfattende Undersøgelse fra mig. Jeg er Dem ikke god nok til, sagde han endelig, at De ret vil indlade Dem med mig. Dette fortørnede mig. Jeg standsede, vendte mig mod ham og svarede: hvor De dog kan ville sige det; i Sandhed, dersom jeg kunde tænke saaledes, saa var det mig, der ei burde være god nok for Dem. Jeg vil give Dem alt, hvad jeg har at give, ja mere endnu skal Deres levende Interesse som Funker kunne slaae ud af mig. Men vent ikke, hvad jeg aldrig har havt, en omfattende og endelig Dom over disse Skrivter: det er noget, jeg aldrig har tænkt paa at behøve. Forlang ikke heller, at jeg skal criticere, hvad jeg elsker. Fremfor alt ikke laste eller irettesætte. Jeg har aldrig spurgt mig, om nu denne Philosophie er den rette endelige, til hvilken man kan holde sig. Jeg har næret og qvæget mig ved den, og det var mig nok. Mig

laae det kun paa Hjertet, hvad der var fornødent for mig, hvad jeg kunde og skulde holde mig til, og hvad der kunde hjelpe mig gjennem Livet. See deraf vil jeg meddele Dem, hvad de forlanger, om det kan hjelpe Dem til at udvikle hos dem, hvad der kan være godt og fornødent for Dem. Kun ingen Polemik. Jeg har aldrig kunnet fatte, hvorledes Polemik skulde kunne befordre Sandhedens Erkjendelse, som om Sindet blev klarere, naar det ópirredes, eller som om vi følte Livets Dybde inderligere, naar vi fristede Ukjærlighedens Braad i vort Indre.

Saaledes omtrent var, hvad jeg sagde. Du, veed jeg nok, kan og vil ikke bifalde det alt; men er det ikke ogsaa derfor, jeg helst undflyer alt sligt, fordi jeg føler, at der aldrig kommer noget ud af mig, som ganske er ret og rigtigt. Den Tid, da jeg paa ethvert Spørgsmaal havde et afgjørende Svar strax, fast og bestemt, tilforladeligt, som om det ei kunde være andet, o! denne Fyldens Tid begynder at vige fra mig, og dunkelt stiger den Tid op for mig, da jeg tilsidst intet mere skal vide. O! om der saa vare tusinde Feilgreb i hine mine saa trygge Greb, hine mine aldrig uvisse, altid strax, og med Følelsen af en uendelig Forvisning, rede og færdige Tanker og Svar, saa var der dog en uendelig Sandhed deri. Men naar jeg nu snart intet

mere med Vished veed, og intet tør sige, uden hvad der, afveiet paa det nøieste, kan holde Prøve, er der da Sandhed og Fylde deri?

Vi gik naturligviis videre, og jeg søgde at lede en philosophisk Samtale ind igjen, og saa slap jeg da først, da Middagsklokken lød over til os, og jeg ilede tilbage. Eftermiddagen gik hen i Besøg med et Par af Lærerne, og om Aftenen holdtes et Gilde. Sildig kom jeg til Ro, uden at have en eneste Gang igjen kunnet fremkalde den skjønne Stemning, der om Morgenen var bleven forstyrret mig saa pludseligen, og siden hele Dagen, som en venlig Sky, var bleven staaende i Baggrunden af min Sjæl. Nu glædede jeg mig ret til Søndagmorgenen, et saa glædeligt Tidspunkt i Ugen — Eftermiddagen er mig derimod næsten altid det mørkeste i den. Men jeg var ei opstaaet endnu, da allerede min Ven fra i Gaar stod ved min Seng med adskillige Bøger, og nu maatte jeg holde ud med ham i alleslags philosophiske Debatter, der hverken kunde være frugtbringende eller nydelsesfulde for ham eller for mig, indtil jeg tog min Tilflugt til Kirken. Siden var der ei at tænke paa Ro for mig, indtil jeg henimod Aften rev mig løs for at skrive til Dig, men dog først sik gaaet en eensom Tour i Skoven.

Den 12te Octbr.

Som et bølgende Hav skyller den lystige Ungdoms støiende Liv imellem mig og mine fortabte Drengeaar, at jeg med Rædsel fornemmer min Tilværelses stivnende Kulde, og det umaalelige Fjærne, som adskiller mig fra Eder, raske, vakkre Gutter!

Er der da intet, siger jeg til mig selv, som kunde give Dig en opvakt Levelyst tilbage? Saa forekommer det mig, at jeg ikke behøvede andet, end en eneste Gang af fuldt Hjerte at see ind i hendes dybe, blaae Øine, kun en eneste Gang at trykke hende til mit Hjerte, og støttende mit Hoved til hendes Skulder at græde min grændseløse Smerte til Ende.

I Gaar, da en af Disciplene lykkelig havde nedskudt Fugleskroget, og nu med lydelig Jubel blev baaret høit omkring, da greb Erindringen mig alt for vældigt. Inden et Par Minuter havde jeg pakket noget Linned sammen, bragt adskilligt under Laas og Lukke, og ilede nu ud i den frie Mark ad Landeveien. I den Kroe, hvorfra jeg skrev mit første Brev til Dig, vilde jeg blive Natten over, og haabede, gaaende og kjørende ved Leiligheder, endnu til næste Aften at kunne naae ind; thi jeg vilde give mig ud om Morgenen længe, førend Dagen gryede. Jeg gik en halv Miils Vei, til jeg i Skoven kastede mig ned under et Træ i det ned-

faldne gule Løv, det samme Træ, hvori jeg for ti Aar skaer mit Navn. Da overfaldt mig en dump aandelig Mathed. Det er ude med Dig, for Dig er intet mere, sagde jeg til mig selv, og med en ubeskrivelig Lamhed paa alle Kræfter vendte jeg om. Og da jeg kom tilbage, og ikke fandt nogen hjemme, søgte jeg den gamle Vægter op, og sad en Time hos ham i hans dumpe Kammer i Taarnet. Det store Uhr støiede over os, og han maatte fortælle mig løst og fast. Jeg havde ikke Mod til at være allene. Jeg var tilmode, som den, der er bange for at see et Spøgelse.

Endnu har jeg det, som om Marven var blæst ud af mine Knokler, som man siger. Hvad vilde det hjelpe Dig, siger jeg til mig selv, om hun nu ogsaa et Øieblik blev henreven af Godhed for Dig. Det vilde kun være end mere at skærpe Braadden i den Tanke, at Du har tabt alt. Saaledes taler jeg til mig selv „og den evige Betragtning af mit Tab vælter sig forvirrende i tunge Taager om mit Hoved.“ Og dog seer jeg hvert Øieblik den fyldige Skabning for mine Øine, og seer mig selv, hvorledes jeg holder hende i mine Arme, støtter mit Hoved til hendes Skulder, og græder mig mæt, og hvorledes hun da løfter mit Hoved op, tørrer mine Øine, og siger mig de sødeste Ord til Trøst.

Du seer Sporene af mine Taarer paa dette Papiir. O min Gud! min Gud! er jeg da ganske fortabt?

Den 13de Octbr.

Dit korte Brev, min Ven, med de to Bøger har jeg faaet i Morges. Jeg takker Dig hjertelig derfor. Ja Du har Ret: Göthes Aus meinem Leben kan jeg have godt af at læse igjen herude. Jeg har desuden ikke faaet læst den heelt til Ende. Det bevægede mig næsten for smerteligt at skue det fulde, rige Liv, som den unge, levelystne Digter har levet, sammenholdt med min Armod. Jeg har mere end een Gang været inderlig rørt ved den. Men desto snarere vil jeg læse den igjen. Den er for mig en Vuggesang i stor Stil. Gud give mig hans ligelige Mod og dygtige Kraft i Lykke og i Smerte.

Mine Venner, skriver Du, lade mig hilse fra alle Kanter, og bede mig ikke at blive for længe borte: de have Lyst til, snart at begynde deres Vintersamqvem igjen, sige de, og jeg maa ikke fattes.

Gud bevare mig fra at komme. Dog, siig dem ikke dette: lad mig ikke forstyrre dem Mindet om forrige Vinter ved at lade dem vide, hvor ulyksalig jeg ofte følte mig, naar jeg sad midt iblant dem. Jeg veed selv næsten ikke, hvilken sælsom

Attraction der var i deres Kredse, at jeg bestandig vilde være med, og ikke en eneste Gang var heelt tilstæde og af Hjertens Grund.

Ikke een heller fandt jeg i den hele Kreds, ikke een i de Familiekredse, hvilke jeg dog vedblev nu og da at besøge, ikke een, med hvem jeg ret egentligen harmonerede, ikke een, hos hvem jeg ret vaktes til at udtale mit hele Indre, ikke een, af hvem jeg kunde haabe ret at forstaaes, end sige nogen, hos hvem mine Ord kunde vakt saa fulde Toner, at jeg kunde have hørt mine Ideer vende fuldeligere tilbage til mig fra en Andens Læber. Du var jo næsten den hele Vinter borte fra Byen, og da Du kom, hvor lang Tid gik hen, inden Du ret var at faae, og hvor sparsomt endda. Dog takker jeg Dig for hver en Time, jeg levede med Dig.

Hvor ofte forekom jeg mig saa allene og forladt, naar jeg om Natten paa Hjemveien samlede mit Sind fra Aftenens Adspredelse, under den stjernefulde Himmel. Hvor ofte saae jeg et Billede paa mit Liv i de Kloder, der i utallig Mængde fuldende deres store Kredse over vort Hoved. Fjærne fra hinanden, ensomme og allene, gaae de deres Baner, rolige skue de hen til hinanden, og monne glæde sig ved Synet, men den ene veed ikke af, og bekymrer sig ikke for, hvad der uden Rist og Ro rører sig i den andens Indre. Saaledes er det i

det store Verdensalt, og saaledes er det saa ofte i Jordens Dale.

Siig ikke: det er Menneskehad. Dets Navn klinger mildere. Forladthed er det bittre Vilkaar i Livet, der var mig saa tungt at lære, saa fornodent det end gjordes for mig. Nei! kald det ikke Menneskehad. En sød Kjærlighed og Glæde ved hinanden kan bestaae dermed: hvor øde vilde ellers Livet være. Men blant tusinde, der knyttes sammen ved et inderligt Velbehag, de finde i hinanden, ere der neppe tvende, som forstaae hinanden af Hjertens Grund. O hvor sjeldent er det, at det Ord, der gaaer frem af Hjertets og Sindets inderste Dyb hos den Ene, finder et Hjemmested i den Andens Barm, hvorfra det, forynget, kan vende fuldere og skjønnere tilbage.

Kalder mig ikke utaknemmelig, I mine sandere, nærmere, trofaste Kjære! om I erfare, at jeg kan tale saaledes. Kalder mig ikke utaknemmelig, fordi jeg er fuld af Fortvivlelse. Sandelig jeg erkjender, hvor meget jeg maa takke Eder, at I optoge mig blant Eder, og taalte mig, naar jeg saa mangen Gang sad som tilsluttet imellem Eder, bestandig kun modtog og sjeldent havde noget ret at give. Hvor takker jeg Eder, at jeg hos Eder fandt, hvad mit Hjerte trængte til. See! jeg trængte til at see Mennesker, der havde fundet et Middelpunct for

deres Liv, der vare blevne til noget og formaaede at yde noget, og kunde gribe raſk ind i Livet med Daad og Følelſe. Og jeg har ſeet Eder, I, ſom have fundet et Middelpunct for Eders Liv, I, ſom ere blevne til noget, og formaae at yde noget, og raſk at gribe ind i Livet med Daad og Følelſe. Og min Sjæl takker Eder og ſtræber hen til Eder, og mine Ord og min Barm vilde for længe have trængt ſig hen til Eder, hvis jeg ikke havde været forviklet i disſe ulykſalige Baand.

Ja, jeg takker Eder alle, I mine rette Venner og Veninder, at I ikke ere, ſom jeg, hverken ſaa ſvage, eller ſaa ulykſalige eller ſaa utaknemmelige imod Gud.

Men Dig vil jeg fremfor alle takke, Du min Sjæls Elſkede, Du alle mine Lidelſers Udſpring! Ja af ganſke Hjerte vil jeg takke Dig, at jeg har ſeet Dig og erkjendt Din Sjæls indre Herlighed. Gud veed, hvor dybt og bittert jeg føler det, at Du har ſtødt mig fra Dig, at Du har forſmaaet alt, hvad, hjelperigt, glædeligt og trøſteligt, jeg af al Hu attraaede at kunne bringe Dig, ſaa at ſaa mangen Gang mit vide Hjerte trangt ſammenſnøredes, naar jeg virkelig engang med opvakt Lyſt kom til Dig. Men jeg vil holde faſt min Kjærlighed til Dig og min inderlige Glæde ved Din Tilværelſes tryllende Ynde, ved den guddommelige Reenhed i

Dine Træk, og den underfulde, dybe Energie i Din Retsindighed. Intet skal forstyrre mig Dit rene, skjønne Billede, som jeg saa ofte med inderligt Velbehag prægede ind i min Sjæl. Ingen Forfængelighed eller Opirring skal røve mig, hvad en skyfri Himmel engang undte mig hos Dig. Nei af Hjertet vil jeg takke Dig, kostelige Hjerte, at Du er saa smuk og saa retskaffen. Og naar engang igjen min vildsomt søgende Forlængsel driver mig ud gjennem fjærne Lande, da skal Du igjen være for mig, hvad Du eengang var mig, den hulde Muse for mine Phantasier, den Soel, i hvis Straaler Stæder og Lande hæve sig for mig og lyse.

Naar jeg tænker paa de Tider, da jeg saae Dig daglig, da jeg vandrede med Dig i den store Bøgeskov, og Du i den maaneklare Aften snart nynnede en Sang af Göthe for mig, snart ved en anden prøvede, om Du endnu kunde den Ord for Ord. Jeg sad vel ogsaa stundom med Dig i Eneboerhytten paa den skjønne Brink ved Havet, og læste Odysseen for Dig, og saae med Dig Tiresias's Skygge stige frem, og vi tabte os i skjønne Samtaler, stille og med rolig Alvor. Jeg veed det vel: der var ikke et Ord om Kjærlighed imellem os, og dog var jeg usigelig lyksalig.

Og naar jeg da atter tænker paa de sidste Dage, hvorledes jeg kom til Dig, og sad dump og

tilsluttet mellem Dine Venner, Hjertet sammensnøret i Brystet, ingen fri Tanke i Sindet, ingen fri Bevægelse i Phantasien, ussel og nødlidende, bortdøet fra alle skjønne Følelser, — da løber jeg ud og maa udraabe: O, min Gud! har jeg da tabt det alt, maatte jeg da blive saa elendig?

Tabt har jeg det alt, fortabt! Kjender Du et frygteligere Ord end dette: fortabt. I dette Ord opfylde mig ikke blot mine vaandefulde Dage ..... ak! ogsaa de Timer, da jeg var lykkelig, stige som plagende Furier op for mig i dette Ords dunkle Nattetaage.

Behøves der et andet Helvede, end netop Himmelen selv, idet de affaldne Aander i evig Qvide skue den som tabt for dem?

Den 15de Octbr.

Gid Du engang kunde see ind i mit Indre, naar der er Tale om Mænd, som agtes, om Koner, som ere smukke, eller ikke smukke, om Lykke, Udsigter og Befordringer, om Baller og Lystigheder og Planer til nye. Af intet føler jeg mig bevæget; tom og uden Deeltagelse sidder jeg hos. Med den koldeste Ligegyldighed hører jeg det alt, og finder det ikke Umagen værdt et eneste Øieblik at befatte mig dermed, og begriber ikke, hvor man dog kan finde nogen Realitet i et i saadanne Stykker fra

hinanden faldende Liv. Men dog er jeg den, som uden Lyksalighed kastes veiløs frem og tilbage. De andre nyde deres Tilværelse.

Den 16de Octbr.

Ofte staaer jeg paa den brede Legeplads og skuer over til den nu næsten forladte gamle Klosterbygning, som for ti Aar siden indsluttede min hele Verden, og jeg opfyldes af en Følelse, liig den, som flere Gange, veemodsfuld og venlig, levede i mig, naar jeg havde gjennemstreifet og derpaa forladt en mægtig Bjergegn, og nu, efter en Dags Forløb, saae den ligge bag mig, sammensmeltet i een stor Masse i det blaalige Taagedække, og søde Længsler vilde holde paa mig og drage mig tilbage. Men sjeldent gaaer jeg hen til disse mange Pletter, der ere mig saa kjære. En Skat, der spårsom maa benyttes, synes mig disse gamle Minder at være. Kun naar jeg ret føler mig mildt stemt, kun naar stille Roe boer i mig, og en inderlig sød Lyst kalder mig, taber jeg mig i disse mangfoldige Gange og Huusrum og Gaardsrum. Og endnu bestandigen aander mig da en mild Luft dulmende imøde. Som fra en fjærn hendøende Musik svæve underfulde Toner hen imod mig, i hvilke al min Barndoms Glæde og Smerte, Stræben og Besiddelse, i hvilke den lange Fortid med alt, hvad der i samme

har bevæget sig i mit Indre, smelter sammen i et venligt, stille Farvel, klagende og dog beroligende.

Den 18de Octbr.

Her løbe et Par Smaaglutter omkring, Spisemesterens Pigebørn, af hvilke jeg har min daglige Glæde. Hvad de ere muntre og vevre, insinuante og skjelmske; og utrættelige i at moere dem ved den Spøg, de eengang ere faldne paa. Jeg har et Par Gange givet mig af med dem, og maa nu gjøre det, saa ofte de faae Øie paa mig. Saa trække de mig ned i Haugen, og vise mig tusinde Ting, indtil deres Hensigter tilsidst komme for Dagen, og at Meningen egentligen var, at jeg enten skulde løfte dem i Veiret, for at de over et Plankeværk kunne see ind i Naboehaugen, eller at jeg skulde gynge Dem. Forleden havde den ene af dem faaet fat paa mig, og, medens jeg sad paa en Stub, og forsøgte at gjætte nogle Gaader, som en gammel Huusmand havde i Forraad, holdt den søde, lille Glut et heelt Qvarteer ud med at bede mig bønligen om, at gaae med hende til Gyngen, bestandigen gjentagende de samme Ord og Bønner uden at tabe Taalmodigheden. Siden da hun havde gynget, vilde hun til Tak kysse mig. Men jeg gjør det ikke tiere. Jeg kyssede hende ret sødt, og mærkede tydeligen, hvorledes hun var ligesom und-

seelig derover bagefter. Mig var det klart, at Børn ikke have godt af deslige Kys.

Ja! jeg kunde ordentlig forelske mig i disse Børn, at jeg maatte længes efter dem Morgen og Aften. Hvad man fortæller om Børns forfriskende og foryngende Virkning paa aflevede Mennesker, det føler jeg i aandelig Henseende ganske. Kun Hjertet stilles ei derved, og hvor ofte siger jeg hos mig selv, naar jeg løfter en af de Smaae op paa mine Arme, eller naar jeg seer de mange Smaadrenge tumle sig: Eder hører Tiden til, og naar vi engang ere gamle, ville I, bedre, frommere og dygtigere, end vi, skue tilbage paa os med en retfærdig Ringeagt. I Sandhed jeg gjentager mangen Gang hos mig selv: maxima reverentia debetur pueris, og den pædagogiske Regel synes mig nu at være bleven til en historisk Bebudelse.

Samme Dag senere.

Ja vel have I Ret, mine Venner! naar I kalde Historiens første Alder den barnlige, og ville, at dens Folkeslægter skulle sættes i Lighed med Børn. Hvor skulde ogsaa Mennesket være et Jordens Blomster og et Billede paa det Hele, og selv være en heel Verden, og hans Liv skulde ikke gjentage hele Historiens, ja hele Jordens Liv?

Men fatter nu ogsaa rigtigt, hvad I have

sagt dermed. Have I vel engang fuldkomment overveiet, hvad der alt yttrer sig og lever i et Barn? I Sandhed jeg forbauses over hine første Tider og hine første Nationers herlige Tilværelse, naar jeg betragter et Barn, og betænker, hvad det vil sige, at alt det, hvad et Barn er og formaaer, har fremstillet sig i et heelt Folk med den Forhøielse, som er en Følge af, at et Folks Liv er høiere, end den Enkeltes. Gjør, for blot at nævne eet, Mennesket i sit hele Liv noget igjen, som er saa stort og forunderligt, som det, han gjør, naar han lærer det første Sprog.

O mine Brødre! Kun tre Ting vilde jeg ønske os af det, hvad der lever i et Barn; da vilde det snart see anderledes ud i vort Fædreneland. Et Barns Kløgt ønsker jeg os, dets jernfaste Villie, og endelig, at vi hængte saa fast ved vort Fædreneland, som Barnet hænger ved sin Moder. Sandelig med disse tre Ting vilde vi snart være vældige; over rivende Have vilde vi sætte, end sige over Grave og Render, Bjerge vilde vi kunne flytte, end sige Mure og Volde.

Den 19de Octbr.

Eet beder jeg enhver om, der har med Børn at gjøre: taler ikke i deres Paahør om deres Snukhed, Livelighed, Opvakthed, Vittighed, eller hvad

det monne være, som kan gjøre dem indtagende. Viser dem aldrig frem, fortæller intet af dem, eller om dem, naar de ere tilstæde. O! skiller dem dog ikke ved deres skyldfrie, i Øieblikket, i selve den umiddelbare Leven hensjunkne Tilværelse, ved at henvende deres Reflection paa dem selv. Lad dem kun vide af og erkjende alt, hvad der bevæger sig omkring i Livet, lad dem kun vide af, hvad de bør; selv Bevidstheden om, at de handle ret, det er: som det er Gud og Mennesker behageligt, nære man hos dem ved Leilighed. Men at de ere til, og at de ere noget, behøve de ikke at vide; at de komme i Forhold til sig selv for tidligt, er ikke godt, og at de endda skulle vide af, hvorledes de falde i Øinene og lade for Andre, er nu reent fordærveligt. Derved kan man let bringe det saavidt, at de i alt bære dem ad, som om de stode for et Speil, og idelig besaae sig selv midt i deres Virksomhed, og at de hele Livet igjennem faae nok at gjøre med dette for tidligen i dem opvæggede Jeg.

Frygteligt stormer alting ind paa de Smaae, for ret tidligt at skille dem ved deres Barnlighed, der sødt og rørende gaaer op i Momentets rene, udeelte Nydelse. Men af alle Fremskyndelser og Ansporelser, hvorved man river dem ud af denne, uden Tanke paa Fremtid, i Øieblikkets Fylde lykkelige Tilværelse, og over dem i, ærgjerrigen at see

fremad, og at see Timens Nydelse ei i Timen selv, men i et fjærnt, forfængeligt Maal, af alle disse Pirringer hader jeg ingen mere, end dette formelige System af Incitamenter for Ambitionen, som man kalder den, ved hvilke de Smaae ved Underviisningen forfølges hver Dag og hver Maaned og hvert Qvartal og hvert Aar. Det hjelper ikke, at man forsikkrer mig, at de ellers ikke kunne bringes til at læse tilgavns; jeg bliver ved at sige: Lader dem heller lære mindre, end at I anspore dem ved Udsigter, Berømmelse og Ærgjærrighed. I ægge en Djævel op i dem, med hvilken de faae at gjøre, saalænge de leve. Dog er det her paa dette Sted ikke saa slemt, som ellers paa de fleste Steder. Her hersker i det hele megen Frihedsaand.

Den 21de Octbr.

Jeg sender Dig herved igjen snarere en Dagbog, end et Brev. Hvad der kan tildrage sig her i Egnen, forlanger Du vist ikke, jeg skal fortælle Dig. Men lad mig dog engang vide, hvad Du veed om Tildragelserne derude i den store Verden. Her har man alleslags Rygter.

Den 22de Octbr.

Jeg har ofte ønsket mig ind i en Krig. Uhyre Tilskikkelser vilde jeg udholde, kun ikke tabe Livet

eller Sundheden. Saar vilde jeg tage, saa mange jeg med uforstyrret Helbred kunde taale. Jeg har forestillet mig, hvor meget det vilde hjelpe mig. Maaskee tilsidst ikke det engang.

Kun Livet vilde jeg beholde. At døe i denne Forfatning vilde være skrækkeligt. Nei endnu her maa der blive noget af mig; eller jeg gad slæbe denne Tilværelsens Byrde igjennem alle Lande og alle Aarhundreder indtil Herrens Gjenkomst.

Er det mueligt, at det er kommet saavidt med mig, der begyndte med den saligste Ungdom, med den skjønneste Vaar? Frisk flød Erkjendelsens Kilde for mig gjennem Livet og jeg drak daglig af dens qvægende Vande. Og nu vanker jeg om i disse min Barndoms elskede Egne, og sønderriver mit Hjerte med Fortvivlelse, indtil dybt ind i Natten, og selv, naar jeg endelig mødig har lagt mig, vare ofte de indre Svingninger endnu længe ved.

Den 25de Octbr.

Gid det ungdommelige Menneske dog altid kunde beholde det, hvori det første Gang sætter sit Livs Realitet. Sandelig Ingen kan beregne, hvad den første Standsning i den indre Stræben, den første sig reisende Følelse af den egne Tilværelses Intethed, kan udøve for en ødelæggende Magt i et inderligen og fyrigen attraaende Væsen. At udvortes

Ting og Forhold ere intet, allerede det lærer et barnligt Sind og Hjerte ikke uden Bitterhed at fornemme. Men at endog dets egen indre Fremadstræben til et selvbestemt Maal, til en fri og klar Nydelse af Livet paa sin egen Viis, at endog denne ikke er noget og maa forsages, dette er en frygtelig lammende Fornemmelse.

Jeg har her i disse Dage truffet en sød Pige, hvis hele Udseende afspeiler mig min egen paa en Maade, hvorover jeg gyser. Endnu ganske ung, er hun allerede bleven truffen af en Skjæbne, der har sønderbrudt hendes Hjertes Fred i dets Inderste. Hun elskede af ganske Sjæl en ung, af alle afholdt Greve. Men efterat han for to Aar siden var ansat ved Legationen og bortreist, kunknedes efterhaanden hans Breve, indtil han tilsidst, for omtrent et Aar siden, tilskrev hende, at han ønskede, at kunne ansee deres Forbindelse for hævet. Hun fik dette Brev, just som hun var i Færd med at lægge sidste Haand paa det sidste af tolv Halstørklæder, hun meget nydeligen havde broderet til ham, for at overraske ham dermed paa hans Fødselsdag.

Nærmere kjender jeg ikke til Omstændighederne. Men med Gysen har jeg seet, hvorvidt det i et Aars Tid er kommet med den livlige Pige, med hvem jeg for adskillige Aar siden engang var i Sel-

skab etsteds i Byen, paa en Tid, da hendes opblomstrende Skjønhed trak Alles Øine til sig. Næsten er den fortvivlelsesfulde Smerte, der har nedkuet hendes ranke Skabning, slukket Ilden og Friskheden i hendes Øie og Aasyn, og slappet hendes Muskler, saa at hendes yndefulde Skjønhed er bortvisnet, næsten er den mere angribende for mig, end min egen.

Ja! hvad det angriber mig at see et andet Væsen saadan lide og hengive sig til en dødende Fortvivlelse. I Sandhed, det er ingen Trøst at vise den, der maa bære en bitter Skjæbne, hvorledes andre maa lide lige saa meget, som han. Det er tungt at lide, men frygtelig vilde det være, deri at see et almindeligt menneskeligt Lod; thi da ligger Byrden paa mig med en uundgaaelig Skjæbnes uhyre Tryk.

Den 25de Octbr.

Ingen Overbeviisning holder jeg mere fast, end den, at jeg selv er Skyld i al min Elendighed. Det er en dyb Følelse i mig, der siger mig dette, og det er en velgjørende Følelse. Kun i den nærer jeg hos mig Bevidstheden af det dybere Liv, der dog vel engang kan komme til Gjennembrud i mig. Var denne Elendighed, hvori jeg lever, ikke min Skyld, var den mig paaført ved en Skjæbne, kunde

det dybeste, vort Hjerte besidder, berøves os ved en Tilskikkelse, i Sandhed, da var dette endnu det frygteligste i Livet, og det var lige saa godt strax at hengive sig til Fortvivlelse eller til en dump Oppebien af, hvad der skal komme.

Den 28de Octbr.

Det er i Dag tre Aar siden, jeg tiltraadte min Reise. Det var en herlig, frisk Efteraarsdag. Vinden blæste raskt, og hurtigt svandt Stadens Taarne for vore tilbagevendte Blik. Men inderlig Glæde gjennembævede mit Bryst; jeg fornam just ved Skilsmissen allermeest den hele Rigdom af alt det, jeg besad, og en underfuld Forventning om alt det Herlige, jeg skulde ile ud at skue, anspændte mig. Hvilken Lykke at kunne reise!

Mindet om denne Dag har vakt hos mig længe slumrende Erindringer om de skjønne Dage, jeg havde levet med hende. O! med den Dag gik de til Ende, for aldrig at vende saaledes tilbage igjen. Men det faldt mig ikke ind at befrygte det.

Samme Dag.

Engang sad jeg med hende, hvor vi saa ofte pleiede at sidde, uden for Haven paa en Bænk ved Plankeværket, foran os den gule Hvedemark, derpaa Landeveien, og saa skraa nedad den grønne Flade

lige til det udstrakte blaae Hav. Lige over for steeg Kysten skinnende op af Havet, mod venstre endnu mere Tycho Brahes Øe, og svulmende Seil glede frem og tilbage. Jeg læste Electra for hende. Strax ved det første Chor — hun havde allerede før hørt disse Stykker forelæses, og fandt sig i et Ophold, da jeg strax ved det første Chor sagde hende de Ord af Electra: ὦ φάος ἁγνὸν καὶ γῆς fore paa Græsk og den hele følgende Strophe. Thi jeg havde øvet mig meget paa disse Ord, og behagede ret mig selv i at sige dem frem. Derpaa oversatte jeg dem ordret for hende, og da hun undrede sig over, hvor ganske anderledes de lode, end i den temmelig frie Oversættelse, hun kjendte, oversatte jeg langsomt videre af et Exemplar, jeg den Gang ofte bar hos mig. Imidlertid sank Solen ned bag os; paa Høien ved Søen fangede vi endnu dens sidste Straaler op, og gik derpaa langsomt ned ad Landeveien, for at gaae hendes Broder imøde. Vi talte om Göthes: der Wanderer, og om Aftenens Ro. Hvad der saa om Dagen kan have bevæget mig med Uro, sagde hun, om Aftenen ligger alt opløst for mig i blid Rolighed. Vi kom til at tale om Døden og dens Ro. Mig forekom dengang en Død i fri Mark ved et Skud i Brystet at være den ønskeligste og herligste Død. Ofte sysselsatte jeg mig med at udmale denne Tanke for

mig. Under fri Himmel vil jeg udaande den frie Sjæl, sagde jeg; dog ikke i et brat Øieblik; ingen ond og hastig Død, som min Moder saa ofte i min Barndom lod mig bede Herren bevare mig for. Jeg vil nok nyde Døden, blev jeg ved. Da vil jeg endnu sidste Gang kalde alt, hvad der er mig kjært, tilbage i en levende Erindring; jeg vil endnu een Gang, i eet Moment sammentrænge og nyde mit Jordelivs hele Himmel, og ligesom trykke den endnu eengang til min Sjæl, sige den Farvel, og saa slippe den og hele Jorden, gribe Gud allene og døe hen i ham.

Hende syntes det ønskeligste naturligviis en stille Hensjunken i Døden og en Livets Aften, liig de Aftener, hvilke hun daglig nød i den skjønne Sommertid, og liig hendes daglige Hensjunken i Søvnens Ro, efter vederqvægelige Samtaler med Broder og Venner. Vi kom til at tale om Sokrates's skjønne Død. Jeg har sagt Dig engang, hvor meget hun holdt af Plato, og uden Ophør kunde glæde sig ved saa mangen af hans skjønne Dialoger, især ved hans Phædon. Hvor ofte sysselsatte hun sig ikke med at udmale den platoniske Sokrates's Billede for sig; hvor ofte stod jeg ikke med hende foran den gamle Vises Silenehoved, og altid vidste hun at sige nye og træffende Ting derom. Det var, som om hun formelig havde forel

sket sig deri. Jeg havde Vinteren i Forveien forsøgt at forelæse hende eet og andet af Platos Dialoger. I Førstningen vilde hun slet ikke til at synes godt om dem. Mig var det høilig magtpaaliggende, at, hvad der opfyldte mig gänske, ogsaa skulde glæde hende. Jeg begyndte derfor at fortælle hende adskilligt deraf, og vakte atter Lysten hos hende til at høre noget forelæses deraf. Og det varede nu ei længe, førend jeg begyndte at lære af hende. Nu fandt hun sig i de mange Vendinger og Egenheder, og sugede qvægende Næring af Ideernes Gehalt. Det var Stolbergs Oversættelse, vi læste.

Dog jeg vilde jo fortælle om hiin deilige Sommeraften fra den Tid, da jeg endnu var lykkelig. Nu! vi kom til at tale om den underfulde Munterhed, den klare, rene Sindsstemning, hvormed Sokrates døer. Hvor takker jeg Dem, sagde hun, at De har lært mig at kjende dette. Ja jeg har i Sandhed ret maattet lære at kjende det, sagde hun. Jeg havde allerede de Ord paa Tungen til Svar, at Hovedsagen havde jeg først lært af hende, at erkjende Skjønheden og med uudtømmelig Glæde bestandig at beskue den paa ny. Jeg var paa Veie til at udøse al min Taknemmelighed for hende, men jeg holdt mig; thi jeg fornam, at disse rolige Øieblikke ikke maatte forureliges ved et saadant Udbrud. Og de har, svarede jeg, fattet en desto inderligere

Kjærlighed dertil, og havt en desto dybere Nydelse deraf, fordi det saa langsomt og efterhaanden er voxet op i Dem. De ypperligste Væsener, føiede jeg til, have altid den længste Ungdom; thi de begjære Næring af hele Naturens uendelige Liv, og i enhver Nydelse nyde de Universet. Saaledes gik det Dem med Göthe, med hvem De voxte op og langsomt udfoldede Dem, og det er gaaet Dem med Plato paa en lignende Maade.

Af begge haaber jeg i det mindste, sagde hun, endnu at lære meget. Endnu meget er tilbage for mig i Göthe, hvilket jeg først i Tiden vil kunne tilegne mig. Men netop som hermed, blev hun ved, gik det mig ogsaa ofte med personlige Bekjendtskaber, og jeg holder ret af det Udtryk: at lære at kjende Nogen.

I det samme hørte vi hendes Broders bekjendte lystige Knallen, og raabte til ham; han kjørte langsomt frem for ei at gjøre Støv. Han havde den Dag ingen Bekjendt med sig. Da han kom hen til os, steg han af Vognen, og flyede Tømme og Pidsk til Tjeneren. Hans Søster lagde sin Arm i hans, og gik afsted med ham, idet hun levende spurgte ham om allehaande Ting. Saa roeste hun ham, fordi han saa godt havde udrettet hendes Ærinder, gjorde Løier med ham, og fortalte ham, hvad jeg havde læst hende for. Derpaa slap hun ham, lagde

sin Arm fortroelig i min, idet hun sagde: kom jeg vil gaae med Dem. Da vi kom hjem, fortalte han os om et betydeligt Gaardkjøb, han havde faaet afsluttet den Dag, og som havde holdt ham saa længe i Byen. Han var meget oprømt; vi maatte drikke Skaaler, og jeg blev derude om Natten: den eneste Gang, det hændtes mig hele Sommeren, saa jevnligt det end var Tilfældet med andre.

Ak! hvor gjærne gienkalder jeg mig den ubeskrivelig søde Lyst. Hundrede af saadanne Aftener har jeg henlevet i stille Glæde med hende. Først henimod fem kunde jeg forlade Byen; halvanden Time tilbragte jeg paa Veien, og ved Midnat havde Du igjen kunnet træffe mig i Byen, enten ved Søen, eller langsomt vankende om i de eensom stille Gader, hvor hun den forrige Vinter saa ofte var gaaet med mig.

Stundom traf jeg hende vel ikke. Dog var det sjeldent; og den Glæde, der boede i mig formaaede det ei at udslette. Jeg vandrede da omkring i den store Bøgeskov eller langs med Havet, hvor jeg saa ofte pleiede at gaae med hende. De sødeste Erindringer fore gjøglende omkring mig; som Blomster hang de omkring i Træerne, de sværmede som blaalige Sommerfugle omkring Huset og om alle Vinduerne, og flagrede hen over det udstrakte Hav, og dykkede sig i den blaalige Taagedunst.

Træt blev jeg aldrig paa disse skjønne Aftener, i disse milde Nætter. Mangen Gang sad jeg til henimod to, og nedskrev snart mangfoldige Ideegange, snart de sødeste Kjærlighedsord, hvilke jeg bestandig foresatte mig at vise hende, og aldrig havde Mod til at flye hende. Saa inderlig jeg hang ved hende, og saa fortrolig jeg var med hende, havde jeg dog altid en bly Respect for hende; mig behandlede hun som et Barn, og viiste moderlig Omhu for mig.

Efter to Aars Forløb gik jeg, netop paa den samme Dag, ved Bodensøens Bred fra Bregenz til Lindau, tæt ved Vandet, paa den flade Vei; bagved mig laae de sneedækte Fjelde i Aftensolens Glands; foran de flade Strækninger, saa at det mangen Gang, naar jeg kun saa lige ud for mig, forekom mig, som om jeg gik ved Bredden af en af Sundene imellem mit Fædrelands Øer. Og jeg mindedes hiin Aften og mit Livs hulde Fylde. Og mit Hjertes Veninde ønskede jeg Glædens og Lyksalighedens fulde Maal. Og da jeg nogle Dage senere paa Rigibjerget kom an ved Værtshusene, just idet Solen forsvandt, og jeg hurtigen endnu klavrede op ad en af de nærmeste høie Spidser, for at opfange Solens sidste Straaler, og virkelig ogsaa naaede dem endnu, da tænkte jeg igjen paa hiin Aften, og min

Sjæl takkede hende igjen i uudsigelige Følelser for al hendes Huldsalighed.

Du veed, hvor længe jeg var borte, men Du veed ikke, hvor tro jeg hængte ved hende. Alle mine Længseler tilhørte hende og mit Hjem, og tusinde Gange sagde jeg til mig selv: Lykkelige! ja Du kan reise; thi Dig holder Fædrelandet fast ved de skjønneste Baand, og hvad der saa møder Dig, det herligste, Jorden har at give, gav Hjemmet Dig.

Ak! og ogsaa det bittreste. Jeg kom tilbage; mine Følelser luede endnu i mig med ufortæret Inderlighed og Styrke. Jeg fandt ogsaa hos hende den vante Godhed for mig. Uudsigelig takkede jeg hende for, at hun modtog mig saa god, saa glad. Jeg levede atter nogle glædefulde Dage. Men det blev snart mattere. Nei! jeg tabte, hvad jeg nu først haabede at tilvinde mig.

Med hver Dag blev jeg fattigere. I en endeløs Lidenskabs, jeg kunde sige Skinsyges, aldrig hvilende Angstelser gik mine Følelser op, og hvad jeg endnu besad, derved skilte mig snart min forvildede Adfærd. Det harmedes og optændtes hver Dag heftigere i mig.

Hvad der endnu negenlunde holdt mig opret, var en dyb Grundtone i mit Indre, der allerede oftere havde gjenklinget i mig, naar jeg snart havde

følt mig trykket i saa mange nye Forhold med ubekjendte Mennesker, snart i det, hvad andre vidste, havde seet en Maalestok, hvorved jeg kunde udmaale min egen Mangel paa Kundskab og paa Talent. Nu udfoldede denne Grundtone sig til en bestandig tilbagevendende Melodie i mit Indre. Naar jeg vaagnede om Morgenen og blev liggende af Mismod, sagde jeg til mig selv: der bliver Intet af Dig. Naar jeg om Middagen havde været samlet med de Andre ved Bordet, og ofte havde talt mere levende, end nogen af dem, sagde jeg til mig selv; nei! der bliver intet af Dig. Og naar jeg om Aftenen drev op og ned ad alle Gader og ikke gad tilbage til min mørke Bolig, var Omqvædet paa alle mine Tanker: der bliver Intet af Dig. Kun min faste Søvn takkede jeg for, at ikke Drømmene bragde mig de samme Ord igjen om Natten. Men næsten var mit Natteleie mig ligesaa forhadt, som den besværlige Møie med at spise.

Men dog priser jeg Livets Magter, at de ikke lode mig falde blind ned i denne Vanvid, men under al min Elendighed gave mig Erkjendelsen deraf. Derved bevarede sig min Sjæl endnu ubedøvet, og under al Følelsen af min Intethed hvilede dog aldrig i mig Bestræbelsen efter at være Noget.

Ja, denne uafladelige Qval, hvormed jeg brødes, hvori jeg sønderrev mig, takker jeg for, at mit

Liv ikke faldt i Stykker fra hinanden. Intet glædeligt havde jeg, der kunde give min Existents Continuitet, saa blev da Smerte og Fortvivlelse det, der holdt min Tilværelse sammen, og bevarede mig for at give min Sjæl hen i Sønderspliittelse. Thi hvor let dette kunde skeet, følte jeg ofte, og har jeg nogensinde været nær ved at give mig hen i Fristerens Vold, saa var det dengang, da just det opblomstrende Foraar kom og lokkede de Lag fra hinanden, i hvilke jeg mere og mere fandt mig hildet, uden at de gave mig Nydelse, eller stillede mit Hjerte.

Med hver Dag blev jeg fattigere og fattigere; med hver Dag saae jeg mig mere fjærnet fra hende og stødt tilbage. Jeg kom sjeldnere til hende, og havde Dag for Dag mindre Mod dertil, og dog hentærede jeg mig i Forsøg paa at vække mit gamle Liv op igjen. Hvor ofte besluttede jeg, naar hun engang behandlede mig ogsaa alt for ligegyldigt, nu at blive ganske borte, og kom da kun desto snarere igjen Dagen efter. Hvor ofte stod jeg ved Døren, og vilde banke paa, og skammede mig over min Svaghed, og sagde til mig selv: hvortil skal det hjelpe Dig; og sneg mig bort som en Tyv, for at komme igjen efter en Time. Saa traf jeg da enten Nogen hos hende, over hvem hun slet ikke agtede paa mig, eller hun lod mig paa en eller anden

Maade forstaae, at jeg kunde gaae igjen, eller jeg forspildte mig selv den mig som en Gunst tilstaaede halve Time, og gik bort ti Gange mere mismodig, end jeg var kommet.

Hvor ofte har det indigneret mig dybest i Sjælen, saaledes at hænge ved et eneste Væsen og derover at glemme Livets uendelige Fylde. Hvor ofte forbittredes jeg paa mig selv, ligesom Atheniensеren hos Plato, naar jeg ikke kunde lade være at løbe hen bestandig, for paa ny at betragte Ligene af min Kjærligheds ihjelslagne Glæder, som om jeg haabede engang at finde dem levende igjen.

Nei! det er dog bedre, at jeg har revet mig løs, end kummerlig at leve af de Krummer, der faldt fra den riges Bord. Jeg havde tilsidst intet mere, end den ene Time, jeg tilbragde med Dig om Aftenen, trofaste Ven, og jeg var mangen Gang nær ved at udstrække min Skinsyge og Heftighed ogsaa til Dig.

O min Gud! hvad har jeg — thi saavidt kom det med mig — grædt uværdige Taarer. Med Smerte vaagnede jeg op hver Morgen, og mit Hoveds Leie oversvømmede jeg med Graad. Hvad Livet har sødt af Elskov og Elskovsqvide, jeg havde følt og nydt det. Nu var mit Hjerte tomt og øde. Uddøet var min Sjæls Fylde, og jeg vidste ikke, hvad jeg var, og hvad jeg havde. Veilos

vankede jeg frem og tilbage i frygtelig Vildelse; jeg fandt ingen Bund, hvorpaa jeg kunde fæste Foden, intet, hvorved jeg kunde holde mig. Mit Inderste var et Intet, og dybt følte jeg denne Intethed.

At et eneste Væsen skal kunne være os saa meget, og den evige Kjærlighed til Gud intet formaae imod denne Qvide!

I det Salzburgiske har man et underfuldt Sagn om en gammel Ruin, hvilket ofte rinder mig i Tankerne. Man meente om den, at den gjemte skjulte Skatte. En Aften gaaer en Mand søgende i og omkring den. Da lader der sig see et Aandevæsen, som fører ham ind i Ruinen, hen til et Sted, hvor han seer en Skat, hvilken han Dagen efter skal gaae hen og hæve. Giv nøie Agt paa, hvor Stedet er, siger det til ham. Han lægger nøie Mærke til Stillingen af de øde Vinduesrum og Dørsrum mod hinanden, men fornemmeligen, paa det han ei skal forfeile den rette Indgang, hvorledes Ruinen viser sig fra denne Side, i Særdeleshed hvorledes de tvende Taarne staae stillede mod hinanden. Dagen derefter gaaer han derhen igjen, og gaaer rundt om Ruinen, men fra ingen Side finder han Taarnene i den Stilling, hvori han saae dem Dagen forhen. Han gaaer nu anden Gang og tredie Gang, og snart seer man ham

i stadig Vanvid uophørligen, Dag ud, Dag ind, gaae omkring Ruinen, søgende, men ikke findende de tvende Taarnes eengang vel seete, vel iagttagne Stilling.

Jeg kan levende tænke mig ind i den Ulykkeliges Tilværelse, hvorledes han hver Morgen gaaer ud til Ruinen, med den bestandigen tilbagevendende faste Overbeviisning, at han i Dag nødvendigviis maa finde den Indgang igjen, i hvilken han engang har staaet, og hæve den Skat, hvilken han jo allerede med egne Øine har seet glimre i dens dybe Gjemme. — Ja vel kan jeg tænke mig ind i en Forfatning, som var og er min egen.

Den 31de Octbr.

Du faaer en Slags Bekjendelse fra mig denne Gang, et langt Brev og fra mange Dage. At svare er der intet paa mine Breve, men lad mig dog snart høre noget fra Dig og om Dig. Jeg har nok af et Par Linier, naar jeg kun seer noget fra Din Haand.

Den 2den Novbr.

Nei der foregaae dog sælsomme Ting og synderligen forvilder sig det menneskelige Hjerte. Du mindes vel den unge Pige, jeg har truffet herude. Jeg veed ikke rettere, end at jeg har skrevet om

hendes ulykkelige Skjæbne. Tænk Dig det græsselige Udfald. Hun er faldet i Afsindighed. Det er, som om hendes hele Idee=Association var slaaet i lutter Stykker. Hun ligger som i et Slags aandelige Krampetrækninger, slaaer sig undertiden med en saadan Heftighed for Brystet, eller knuger sine Hænder sammen, og bider i Sengestolperne, at man allerede eengang har maattet binde hende. Derhos taler hun i eet væk, lutter afbrudte Ord, uden al Sammenhæng; snart springer hun fra det ene til det andet, uden al Traad og Forbindelse; derpaa kan hun atter en halv Time uafbrudt blive ved at repetere eet og samme Ord, undertiden det urimeligste af Verden. Dog har det vist altid en Betydning for hende. Man haabede i Begyndelsen, at denne Tilstand bebudede en heftig Nervefeber. Men det er just det sørgelige, at der ikke vise sig Tegn dertil.

Men det sælsemste i denne ulykkelige Tildragelse, er den skjulte Grund til denne ynkværdige Skjæbne. Nu først er der gaaet et Lys op for hendes Familie over hendes indre Tilstand. I sin Afsindighed har hun ved de umiskjendeligste Yttringer røbet, hvad hun indtil da havde skjult i den inderste Krog af sit Hjerte, og hun har derved sat alle i Forbauselse. Det er ikke den blotte Græmmelse over den Forlovedes Tab, der har destrueret

hendes Væsen, det er en sælsommere Grund. For at adsprede hende, havde man strax efter Ankomsten af hans Brev sendt hende til Byen til en af hendes Familie. Hun var dengang meget sagtmodigt stemt og uden al Heftighed. Hun yttrede bestemt Haab om, at det vilde blive godt igjen mellem hende og hendes Elskede. Hun talte om ham med en Ømhed og en Kjærlighed, hvormed hun længe ikke havde yttret sig om ham. Det syntes, at Tabet af ham bragte alle Erindringer fra den Tid, da hun saae ham første Gang, tilbage med nyt Liv i hendes Sjæl. I en saadan mild og blød, kun sjeldent ved Taarer afbrudt Stemning kom hun til sin Tante i Byen, og blev snart ført ind i glimrende Cirkler, og kom ogsaa til Hoffet. Da skeede det, hvad man nu først har erfaret, at hendes bevægede Hjerte modtog et nyt Indtryk, og opflammedes af en Lidenskab, hun som en dyb Hemmelighed maatte gjemme i sit Hjertes hemmeligste Lukke. Den skjønneste Mand blant alle dem, hun saae i de Kredse, hvori hun kom, opfyldte alle hendes Tanker, især fra den Tid, da han ved et Bal, efterat man havde fortalt ham om hendes Skjæbne, længe meget venligt havde talt med den gode Pige, og havde vidst at oplive hende paa en meget smuk Maade. Dig behøver jeg vist ikke at sige, hvem den var, hvis

ungdommelige Mandighed trak Alles Øine og Forventninger til sig.

En Veninde af hendes Grandtantes Huus, hvor hun nu er, har fortalt mig dette alt. Det var just hende, der ledsagede hende til Byen dengang fra hendes Forældres Gaard, som ligger en tre, fire Mile herfra. Hun kunde slet ikke komme tilbage fra sin Forundring over, at just i et saadant Tidspunct, medens hendes Hjerte blødte, saa kaldte hun det, af det friske Saar, medens hendes hele Sind syntes saa aldeles vendt tilbage til hendes Kjærligheds første Vaar, og hun med blid Tungsindighed søgte netop at beholde den og ei at give den tabt, at just dengang et saadant nyt Indtryk kunde have en saadan Magt over hende, en saa ulykkelig Lidenskab tænde sig og gribe om sig i hendes Indre.

Mig er det derimod netop under disse Omstændigheder ret begribeligt. Mere end eengang har jeg fornummet paa mig selv, at et Hjerte, der endnu har Ungdom, aldrig er mere aabent for en ny Elskov, end just naar det er blødt efter en Skilsmisse fra det elskede Væsen, og netop da allermeest føler Trangen til mild Meddelelse og til en Barm, hvori det kan udgyde sig, eller til et venligt Øie, hvorved det kan qvæge sig, og nu ogsaa selv allermeest er blødnet nok til at føle, og villig til at erkjende det elskværdige og velgjørende i et andet Væsens

Tilværelse. Nei, jeg undrer mig ikke over, at der just i et saadant Tidspunct udsprang en ny Tilbøielighed hos hende. Men at den her, hvor den ingen Næring fandt, hvor Gjenfølelsen ei kom den opfordrende imøde, og Hjertet ei fandt den Mildnelse og Qvægelse, det søgte, kunde stige til en saadan Lidenskab, er mere forunderligt. Maaskee det ei var skeet, hvis hun ikke havde indsluttet sig med den i sit Inderste, og vogtet den som en hemmelig Skat, hun vilde miste, saasnart Nogen erfoer dens Tilværelse, og netop derved havde kjælet sig mere og mere ind i den.

Den 3die Novbr.

Man har spurgt mig om et Middel mod en saadan Sindssygdom. Jeg kjender kun et eneste radicalt, nemlig et forebyggende, Religionen; men derefter, hvad der er det næste, et Samfund af Troende.

Det kan ikke undre mig, om man oftere seer saadan Affindighed bryde løs i vor Tid. I en Tid, da Menneskets høieste, og eneste fuldkomne Tilflugt og Støtte i gode og onde Dage, Troen, har tabt sin Kraft, og da enhver, hos hvem den endnu yttrer sig, seer sig kastet tilbage paa sig selv og sluttet inde i sig selv med sine Følelser, istedetfor, hvadder dog er det naturlige, at føle sig baaret i og

ved det Hele, paa en Tid, da han ikke engang seer noget Heelt for sig i nogen Henseende — thi hvilken af vore Stater er andet, end det blotte caput mortuum af en Stat — og da han nu end= og maaskee selv just vil støtte sig paa sig selv allene, og komme udaf det med Livets hele Opgave ved ingen anden Hjelp, end sin egen, var det at undres over, om i en saadan Tid, under bespændende Vilkaar, flere destrueredes i deres Inderste? Den arbeidende Reflection og Phantasie borer sig ind i sig selv, og skaber sig endelig i tomme Drømme en falsk Verden, ikke nøiet ved den givne, eller slider og raser i sine Baand, følende dem som tunge Lænker, eller stirrer forsagende og vildt ud i et grueligt Øde. Tænk nu i en saadan forladt og øde Tid, hvor Livets dybeste Gehalt, det sikkre værnende Tilhold i gode og onde Dage, er taget fra Menigheden, hvor Ingen troer eller veed, hvad han troer, Ingen fæster Fod nogetsteds eller føler sig løftet og baaret derved at tusinde kæmpe fremad paa een tilforladelig Vei med ham, tænk nu en tom og forladt Sjæl midt i en saadan forladt Tid, og i denne Sjæl slaaer en Lidenskab ned, som hun allerede for den forunderlige Gjenstands Skyld maa fordølge i sit Inderstes skjulteste Gjemmer, og nu dette forladte Væsen kastet ud i en tom Kjøbsted, ret givet hen i en rugende Ensomheds Magt, er

det et Under, at hun er faldet i Affindighed, og nu farer op, for at forkynde fra Tagene, hvad hun ei torde have skrivtet for sin bedste Veninde?

Den 4de Novbr.

Jeg kan ikke bare mig for den Tanke, at, naar hun havde havt en Kirke, i hvis Skjød hun fortroende kunde have nedlagt det, der trykkede hende, hun vilde have lettet sit Hjerte og holdt det ud. Om hun ogsaa kun havde gjort det af hellig tilvant Ærefrygt for en udvortes Forskrivt, der tilsagde Skrivtemaal, og det et Skrivtemaal uden Forbeholdenhed med tro Hengivenhed og Villighed til at tage imod, hvad der paalagdes hende, om hun kun havde gjort det som en nedarvet Sædvane, det vilde have lettet hendes Hjerte.

I Sandhed, saa vel den ældre Kirke forstod, hvad der er en Nødtørft for Mennesket, saa lidet har den nyere Kirke forstaaet det, da den lod Skrivtemaalet forfalde. Ligesom vi trænge til en Frelse og en til os fra Himmelen nedstegen Frelser, for blot at kunne med indre Ro begynde at stræbe efter det Gode, for blot at kunne faae et fast Fodfæste og være sikkre paa en paalidelig Grundvold, saaledes trænge vi bestandigen paa ny igjen til den tilbagevendende Frelse. Hvor mange Tusinde monne i den vide protestantiske Verden længes efter en

Sjælelettelse, tørste efter en Sjælestillelse, som ingensinde bydes dem.

Er det ikke overalt en Fornødenhed for Mennesket at skrivte? Hvad gjør da netop jeg andet, i det jeg skriver til Dig? Med sin indre Gjæring skal Mennesket ikke sønderarbeide sig. Imidlertid kan kun sjeldent et Individ være den, hos hvem en fri Skrivte lader sig tænke. Den Geistlige derimod er ikke et Individ. Behøver han dog ikke engang at see mig eller kjende noget til mig. Fra Kirkens almindelige Standpunct betragter han min Tilstand. Som Individ med alle mine udvortes Forhold træder jeg ikke hen for ham; ikkun min Sjæls Anliggende, og hvad den arbeider med sig selv i sit Inderste, med Hensyn til sit evige Vel, sin Saligheds Sag, som man saa rigtigt kaldte det, erfarer han, som jeg redelig lægger det frem for ham; og med Bibelen og Kirkens Raad og Lærdomme, som hellige tænkende og forfarne Mænd have samlet og uddannet dem, i levende og frisk Minde, udtaler han en almeen Stemme over min menneskelige Tilstand. Og mit Hjerte, fremlagt for en Anden, det vorde nu befundet saa, eller anderledes, har befriet sig fra sig selv og sine Angstelser.

Har jeg ikke her en Lignelse i mig selv? Hvorfor kunde jeg aldrig sige Dig, hvad jeg nu skriver til Dig? Du stod bestandig, naar jeg var med

Dig, altfor personlig lige over for mig. Nu derimod — jeg giver Dig den Berømmelse, kjære, dyrebare Ven, Du, jeg altid maatte elske paa ny, saa ofte jeg saae Dig saa forstandig, saa alsidig, saa fri for al Selviskhed, hengiven til Din skjønne, rene Natur, jeg maae give Dig og Din Almeensands den Berømmelse, at Du forstaaer at tage imod en saadan Skrivte, da Du saa lidet, saa indirecte, saa, næsten som slet ikke, svarer mig derpaa, og dog med alt det svarer.

Den 5te Novbr.

Jeg veed det vel, og seer det vel, og glemmer det ikke, hvad Betænkelighed ogsaa saadant Skrivtemaal kunde have, og hvorledes Mennesket kunde berede sig en ny Hovedpude deraf, til at blume ud efter Paroxysmer, og til at bilde sig ind, at Exaltation og Dulmelse var Sjæleføde og Sjælevæxt. Det hierarchiske og jesuitiske og øvrige katholske Uvæsen frygter jeg ei meget for, dertil er Aanden ei hos os, eller i vor Tid. Ogsaa kunde aldrig Nogen falde paa at gjøre en Sjæletvang af det, der maa være det frieste af Verden. Men til den anden Side er der rigtignok Fare. Jeg veed det vel: Menneskene elske al Slags Exaltation saa meget, at de gjærne fordybe sig endog i Angerens, og saa kunde vel Skrivtemaalet selv stundom ikke blive

andet, end en Act med i Phantasteriets Gang; eller de gjorde det af med Synden ved at bekjende den, og gyde sig ud derover. Overmaade vanskeligt vilde det og være for Sjælesørgeren, derved paa den rette Maade og med sand og rolig stille Alvor at haandhæve den sande Alvor. Men jeg siger dog: abusus non tollit usum, og man skal ei lade Menighederne vansmægte, af Frygt for, at de kunde berusе sig. Tørsten taaler ei, uden grundig Lædskelse at gaae hen i lang Tid, og man drikker stærkest af Fade, man selv først maa bryde Hul paa.

Den 6te Novbr.

Jeg veed det vel, himmelske Fader! de Tider ere ikke mere, da det var velbehageligt for Dig, naar Dine Børn gik hen og forlode alt, Huus og Hjem, og Land og Rige, og gik ud i den vide Verden af brændende Kjærlighed til Dig, og for at de for Dit Navns Skyld vilde taale Bespottelse og enhver Plage. De Tider ere komne, da den Fred, som er høiere, end al Fornuft, allerede skulde være tilvundet, og vi skulle være blevne fornuftige, vælge os et Kald paa Jorden og passe det. Men jeg kan dog ikke andet, end at prise de Tider, da det blev til en Vederqvægelse for Hjertet og til Fred for Sindet, at gaae en Pillegrimsgang til den hellige Grav, eller at vandre til Jordens fjærneste Eg-

ne for at omvende Hedninger. Og da der gaves et Skrivtemaal, i hvilket Hjertet kunde udgyde alt, og en Kirke, der var uendelig rig paa Husvalelse, som paa Barmhjertighed.

Ja jeg kan undertiden ret af inderste Hjerte ønske, at jeg kunde være den, hvem det kunde være til en Lindring, at der i en hellig Kirkes Navn paalagdes ham en svær Bod. Dog hvorfor gaaer jeg ei hen og tager mig den selv? Er det dog kun Møie og Besvær, hvortil jeg trænger. Lide skulde jeg, lide noget umaadeligt, paa det at ved det udvortes Livs heftige Modtryk mit indre Liv kunde gaae op, og jeg igjen engang kunde aande frit og af fuldt Bryst.

O! hvorfor kan jeg ikke knæle ned strax, hvor jeg staaer, og føle den tunge Steen falde fra mit Hjerte? Er jo dog hele Jorden Frelserens Grav, som den Gamle sagde. Maa jeg ikke sige til mig selv: Du Daare! Quod petis, hic est. Stedet, hvor Du skal knæle, er her.

Den 8de Novbr.

Jeg erfoer forleden Dag hændelsesviis, at den Degn, Du holder saa meget af, ikkun boer tre Mile herfra, og at hans Kone er en af mine Barndoms-Bekjendtere, ja paa en Maade min første Kjærlighed. Thi jeg gjorde dengang et Slags Cour til

hende. Kun var hun et Par Aar ældre, end jeg; og var tilsidst saa godt som voxen, da jeg som en Dreng paa tretten Aar kom her til Skolen. Siden har jeg ikke seet hende. Men baade for at see hende igjen, og for at lære og kjende Din Ven, har jeg besluttet i Morgen at gaae de tre Mile derhen. Maaskee Du deraf tager Anledning til at skrive ham til. Veiret er friskt, og Veien, haaber jeg, god nok for en øvet Fodgjænger. Jeg fornøier mig ret til denne Tour. Det var omtrent paa denne Tid af Aaret, at jeg gjorde min herlige Fodtour gjennem en Deel af Böhmen og Lausitz og Schlesien, hvor jeg gik langs Foden af det vidthenstrakte Riesengebirge. Op paa Kuppen var der ei at tænke paa at komme; allerede for at komme til det langt lavere liggende Vandfald, der Zakkenfall, maatte jeg vade igjennem den nyfaldne Snee til Knæene. Skovene vare oppe i de Strækninger, til hvilke man endnu kunde komme, beklædte med den løselig liggende glimrende Snee, som om det var til Julehøitiden. Men hen gjennem Træerne aabnedes ofte Udsigten ned til den nærliggende udstrakte Slette, i hvilken mangfoldige Haver, klædte i Efteraarets sidste lyse guulladne Grønne, smilede i Solens Skin, med en Vaars Munterhed. Hvilken hjerteqvægende Tour var denne Vandring for mig. Den henstrakte Bjergryg blev flere Dage liggende paa

Høire af mig, undertiden som om den laae paa Skyer, naar Taage bedækkede dens Fod. Tidlig blev det mørkt, og var det end maaneklart, søgte jeg dog i Tide Huus og Nattelye. Da lod jeg et Værelse varme til mig, og tog mine Papirer frem og skrev Breve eller deslige, og fandt det saa hyggeligt og hjemmeligt, at enhver Dag endtes for mig saa rolig i sig, og at den ene ikke trængte den anden, hvilket ellers saa ofte skeer paa Reiser. Det var en herlig Tour, og mit Maal var den trofasteste Vens varme Hjerte.

Den 10de Novbr.

Jeg er ankommen hos Din Ven i Aftes. Ja jeg begriber det: en saadan Mand maa kunne danne Børn, og fremelske det Gode og Sande hos dem paa rette Maade. Og hans Kone? Forekom det mig ikke, som om hun ikke havde forandret sig synderligt i disse fjorten Aar, saa frisk og blomstrende seer hun ud, ret som hun har staaet for min Sjæl. Kun mindre forekommer hun mig; fordi jeg er bleven større, kan jeg troe.

Den 12te Novbr.

Jeg finder mig her meget vel. Hvad hun er kjærlig og velvillig og hjertelig munter, min vakkre

Ungdomsveninde. Og hvor de ere forelskede i hinanden, de to. Jeg sagde til dem i Dag, de maatte skamme dem ved at være saa forelskede i hinanden efter syv Aars Egteskab. Naar de gjøre alt for meget af hinanden, kan jeg næsten ikke taale at see det. Jeg føler da alt for levende min Armod.

Den 13de Novbr.

Min eiebrave Vært fortalte mig i Eftermiddag efter Skoletiden, hvorledes han var bleven Degn og Skolelærer paa dette Sted. Siden viiste han mig en Afskrivt af et Brev, han for nogle Aar siden havde skrevet til en Ven. Da han har sagt mig, at Du ikke kjender det, vil jeg skrive det af til Dig, paa Indgangen nær.

„Da jeg var ved Universitetet, havde jeg en Ven, der siden forlod Byen. Et Aar havde vi levet sammen, og holdt meget af hinanden. Derpaa fik han Præstekald, medens jeg endnu læste til Embedsexamen. Adskillige Aar forløb siden, i hvilke jeg kun sjeldent hørte fra ham. Jeg havde imidlertid hældig overstaaet juridisk Examen og derpaa henlevet en herlig Sommer. Saa skjønne, saa rene, saa salige vare Dagene endnu aldrig rundne hen for

mig. Ved min Ludovikas Side inddrog jeg i en herlig uforstyrret Ro Livets reneste Glæde i stille, hjerteqvægende Aandedrag. Nogen Tid daglig anvendte jeg paa at fortsætte mit juridiske Studium, og et Par Timer hver Dag læste jeg med to raske Drenge af min Kjærestes Familie. Jeg havde, uden at behøve at arbeide derfor, mere end jeg trængte til, og paatog mig denne Underviisning blot af Lyst. Jeg havde ogsaa megen Fornøielse af den. Forresten levede jeg med min Elskede og for hende. De bedste Digtere forelæste jeg hende og nød Livets Fylde."

„Efteraaret kom og Bladene gulnedes og spredte sig omkring paa Jorden. En Hændelse bragte mig til, ret levende engang at mindes min Ven. Jeg havde ikke tænkt paa ham den hele Sommer. Desto stærkere vendte Erindringen tilbage nu. Det havde netop været paa denne Aarstid, paa en stille, graa Efteraarsdag, at jeg, medens de gulnede Blade spredte sig omkring paa Jorden, havde fulgt ham henved en Miil paa Veien, og siden i veemodsfuld Stemning var gaaet Veien allene tilbage. Denne Dag stod nu atter levende i min Erindring, og jeg længtes efter at see min Ven igjen. Jeg besluttede strax at tage ud og besøge ham. Just samme Dag ventedes Besøg fra Landet til min Kjærestes Forældre. De vilde blive trende Dage.

Derfor besluttede jeg at gjøre Touren strax. Min søde Ludovikas Selskab kunde jeg alligevel ikke i disse Dage blive ved at nyde saa uforstyrret, som jeg var vant til det. Vi ville imidlertid ganske være adskilte, sagde jeg til hende; naar saa den Tid er forbi, ville vi atter leve i vor skjønne Nolighed med hinanden og dobbelt glæde os derved."

„Jeg gjorde den korte Reise tilfods. Veien var ikke længere, end at jeg, da jeg var gaaet tidlig ud, kunde haabe at være hos min Ven, inden Natten faldt paa, endog om jeg gik ganske mageligt. Jeg overlod mig til de Tanker, der af sig selv oprandt hos mig, og kom efterhaanden ind i en blid med Veemod blandet Stemning. Paa saa lang Tid at skilles fra min Kjæreste, det havde jeg ikke prøvet endnu, og den Tanke, at jeg først skulde see hende igjen om tre Dage, fyldte mig med inderlig Længsel. Jeg følte ret, hvor lykkelig jeg var ved hende, og næsten havde jeg kunnet græde af Taknemmelighed og Kjærlighed. Den mørke, ret som med blid Alvor og sørgmodig Stilhed overtrukne Himmel nærede min Stemning, og Maalet for min Vandring kunde ikke stemme mig om. Just saaledes forekom det mig, vendte jeg retteligen ind til min elskede, længe forglemte Ven i hans endnu ei besøgte Præstegaard. Derhos stege tusinde Erindringer fra min Barndom op i mit Indre, da

ogsaa jeg var opvoxet paa Landet, og saaledes kom jeg, ganske veemodig stemt, til Stedet. Himmelen var imidlertid ganske bleven overtrukket af mørke Skyer, og Vinden blæste ustadig, som om der vilde reise sig en Storm, eller endnu i det sildige Efteraar komme et Uveir. Jeg traadte ind i Præstegaarden, just som det vilde til at regne. En Pige tog venlig imod mig, men med de Ord, at hendes Herskab ikke var hjemme. De vare hos Præstens Svigerforældre, der boede tre Mile fra Stedet. Først i Morgen henimod Aften ventede hun dem igjen. Hun kunde vel ikkun byde mig et lidet afsides Værelse, fordi Gjæstekamrene vare rømmede ud, for at repareres, men hvis jeg vilde tage til Takke med, hvad hun, uden at være belavet derpaa, kunde forskaffe mig, saa kunde jeg jo blive der, til de Selve kom tilbage. Det vilde vist, føiede hun til, gjøre Herren ondt, om han hørte, at jeg havde været der, og var gaaet bort igjen. Jeg tog imod Tilbuddet. Der staae nogle af Herrens Bøger derinde i Kammeret, sagde hun, idet hun førte mig hen; de andre ere i hans Studerekammer, men til det har han Nøglen med. Hun bragde mig derpaa Lys, spurgte, hvad hun ellers maatte bringe mig, og lovede at komme snart igjen. Imidlertid begyndte det at regne stærkere ude."

„Jeg gjennemsøgde Bøgerne, og begyndte at

læse i een, der snart trak mig til sig ved den herlige, dybe Menneskesands, hvormed den var skrevet. Den skildrede en Haandværkerfamilies Skjæbne paa Landet i een af Schweitzes Dale. Den ellers hjertensgode Fader var ved et uordentligt Levnet paa' Veie til at bringe den i yderste Nød, da den gudfrygtige Moders ligefremme og retsindige Tænkemaade bragde hende til, ved en rask Beslutning, at redde ham for sig og sine Børn. Nu udbredte Fortællingen sig til hele den i sit Indre baade i huuslig og i sædelig Henseende forstyrrede Menighed, og hvad der gik for sig i de fjærneste Kroge og i Hjerternes Inderste, det hele Spil af Drivter og Lidenskaber, den dybeste Fordærvelse ved Siden af den frommeste Retskaffenhed, den kortsynede Kløgt, der higer efter at redde sig for Øieblikket, og den dybe Retsindighed, der kun vil redde det evige, alt kom frem for Dagen, og skildredes i sande, eenfoldige og store Træk. Det uendelige Menneskeliv med alt, hvad der bevæger det, laae udfoldet i Fremstillingen af en i Armod og i moralsk Nød nedsjunken Landsbyes mangfoldige Kaar, og i de mangfoldige Bestræbelser for at redde den, hvori dens dybtfølende Herre, understøttet af brave Mænd og Qvinder, aabenbarede sit indtrængende Blik og sit ædle Faderhjerte. Det var en ægte Almuebog; og dog forekom det mig, som om jeg aldrig havde læst

noget saa episkt. Men en inderlig Kjærlighed til Menneskene, en dyb Følelse af Barmhjertighed over de tusinde, der, opvoxede i Armod og Usselhed og uden Underviisning, henleve et elendigt Liv uden Erkjendelse og Nydelse, — et stort Menneskehjerte, det var den Muse, der havde beaandet Forfatteren, hvem det vel aldrig var faldet ind at være Digter. Umiddelbart ud af Livet havde han grebet, hvad han meddeelte med et stort Overblik, men just derfor var det en herlig Digtning i stor Stil. Kort det var Pestalozzis: Lienhard und Gertrud. Saa dybt havde endnu aldrig noget truffet mit Hjerte. Jeg mærkede neppe, da et Par Timer vare forløbne, at Pigen imidlertid havde sat Mad ind til mig, saa ganske glemte jeg mig selv i Læsningen. Jeg var inderligt rørt og bevæget, indtil jeg tilsidst brød ud i klare Taarer, og maatte lægge Bogen fra mig og græde mig mæt. Saa søde Taarer havde jeg kun fældet en eneste Gang i mit Liv; det var, da jeg vilde med Ord tilstaae min Ludovika min usigelige Kjærlighed, og istedetfor alle Ord, i den inderligste Bevægelse, faldt hende om Halsen. Netop som dengang var jeg nu tilmode. Jeg syntes mig at have fundet en anden for mit Hjerte lige saa nødvendig Kjærlighed, men en Kjærlighed, der ikke hævede den første, men inderlig forbandt sig dermed, og helligede den."

„Mit Kald havde jeg fundet, mit sande, mig af Naturen bestemte Kald, og jeg begreb ikke, hvorledes jeg, den lange Fortid igjennem, havde kunnet, uden Hu og Hjerte dertil, drive alskens Studier, inden jeg fandt det eneste, der kunde udfylde min Sjæl. Ja, det følte jeg, det var jeg født til, at leve ganske for en fattig Menigheds aandelige Tarv, fornemmeligen i raae Bønderbørns ofte saa forsømte Hjerter at fremdrage og opelske Spiren til Gudsfrygt og Retsindighed. Skolelærer paa Landet, det besluttede jeg at blive. Tusinde Følelser stormede frem i mit Indre. Mig fattedes et Hjerte, i hvilket jeg kunde udgyde mit, i hvilket jeg kunde nedlægge alle de Beslutninger, der fore op i mig, og fyldte mig med Salighed. Værelset blev mig for trangt, jeg ilede ud. Skyerne havde fordeelt sig, den klare, hvide Maane svømmede roligt paa den blaae Grund. Min Sti førte mig til en nærliggende Skov, og under mit Fædrelands høie Bøgetræer aflagde jeg det hellige Løvte, at kaste fra mig alle mine Udsigter, alle mine Planer, alt, hvorpaa jeg hidtil havde arbeidet, og redelig og samvittighedsfuld at vie mig til min nye, nu først erkjendte Bestemmelse."

„Længe vankede jeg omkring i den maaneklare Nat, stille tænkende over det alvorlige Forsæt. Ingen Betænkelighed opstod hos mig. Mit Sind

var klart og roligt, min Beslutning fast og sanddru. Ak! vel maatte den være det. Aldrig havde indre Lyst og Attraa ført mig ind paa min forrige Bane, eller skyndet mig frem paa den."

„Med et lettet Hjerte gik jeg tilbage i mit Kammer, og læste videre i Bogen, indtil jeg lagde mig, og endda læste jeg videre, til Søvnen kom. Det var første Gang siden min Kjærligheds Begyndelse, at jeg var faldet i Søvn, uden at have tænkt paa min Ludovika."

„Hele den næste Morgenstund var jeg endnu rolig. De utallige Tanker havde lagt sig, som Vinden kan lægge sig. Kun i et eneste stort Indtryk stode de endnu i mig. Det var en Følelse af en ubeskrivelig Tilforladelighed, som opfyldte mig. Jeg kyssede min Piges Billede, hvilket jeg hver Morgen, inden jeg gik til mit Arbeide, var vant til at gjøre. Men snart vakte Bogen, til hvilken jeg vendte tilbage, alle slumrende Tanker op i mit Indre, og da Pigen om Middagen bragde mig Mad, var jeg i den uroligste Bevægelse. Jeg havde søgt nærmere at forestille mig min Fremtid, og nu viiste sig snart Vanskelighederne ved enhver nærmere-bestemt Beslutning. Hvor meget en Forandring af denne Art maatte mishage min Onkel, af hvem jeg var afhængig, hvor aldeles den maatte forekomme ham som en Chimære, ind-

saae jeg let. Saa randt det mig ogsaa snart i Sinde, hvor lidet jeg endnu havde den til mit nye Kald fornødne Forberedelse. Min Uddannelse, som den hidtil var gaaet fremad, var ei beregnet paa et saadant Maal. Ogsaa om Virkeligheden af mit indvortes Kald begyndte jeg at tvivle. Betænkeligheddernes hele Hær begyndte at storme i mig og at ængste mig. Imidlertid var Middagsstunden gaaet forbi, og Pigen fortrøstede mig til, at hendes Herskab maaskee torde komme, inden det blev mørkt. Nu faldt det mig først paa Hjertet, hvor lidet jeg var skikket til at tage imod min Ven og blive hos ham. Vel vilde jeg snarere betroe mig til ham, end til de fleste andre. Men dertil maatte jeg være roligere. Hans Kone kjendte jeg ikke heller. Kort jeg var ikke i Stand til at blive, til han kom. Pigen saae forundret nok ud, da jeg kaldte paa hende og sagde, at jeg maatte gaae. Jeg skulde et andet Sted hen i Egnen, sagde jeg, men om en aatte Dages Tid skulde jeg sikkert komme igjen. Dette var ogsaa mit Forsæt. Pigen vidste neppe, hvad hun skulde svare. Jeg bad hende om, at jeg maatte tage et Par Bind med af de Bøger, hvori jeg havde læst; hun kunde sige Herren, at jeg skulde sende ham dem igjen ved første Leilighed, eller bringe ham dem selv. Jeg tog blot andet og tredie

Bind; det første havde jeg læst; det fjerde maatte jeg lade ligge."

„Min første Følelse dreg mig til min Elskede, og næsten den halve Vei til Byen havde jeg lagt tilbage, førend jeg standsede paa en Høi, fra hvilken jeg saae Havet, og de skjønne i Efteraarets mangfoldige Farver klædte Skove langs med Havet, ligge henstrakte i den neddalende Sols rødliggule Glands, og Stadens Spire rage frem i Baggrunden. Men her tog jeg den Beslutning, ei at gaae til Byen strax. Jeg vilde ikke komme igjen til min Kjæreste, førend Huset var roligt, og hun i Stand til i Ro at høre paa alt, hvad der gik op og ned i mit Indre. Hvad jeg havde at sige hende, det skulde hun ei erfare midt i den Adspredelse, hvori hun var i disse Dage, saa længe hendes Fremmede droge hende med sig til alskens Steder. Og at komme til hende, uden at sige hende det strax, da hun dog snart maatte blive vaer, at noget laae mig paa Hjertet, det vilde jeg ei. Jeg slog mig derfor til Venstre, og søgte et Sted op, hvor jeg kunde overnatte. Paa ny overlod jeg mig her til mine Betragtninger, medens jeg langt ud paa Aftenen vankede om i den deilige Skovegn og ned til den nærliggende Strand."

„Men noget begyndte nu under disse Betragtninger efterhaanden at opfylde mig med Bitterhed,

og det med en stedse fornyet Bitterhed, saa ofte mine Tanker vendte tilbage dertil, og idelig vendte de paa ny tilbage til det samme: noget, hvoraf mindre, end af alt andet, Bitterhed skulde have reist sig hos mig. Det var Tanken paa min Ludovika, hvorledes hun vel vilde optage min Beslutning. Uophørligen frygtede jeg for, at hun vilde ryste paa Hovedet derved, at hun vilde holde min Plan for et flygtigt Indfald, der snart vilde forgaae mig, og siden, naar hun saae, at den var mit fulde Alvor, alt for skarpt føle dens Collision med vore øvrige Planer og Udsigter, til at hun ikke skulde forsøge at bringe mig fra den. Jeg kjender ingen Pine, der kunde komme den nær, jeg følte ved Tanken paa det Øieblik, da jeg skulde aabenbare hende min faste Beslutning, min urokkelige Villie. Jeg skjalv for et Øieblik, som kunde røve mig det skjønneste, jeg besad. Jeg sagde tusinde Gange til mig selv, at jeg ikke havde nogen Ret til at vredes eller oprøres, om mit Forsæt skulde synes hende underligt i det første Øieblikks Overraskelse; jeg kunde jo dog ikke vente, at en saadan Forandring strax skulde være hende behagelig. Og dog følte jeg paa det allerbittreste, hvor meget jeg kunde tabe i dette ene første Øieblik, naar hun ikke strax med Deeltagelse gik ind i min Plan, og opteg den med inderlig Interesse. Om hun ikkun er

misfornøiet et eneste Øieblik, sagde jeg til mig selv, saa kan dette Øieblik frarive Dig, hvad et heelt Liv ikke kan give Dig igjen. Endnu mere følte jeg, hvor skrækkeligen mit Indre vilde blive sønderrevet, hvis hun endog skulde ville gjøre sig Umage for at bringe mig fra min Beslutning. Jeg skjalv for det Øieblik, som kunde blive Følgen. Første Gang i mit Liv fornam jeg, at det var mueligt at bringe mig til at rase. Derhos tilstod jeg mig selv, at min Beslutning ganske saae ud som en phantastisk Grille, og at den ikke lod sig forsvare med blotte ydre Grunde. Men ogsaa dette optændte i mig endnu mere den indre Fortvivlelse, hvilken jeg allerede forud følte i dens hele Skarphed, ved Tanken paa den Strid, jeg kunde faae med min Elskede. Jeg følte det i mig, hvad de monne føle, hvilke, som vi saa ofte see, naar de have Uret, optænde Heftigheden i sig netop ved Følelsen af deres Uret. Kun var det hos mig den dybeste Følelse af min Ret, der frembragde en lignende Virkning, fordi jeg saae, at min Ret havde al udvortes Udseende af at være en reen Indbildning. Dog jeg vil ikke udtømme mig i Ord, for at skildre Dig min Sjæls gruelige Pine. Hvad jeg dengang følte, hvorledes alt, hvad der kan være heedt og brændende og fortærende i en menneskelig Sjæl, dengang bruuste op i mig — jeg havde aldrig været i en saadan

Tilstand før, og jeg haaber til Herren, at jeg aldrig igjen skal komme i en saadan Lidenskab. De frygteligste Forestillinger og Tvivl sønderreve mit Hjerte lige over for en Gjenstand, som skulde have opfyldt det med Ro og Glæde."

„Alt kom an paa det første Øieblik, i hvilket jeg skulde forkynde min Elskede mit Forsæt. Vaagende og sovende gjentog jeg bestandig for mig, hvor meget jeg uopretteligen kunde tabe i det eneste Øieblik. Det, hvorved jeg endnu beroligede mig, var, at jeg bestandig læste eller bladede i Bogen, og idelig prøntede mit Forsæt fastere ind i min Sjæl, og derved ufermærkt nærede den Vished hos mig, at der gaves noget, for hvis Skyld jeg var i Stand til at lade min Elskovs hele Lykke fare. Hvor ofte randt den gamle Tante i „Bekenntnisse einer schönen Seele" i Wilhelm Meister mig i Sinde. Jeg følte det, at et fremmed Væsen kunde træde ind imellem mig og min Sjæls Elskede, men dette Væsen var ikke Skinsygens fiendtlige Dæmon, det var en høiere Kjærligheds Aand, som jeg maatte have Ærefrygt for. Og dog kan ingen Skinsyges Fortvivlelse komme min nær."

„Det var nu tredie Dag, og allerede ventede min Ludovika mig tilbage. Mig var det derimod en Umuelighed allerede at komme nu. Endnu var jeg for urolig. Da fattede jeg den Beslutning, at

skrive hende et Brev til, for at sige hende, at jeg først kunde komme Dagen efter henimod Aften. Imidlertid haabede jeg at bringe mit Sind til Ro. Efter et Paaskud søgte jeg ikke. „Du maa, saaledes endte jeg mit Brev, skjænke mig Grundene, min søde Pige, for at Du kan tilgive mig af reen Godhed. Jeg kysser, tilføiede jeg, Dit Billede, som ligger for mig, og længes med den inderligste Attraa efter det Øieblik, da jeg igjen skal kunne trykke Dig til mit Bryst."

„Jeg var saa rørt ved den friske Erindring om hendes Kjærlighed til mig, at Taarer stode mig i Øinene. „Mine Taarer falde paa mine Ord, skrev jeg i en Efterskrivt; jeg er ikke vant til at være adskilt fra Dig, gode, kjærlighedsfulde Sjæl."

„Allerede idet jeg endte dette Brev, opstod en Plan hos mig, hvorledes jeg paa en afgjørende Maade vilde forskaffe mig Vished, og tillige paa bedste Maade aabenbare mit nye Forsæt for min Kjæreste. Paa et Øieblikks uvisse Stemning, paa de uvisse Ord, hvilke et uroligt Sind, som mit, kun halvt eller dog kun uklart vilde kunde frembringe i det afgjørende Øieblik, derpaa vilde jeg ikke lade mit Livs Lykke beroe. Jeg satte mig derfor ned, for, i den fulde Følelse af min Villie saavelsom af min Kjærlighed, i et andet Brev til min Elskede at skildre hende, hvad der vár foregaaet i

mit Indre, hvad jeg vilde, fordi jeg maatte ville det, og med Elskovs sødeste Ord at bede hende om hendes Samtykke, ja ikke engang at skjule min frygtelige Stemning for hende. „I Sandhed, saaledes sluttede jeg dette Brev, jeg vilde forgjæves stræbe at beskrive Dig, hvad jeg har lidt ved den Tanke, hvorledes Du vel vilde optage en Beslutning, der vil gjøre noget ganske andet af vort Liv, end vi ofte tænkte os det, og ved hvilken jeg ikke har andet at sætte imod alle Indvendinger, end en Følelse, der er ubeskrivelig. Jeg maa rolig finde mig i, at Du vil ryste med Hovedet ad mit Forehavende, men jeg sætter min Tillid til Dit Hjerte, og beder Gud, at mit Brev maa komme til Dig i en god Stund."

„De Ord, jeg havde nedskrevet, overmandede mig selv. Mit hele Væsen gjød sig ud i en Bøn til Gud. Uvilkaarlig sank jeg ned paa mine Knæe, og bad med alle min Sjæls Kræfter Livets Herre at lade mit Forehavende signes og trives. Det var første Gang i mit Liv, at alle mine Tanker og Følelser gik op i en Bøn til Gud. Jeg forstod nu først det, hvad man i nogle christelige Secter taler om Bønnens ligesom attractive Vælde, og min Sjæls Angest gik over til den roligste Tillid."

„At see det Indtryk, reent og uforbulgt, hvilket mit Brev vilde gjøre paa min Elskede, dette

var mig fremfor alt magtpaaliggende. Hvorledes jeg havde det, vilde jeg vide, og jeg var tilmode, som om jeg med Fatning kunde finde mig i alt, naar jeg kun fik Vished og luttret Sandhed. Jeg kjendte min Ludovika nok, for at være vis paa, at hun kun i Eensomhed paa sit Værelse vilde læse et Brev fra mig, især et saadant, som strax de første Ord forkyndte mit at være. Neppe vidste jeg det i hendes Hænder, førend jeg og stod i Huset og paa det Sted, jeg ønskede. Den gamle Tjenestepige havde jeg let faaet overtalt til at være mig behjelpelig med at kunne overraske min Kjæreste, og saa var jeg da allerede paa min Plads i et Pulterkammer, der kun ved en tynd Brædevæg var adskilt fra hendes Værelse, da hun kom ind med et Lys og Brevet i Haanden. Min ængstelige Forventning, medens hun langsomt og halv høit, saa jeg maatte høre ethvert af mine Ord igjen, læste Brevet til Ende, formaaer jeg ikke at beskrive, men ei heller min Glæde, da hun endeligen trykkede Brevet til sine Læber, og derpaa gik hen til Væggen, tog mit Portrait ned og kyssede det med Inderlighed. Nu holdt jeg mig ikke længere. Jeg aabnede Døren, tog hende i mine Arme, og græd ved hendes Barm, takkende Herren, at min Angest havde været Intet."

„At jeg siden, for ret at berede mig, stude-

rede Theologie, veed Du jo; saa og, hverledes jeg var saa hældig at komme til et Sted, som dette."

Den 16te Novbr.

Skal da ingensinde i Verden den Lykke vorde mig tildeelt, at et elsket Hjerte skal banke mod mit, og jeg kun en eneste Gang skal fornemme, hvad et Kys er? Hele Aar har jeg haabet paa, at den Time skulde komme engang, da elskede Arme vilde omslutte mig, og jeg af søde Læber vilde øse sød Forfriskning. Men den kom ikke, den med Længsel forventede Time, og vil aldrig komme. Nei! jeg føler det for vist, den kommer aldrig.

Den 17de Novbr.

Hvis jeg kunde bringe den til at tie, denne vidthenstræbende Forlængsel i mig, hvis jeg kunde bringe den til Ro, denne i mig opbølgende Attraa, og kunde gaae ind i det Menneskes Fred, som i en Families Skjød glemmer hele Verden, og hvem det Haugebeed, han passer, det Barn, der løber om ham, udfylder Hjertet: jeg maatte da her kunne blive rolig og lykkelig igjen. Men neppe tænker jeg mig bundet her, saa falder Runebjerget af Tick mig ind, og den unge Landmand, som hele Aar igjennem levede et fremmed Liv i sig. Og jeg gy=

ser, og vil hellere endnu engang kastes ud i Fortvivlelsens uendelige Kamp, end at nære en Skygge af Usandhed i mit Bryst.

Den 19de Novbr.

Denne Livets opsvulmende Flod i mig, der stiger op til mine Læber, og flyer mig, hver Gang jeg vil strække den begjærlige Lyst hen efter den, gid den vilde dulme. Jeg er tilmode, som Tantalus kan have været det, naar Din, og nu ogsaa min Ven, Fader til tre Drenge og to Piger, omfavner sin Kone, og gjør af hende som en Brudgom af sin Brud, kun stundom noget friere. Al Længselens Hede rører sig op i mig, og nu ingen Husvalelse. Nei, jeg maa bort herfra, bort, bort. Jeg holder det ikke ud længere.

I Førstningen var det en sand Hjertensglæde for mig at see den Kjærlighed og Troskab og den ungdommelige Elskovs søde Leeg efter saa mange Aars Egteskab. Hvor inderlig sødt klang den unge, livelige Kones tonefulde Ord, naar hun nu og da formildede den stundom opirrede Mand, og jeg havde min Glæde af hendes Uro og af hendes Glæde, naar han blev mild igjen. Men nu føler jeg, at det er bedst for mig at vandre tilbage til mit gamle Kloster.

Den 20de Novbr.

Skulde Du troe det, — nei det er dog næsten latterligt — i Gaar blev jeg formelig jaloux, fordi min muntre, levelystne Vertinde gjorde saa meget af sin Mand, og ikke viiste mig nogen synderlig Opmærksomhed, uagtet jeg dog ret ventede det, fordi jeg om Formiddagen paa en Spadseretour havde havt en ret qvægende Samtale med hende om Pestalozzi. Min Gud! hvor ofte have vi dog paa ny Grund til at bede: Herre! frels os fra det Onde! O min Gud! Gid jeg dog engang kunde befries fra den Egoismens Torn, som sidder her i mit Hjerte. Ved de bitteste Smaa-Leiligheder kommer den Djævel op igjen.

Den 22de Novbr.

Jeg er her igjen i min Ungdoms elskede Hjem. Lad Din Fred komme over mig, himmelske Fader!

Jeg havde ventet at finde her et Brev fra Dig, der, meente jeg, maatte have været paa Veien hertil fra Dig, inden jeg skrev, at jeg vilde vandre herfra. Nu det kommer nok. Jeg føler mig saa forladt, og trænger til et venligt Ord.

Den 23de Novbr.

Een Tanke vender ved tusinde Leiligheder til-

bage hos mig, Tanken paa Jordelivets Intethed. Min Vei gik i Gaar gjennem Kjøbsteden. Der var et Slags Marked og Gjæstgiverens Stue fuld af Gjæster. Nei! jeg kan dog mangengang ikke begribe, hvorledes Menneskene kunne give deres Liv hen til en saadan Arbeiden i de væsenløseste Forretninger.

For Klæder gjør man sig Umage, for Huus og Hjem, for Heste og Vogne, og tusinde Gange falder det mig ind, hvad Gehalt det dog kan give Livet, at færdes saaledes.

Men gjør jeg noget bedre? I at grunde over Livets dybeste Sandheder satte jeg engang min Existents. Men hvad er det da, jeg, et heelt Liv igjennem, idelig stræbende, søger skarpt at opfatte og klart at erkjende? Siig mig: er det ikke noget, hvilket jeg alt vil besidde i sin Fuldendthed i det Øieblik, da det Liv gaaer op for mig, hvor det er forjættet os at skue fra Ansigt til Ansigt?

Ja! hver Dag, næsten hver Time rinder det mig i Tankerne, om det da vel er Umagen værdt, at befatte sig med noget, og jeg er bestandig tilmode, som om det var lige saa godt, strax at gaae heden. Thi intet, hvad Mennesket higer efter, synes mig at være den lange Leven værdt. Og hvad der er skrevet til Trost for os alle, at dette Liv er Intet, mod den Herlighed, der skal aabenbares paa os, det monne være blevet til en usigelig mattende

Trøst for mig; thi mit Livs Kjærne fortæres i Længselen efter hiint Liv, og jeg veed ikke, hvortil jeg skal blive her.

Men jeg maa vel blive, og bliver vel ogsaa; ikke blot fordi der staaer en hellig Lov, som værner, men ogsaa fordi jeg ikke vilde have Mod til at døe. Ret egentligen ikke Mod; er jo dog ogsaa mit hele Væsen fattigt paa Mod. Nei! midt i denne Lethargie, i denne min indre Død, lad mig ikke døe, uendelige Forsyn. Hvor vilde jeg være beredt nok til at gaae ind i det nye Liv? Hvor kunde jeg være reen nok, og rig nok paa Kjærlighed til Gud og paa Glæde i Gud, for at gaae ind i hans Herlighed?

Den 25de Novbr.

Jeg har faaet Dit Brev, min Ven, og takker Dig derfor, hjertelig takker jeg Dig, at Du har Sands for min Forfatning, og Dine faa Ord ere mig mere værdt, end tusinde kunde være det.

Jeg skal ikke grave mit Pund i Jorden, siger Du. Drivtig skal jeg være. Kun rask foretage mig en videnskabelig Gjenstand. Om det end i Førstningen ikke gaaer saa godt, skal jeg dog lade det gaae, som det kan, indtil jeg kommer ind deri. Kun ikke begynde med for store Fordringer.

Saaledes skriver Du og til Formildelse under-

streger Du Ordet: begynde. Du har truffet den rette Prik, min Ven! Ja hvis denne uhyre Forfængelighed ikke var, denne Ærgjerrighed, der evindeligen standser min Virksomhed.

Ja, jeg føler det, hvis denne indre Standsning ikke var, hvis mit Sind ikke var saa besnæret, baade ved min Selvfølelses sygelige Snæverhed og ved den Lidenskab, hvorved alt guddommeligt lider i mig, jeg føler det, jeg vilde endnu kunne frembringe noget.

Men vil det ikke sige: hvis der ikke fattedes mig den første af alle Betingelser? Hvor kan et lidenskabeligt, egoistisk Hjerte være skabende? Er det da Individet, der skal være Skaberen i Individets Frembringelser? Er det ikke Verdensaanden, der skal træde skabende frem i den Enkelte, der med udeelt Lyst giver sig hen til at være dens Organ? I det mindste vil Du vist tiltroe mig saa megen Respect for det Hellige, og saa meget af sand Selvfølelse, at jeg ikke kunde ville frembringe noget, hvori der ikke levede et universelt Liv. Hvad Frelse eller Vinding skulde der vel ogsaa være ved andre kummerligen udklækkede, eller med slavisk Hu eftergjorte, eller i smaalig Selvfremskyndelse hildede Productioner? Mon jeg ved deslige end mere skulde grave mig ned i min jammerlige Existents?

Hvor ofte har jeg fornummet det, at den første Betingelse er aandelig Frihed og fri Hengivenhed til det frembrydende Liv, hvormed en indre, høiere Vælde vil tale og virke udaf os. Intet standser mere den frie Production, end en Lidenskab, der indesnævrer Aanden, og, istedet for Alles Gud, kun vil lade sig og sin Gjenstand faae Rum i Menneskets Indre. Ved alle Tankeløb hænger den sig fast, og forstyrrer hvert Øieblik Forestillingernes frie Bevægelighed.

Ja jeg erkjender det daglig mere og mere, at kun et reent og frit Sind kan være et ægte grundende. En Indadgaaen i sig selv, en indre Isigfornemmen af det Ubetingede og Uendelige, er Udgangspunctet for al dybere Grunden. Hvor kunde et Sind, som ikke er reent, fornemme i sig det absolute Liv med Reenhed, hvor kunde et uklart og forvirret Sind udtale det klart og uforvanskет?

Dog det har ikke fattedes mig paa Øieblikke, i hvilke en Idee opfyldte mig levende nok, og individuelt nok, for, med det Forsæt at udtale den, ogsaa allerede at kalde selve Begyndelsen dertil frem hos mig. Jeg gjorde da et Udkast; snart steg Fylden af det Hele i halv Taage op for mig, og i bestemtere Træk fæstede sig dette og hiint, undertiden allerforst Slutningspartiet eller et og andet Overgangsled i Midten. Saa pønsede jeg efter, over en

god, træffende, charakteristisk, men dog fordringsfri Titel, indtil den vidtsvævende Phantasie afmattede mig. Saa følte jeg, at min Idee ikke lod sig opfatte eller fremstille tilfulde, uden at omfatte tillige den hele Kreds af Livet, eller den hele Videnskab, hvortil den henhørte. Nu var allerede Udsigten til at fuldende et saadant Forehavende rykket for langt tilbage, og Lysten slappedes. Og netop den Tanke, der havde anspændt mig, den samme var det, der lammede min Kraft, Tanken paa min Tilbedede.

At frembringe noget, der ret kunde være hende tilpas og til Velbehag, noget, der kunde blive hendes Hjerte kjært, det var mit Ønske og mit Maal. Da at bringe hende det, høre søde Ord af hendes Mund derover, ja maaskee gjennemlæse det med hende, og have godt af hendes Omdømme og hendes Raad derved, — o hvor glædede jeg mig ved disse Forestillinger, og følte mig rykket nær hen til hende. Men allerede, naar jeg nu følte mig tilskyndet til at ile hen til hende strax, for at meddele hende, hvad der opfyldte mig, og det faldt mig ind, hvor rimeligt det vilde være, at jeg gik forgjæves, jeg vilde enten ikke faae hende at see, eller vilde finde hende kold eller sysselsat med andet og uoplagt til det, jeg havde at bringe, og ikke heller næste eller tredie Dag vilde der vise sig et gunstigt Øieblik til en lykkelig Meddelelse, — da greb mig Mistvivlens kol-

de Taagekulde, og jeg forsagede saa sødt et Haab. Hvad hjelper det Dig at gaae til hende? sagde jeg til mig selv. Alt ofte havde jeg erfaret, hvor fattig paa Ord, hvor nødlidende paa Tanker, hvor stump paa Følelse jeg mangen Gang kunde være, naar jeg hos hende vilde udtale, hvad der dog ellers kunde fylde og hentage mig. Thi alt for meget var jeg da hildet i mig selv og i mit Forhold til hende, alt for ængsteligen omkringskuende efter det, der særdeles maatte kunne behage hende, alt for vaklende og ustadig til at kunne give mig hen i Tankernes egen Strøm.

Slige Erindringer, og med dem ethvert Minde, der bevidnede min Ulykfalighed, stege da op i mig, og al Lyst, al Kraft og Evne svandt. At frembringe noget, der ret kunde gjøre hendes Hjerte vel, det mistvivlede jeg om, og noget andet syntes det mig ei Umagen værdt at skrive. Havde hun ikke været til, jeg troer, jeg vilde have bragt noget til Ende. Nu hildede mig hendes blotte Tilvær.

Haab ikke at frembringe noget, der kunde behage hende, naar Du selv ikke behager hende mere, sagde jeg til mig selv, og var nær ved at græde af Medlidenhed med mig selv, fordi jeg nu ynkeligen maatte beholde og indslutte i mig alt det, jeg fordum pleiede strax at bringe hende, saasnart det levede i mig. Ja al Lyst forgik mig. Saa foer jeg op, og hav-

de kunnet forbande hende, men sank kun desto dybere tilbage i de Baand, hvormed hendes Sjæl besnærede min. Ak hvor fandt jeg vel nogetsteds igjen saa dyb en Sands, saa klart et Omdømme, saa reelt og kraftigt et Gemyt?

Den 28de Novbr.

En sand Velgjerning for Mennesket er en Pligts ham paalagte Nødvendighed; thi intet er værre, end et ustadigt, omfarende Liv uden Maal og Baand.

I Sandhed der paakommer mig nu og da en Lyst til at tage Tjeneste hos den første, den bedste Bonde, som Karl, paa det at jeg kunde faae Pligter og et Kald, og kunde have noget at tage vare paa fra om Morgenen, jeg stod op, til om Aftenen, jeg lagde mig, noget, der kunde bringe mig fra den ene Dag til den anden.

O, gid jeg havde et bestemt Talent og et bestemt Kald, havde noget, hvorpaa jeg af indre Trang og ved et udvortes Maa uophørligen blev dreven til at arbeide, noget, jeg forstod, og dagligen kunde bestræbe mig for at forstaae og udøve bedre og bedre. O gid jeg havde et bestemt Talent, om det saa var det, at pleie Syge, hvilket i Sandhed ikke er det ringeste blant Talenterne. Gid jeg hav-

de et Talent; da havde jeg en Skat, som Møl ikke kunde æde og Tyve ikke stjæle.

Den 29de Novbr.

Hvis der gives noget, hvorunder jeg lider frygteligen, saa er det Lidenskaben. Gud tage engang denne Begjæringens Braad fra mig, og give mig at drikke af den Kilde, af hvilken een Drik stiller al Higens brændende Tørst for bestandig. O at jeg dog engang reen og klar kunde nyde den skjønne, fulde Tilværelse, hengiven til Beskuelsen, uden alt tilbageseende Henblik paa mit fattige Mig, og uden al Begjær. Med denne higende Begjæring, med denne Brynde traadte det Onde ind i Verden, og al Verden lider nu af den Tørst, der hedder Lidenskab, og kommer ikke til Ro.

O min Gud! Hvad var det, der saa ofte hindrende stod imellem mig og Glædens rene Nydelse, naar saa ofte den søde, elskede Qvindes inderlige Ynde liveligen krydsede frem og tilbage, og Klangen af hendes Tale under mangelunde vittig Skjemt omgjøglede mig? Hvad var det, der hindrede mig i, hjerteligen og med Qvægelse at inddrikke hendes hulde Skjønhed, naar hun stod der for mig, som en Gud med Velbehag havde sat hende hen i Verden til en Glæde for Øinene? Hvad hindrede mig, uden denne idelig Tilbageseen paa mig selv,

denne endeløse Lidenskab, denne Higen efter at gribe til og bemægtige? Unde Gud mig engang den Tid, da jeg reen og fri for al Begjær kan leve med hende, da jeg daglig paa ny kan glæde mig ved Beskuelsen og dog kan sige: rolig monne jeg see Dig komme, rolig see Dig gaae.

Ja jeg tør neppe tænke paa de mange Timer, som jeg ved min Kummerlighed har forspildt mig. Naar jeg forestiller mig en ung, frisk, til sit Hjertes Lyst af Hjertet sig hengivende Elskende, som jeg selv var i mine første salige Tider, hvilken rig Høst af Fryd og Erindring vilde han have samlet sig, om det var bleven ham givet, daglig at see sin Elskede, som jeg. Hvor vilde han have meddeelt sig, og existeret aabent, og existeret heelt i ethvert Øieblik. Nei! jeg tør ikke tænke paa, hvor rig min Erindring er fra de første Aar, og hvor fattig fra det sidst henrundne, fordi jeg aldrig gav mig hen en eneste Gang.

Den 30te Novbr.

Der er intet, af hvad der gjør Sjælen snæver og Livet usselt og slet, som jeg jo kunde blive. Egennyttig endogsaa, ja næsten gjerrig, blev jeg ved denne onde Dæmons Vælde. Aldrig nød jeg Existentsens Frihed mindre.

Samme Dag senere.

Kom, min Ven, for Dig skal mit hele Liv ligge aabent. Hvad jeg først under Din Fraværelse og siden i Din Nærhed frygteligen gjennemlevede i mig, deraf mærkede vist ingen noget. Thi sky indsluttede jeg det i mig selv, og lod jeg engang noget komme til Yttring, saa gjorde jeg det paa en saa ironisk, ja spøgende Maade, at ingen kunde troe, jeg selv fornam noget saadant i mig, og at det var mig selv jeg havde Hensyn til. Jeg var i saadanne Øieblikke oprømt, og i ethvert frit, ved Samtale oplivnet Øieblik saae jeg min Nød og Jammer i et Lys, at den næsten kunde forekomme mig komisk.

Du har engang imellem seet hos mig de Bekjendtere, med hvilke jeg nød Livet; thi saa kaldte de det. Dem anklager jeg ikke. De havde Dagen over gjort deres Gjerning; hvad der paalaae dem for hver Dag, og hvad der just ikke var dem til stor Nydelse, havde de bragt til Ende. Saa krævede de om Aftenen Lystighed og Spil. De vare ogsaa ret oprømte derved og heelt tilstede. Jeg allene var den, der sad som en ond Aand imellem dem, uden af Hjertens Grund at være med, ja halvt fraværende, fordi jeg bestandig fornam, jeg burde ikke sidde der, og dog hver Aften kunde føle

mig tom og urolig, naar de bleve borte noget over den sædvanlige Tid.

Dem anklager jeg ikke. Af mig var dette Liv et syndigt Liv, ikke af de Andre. Ingenlunde, som om jeg vilde rose mig af bedre Erkjendelse. Gud bevare mig for, at jeg skulde holde mig for bedre, end enhver anden. Nei! jeg havde været lykkelig, om jeg engang, blot to Dage i Træk, havde kunnet, som de fleste af de andre, existere heel og holden i Øieblikkets Liv og Syssel. Maaskee havde jeg da ogsaa snarest kunnet være den, der kunde have bragt en høiere Sjælenydelse ind i dette Samqvem; thi paa Sands fattedes det ingen af dem. Men som det var, var det for mig, og kun for mig, et Aanden ødende Liv, fordi jeg, og ikkun jeg alene, var der tilstæde med et halvt Hjerte, fordi jeg alene ikke kom der efter Dagens fuldendte Arbeide, men som oftest sad der, med den, ved Synet af de Andre opæggede Tanke, at jeg skulde bruge min Tid bedre, end jeg brugte den. Huuloiet sad i mig Reflectionen i Sjælens Baggrund, og spildte al min Nydelse.

Saa havde jeg stundom midt under Spillet, eller naar der engang holdtes et Drikkelag, Øieblikke, hvori Livet rørte sig op hos mig. Jeg følte, hvad jeg kunde og hvad jeg skulde, og blev grebet af det Forsæt, strax næste Dag at begynde et an-

det Liv, strax næste Dag for Alvor at tage fat paa dette eller hiint Studium. Paa Mindelser kunde det ikke fattes mig; thi neppe gaves der een af mine Venner, som jo besad en Kundskab, jeg ikke havde, og som dog syntes mig særdeles fornøden. Men næste Dag fandt mig igjen i min forrige Mathed. Hvad jeg greb til, intet vilde gaae for mig; til intet følte jeg Oplagthed, Kraft. Alle mine Ideer vare som i Staa, naar jeg vilde tage en Pen i Haanden, eller gribe efter Plato eller Pauli Breve. Jeg vilde ønske, at Nogen dengang havde sagt til mig, at jeg istedetfor alt andet, skulde repetere min Hebraisk igjen efter Danzii Grammatik.

Ogsaa den Beslutning at rive mig løs fra min Tilbedte, forsage hende ganske, friskede et saadant rørigt Øieblik op igjen hos mig. Jeg fornam da dybt, at vort Liv dog endnu har anden Fylde, og at der gives aandelig Gehalt nok for tusindfoldig Stræben. Jeg foresatte mig da, for det første ikke at see hende i en heel Uge. Een Gang eller to forsøgte jeg det ogsaa virkelig. Jeg blev fra hende i tre Dage, blev imidlertid ogsaa borte fra de vante Cirkler, og besøgte andre ældre Bekjendte. Men da vaagnede jeg den fjerde Morgen i den yderste Uro; jeg kunde have ønsket at kunne myrde Tiden, indtil den Time kom, da det gik an at ile til hende. Al hendes usigelige Yndighed opfyldte igjen alle mine

Tanker. Naturligviis gik jeg da for tidlig derhen, kom ubeleilig, de opvakte Følelser døede hen, og jeg gik fra hende tom og øde paa Sjæl og Tanker. Og nu var jeg i min gamle Tour igjen.

Nei! trofaste Ven! hvor maa jeg dog være glad ved, at jeg er borte, langt borte fra hende, i hvis Nærhed jeg ikke blot forkom — ak, gjør jeg det ikke endnu? — men ogsaa teede mig, at jeg endnu kan undsee mig derover af inderste Hjerte. Og kun det Haab, at hendes skjønne Naturlighed ikke har ladet hende see min Unatur, holder mig endnu opret, at jeg ikke synker sammen af Skam ved den blotte Tilbagetanke. Nei, at dog en Lidenskab skal kunne bringe os saa frygteligen i Ulave, at vi bære os ad som egensindige Børn. Være mig min vaersomme Frygt priset, som endda holdt mangt et Udbrud tilbage.

Hvor nær var jeg da atter dernæst ved at sætte det i lutter Stykker fra hinanden faldende Liv i Sandselyst som det reelle; og det paa en desto frygteligere Maade, jo mere jeg, midt under disse Spille- og Drikkelag, fornam den tomme Intethed deri, og dog ikke kunde slippe dette Levned. Hvor mangen Gang tænkte jeg paa Venusbjerget hos Tiek.

Du seer, jeg skriver formeligen for Dig. Tag med Taalmodighed derimod og imod Bekjendel-

ser, som ere endnu langt værre. Ja hvad der er langt værre, har jeg at bekjende. Thi min Lidenskab dreiede sig dog endnu ikke om tomt Blændværk og lutter Usandhed. Havde der ikke boet en saa sand, saa forunderlig herlig Skjønhed i hendes Sjæl og Væsen, hun kunde ei have udøvet denne tryllende Magt over mig. Men om lutter huul Usandhed dreiede sig derimod de aandsfortærende Drømmerier, i hvilke jeg mangen Gang søgte en fordærvelig Erstatning for min Tilværelses Nødtørftighed. Hvor mange hundrede Gange fordybede jeg mig i Phantasterier om store Værker, jeg vilde fuldføre. Snart om saadanne, der endda ikke vare ganske utænkelige hos mig, som at udføre noget glimrende i Videnskaberne, skjønt netop disse Phantasterier bragte mig længere og længere fra at lægge den første Haand paa den første Linie; men snart, og det endnu oftere, om stor Krigsdaad og Hærførerbedrivt, ja om Kongedømme og deslige, og hvorledes jeg vilde begaae de ædleste og største Handlinger, og tilsidst vise mig i Triumph for min Elskede. Hvor meget slige Drømmerier udmarve Sjæl og Sands og Kraft, derom kan Du neppe gjøre Dig en Forestilling.

Den 1ste Decbr.

Frygteligere kjender jeg intet, end et veiløst, forvildet Menneske, der fattes den Livets Kjærne,

om hvilken alt, hvad vi modtage, skal samle sig, for at fremme vort indre Liv; frygteligere intet, end den indre Sønderevenhed i en Sjæl, der søger Fred og en Begyndelse til et Liv, og ikke finder den, der søger sig selv og sin Gud, og søger begge forgjæves.

Det værste er, at da letteligen, i vort Inderste selv, en lokkende Fristelse træder os imøde, hvori, i Skikkelse af en alting jevnende Ven, en arrig Fjende taler til os.

Sætter den sig fast, den indre Tvedragt, og bliver, saa bryder tilsidst Ondskaben løs, og Mindelsen om den egne Frelse føder en bitter Hadelyst, et fjendtligt Sind mod Gud og Mennesker af sig.

Hvad gives der da at sætte imod et saadant Liv, spørger jeg mig tidt, hvad er der at gjøre? sidde stille og taalig bie, til Frelsen og Fylden vil komme? I Sandhed det var dog Noget, og jeg trøster mig allerede ved, at mit Sind er taaligere. Og saa hedder det ikke forgjæves: ora et labora. Et Arbeide, et Trællearbeide, der tog mig ganske hen: mere og mere føler jeg Trangen dertil. Saa kom vel efterhaanden Kraften til Selvtvang. Gid jeg først var saa vidt, at jeg ikke vilde have, at Øieblikket skulde gjøre mig Fyldest for, hvad Øieblikket krævede af mig; naar jeg kun først kunde finde

mig rolig og taalig i, at jeg levede Livet hen uden al Nydelse, og dog leve det stille hen, som om det saa hørte sig til. Gid jeg først var saa vidt, at jeg var i Gang med at gjøre tvungen og som en taalmodig Træl, hvad der ingen Værd har, og Intet er, uden naar det gjøres som af den Frie.

Den 2den Decbr.

Jeg har ofte fornummet det i mig, hvor nær Ondskaben ligger ved den indre Ufred. En Hadets Djævel har ofte siddet i mit Hjerte, og mod mine bedste Venner kunde stundom, jeg veed ei hvilken Forbittrelse reise sig hos mig, naar de kom til mig paa uvante Tider. Deres blotte Tilværelse var mig ofte til Besvær.

Og endnu føler jeg undertiden det samme i mig. Sandelig jeg maa stundom have Øie med mig selv og holde mig i Tomme, for ikke at bryde ud i bittre Ord med kjære, gode Venner, og behandle dem fjendtligt, glemmende al den Kjærlighed, de have viist mig. Ja jeg kjender det, dette sælsomme Princip, der kunde gjøre mig til en Fiende af Gud og Mennesker. Hvor ofte var det, som om min Sjæl ret frydede sig af Hjertens Lyst ved at røres deri. Saa kæmpede jeg imod, modtog min indtrædende Ven med Sindighed og Venlighed, gik ind med ham i alt, hvad han vilde. Men

naar jeg saa havde talt en Times Tid, og havde syntes ret opvakt, ja henrevet, saa sad der siden i mit Bryst en frossen Kulde, et Nag, et Had, at jeg kunde have Lyst til at jage alle dem fra mig, der saaledes søgte mig, og at jeg, hvis jeg havde havt Vittighed, kunde været i Stand til at gjøre de bittreste Sarkasmer over disse Ansigter, der vare mig i Veien, og dog vilde varme sig paa Isen i mig. Gud bevare mig dog for enhver gjenopkommende Betagelse af denne rædsomme Ukjærlighed.

Den 3die Decbr.

Et tommere Hjerte gives der vist ikke, end det, der ikke fyldes af nogen Kjærlighed. Misforstaae mig ei! Gud lade mig aldrig glemme, at jeg i Dig eier en Sjæl, for hvilken jeg kan udgyde alt, hvad der bespænder mit arme Liv. Jeg har fornummet det i Aar og Dag, hvad det vil sige, fattigen at beholde alting hos sig selv og sønderslide sig selv dermed, uden den Lindring, en fri Udgydelse i en Vens Barm formaaer at yde. Velsignet være mig den Time, da Du kom til Byen, og da jeg fattede det Mod, at have Tillid til Dig. Men har der vel nogensinde af vor Omgang udviklet sig et ægte, mangfoldigt Samqvem og et fremadgaaende Samliv, hvori tvende, der begge stræbe fremad, komme til i tusinde Puncter at berøre hinanden og

at voxe op slyngende sig til og om hinanden? Ak! for at vi to skulde kunnet dette, maatte der have været et fremadstræbende Liv i mig, i hvem alt stod saa frygteligen stille. Gud veed, at Skylden kun er min og ikke Din, Du, som har saa rig en Fylde at meddele til den, som formaaer at leve med Dig. Jeg havde Kjærlighed til Dig, men den fyldte mig ikke, og jeg maa takke Dig, at Du saa godt holdt det fragmentariske Liv ud, jeg levede med Dig.

Den 4de Decbr.

O min Gud, skal det da just være min uudsigelige Lykke, af hvilken alle mine Smerter vælde frem? Jeg har neppe Mod til at tænke paa, hvor lykkelig jeg var, hvor lykkelig jeg havde kunnet blive. O jeg kunde forbande dette mit ulyksalige Kjød.

Uoprettelig fortabt! siger jeg til mig selv, naar om Morgenen Disciplenes gjenlydende Lovsang vækker mig. Fortabt for evig! gjentager jeg, naar opad Dagen deres friske, støiende Rørighed lokker mig ud paa Skolegaarden. Fortabt, foetabt! gjentoner det i mig, naar jeg vanker eensom om i min Barndoms elskede Hjem.

Er ikke ethvert Tab uopretteligt, saafremt det er et sandt Tab, værdt, at kaldes saaledes? Jeg spørger enhver, som elsker, om Noget i Verden er

i Stand til at give ham det igjen, hvad han taber ved den første reelle Uenighed med sin Elskede. Og hvor vældig er dog den unge Elskovs Voxekraft til at skaffe fra sig, hvad der vil standse dens frie Leven.

Den 5te Decbr.

Øde var mit Indre, sønderslidt mit Hjerte. Skinsyge uden Ende rasede i mine Følelser; mat Ærgjerrighed kogte i mit Hjerte. Og endnu føler jeg disse dæmoniske Magters gruelige Vælde. Her midt i dette mit Bryst sidde de. Og en evindeligen tilbagevendende Grundtone i mit Indre siger mig: der bliver Intet af Dig.

Hvad man fortæller om Erkeengelen ved Thronen, Lysets Bringer, mig er det i høieste Grad fatteligt. Thi jeg har oplevet noget deraf i mig selv. Tillad mig, uden metaphysisk Undersøgelse, at holde mig til det, vi fra Ungdommen af have hørt, og at tyde det for mig som en forudgaaende Fremstilling i det Store af det, hvad der dagligen igjen kan gaae i Opfyldelse i Menneskelivet. Ogsaa jeg tabte min Elskovs Himmel ved en indre Optændelse af Skinsyge og Indeharme.

Den 6te Decbr.

Den hele Rædsel i det frygtelige Øieblik, da det første Menneskepar syndede første Gang, og uop=

retteligen fortabte Paradisets Uskyld, jeg har med fornummet denne hele Rædsel i mig. Hensjunkne i det høiere Liv, der besjælede dem, levede de i en umiddelbar, reen Nydelse af den guddommelige Væren. Nu den første indre Rivt i deres Forening med Gud, den første indre Sønderspliittelse i deres egen Barm. Kastede tilbage paa sig selv, afskaarne fra deres Rod, bleve de viiste ud i den vide Verden, paa det de kunde forsøge, om de ved sig selv kunde vinde tilbage, hvad de ei vilde beholde, som modtaget af Guds rene Godhed allene, og om de efter en uendelig lang Vei kunde komme igjen til deres Barndoms salige Hjem. Fortabt for evig laae Uskyldigheden bag ved dem.

Jeg veed, hvad man udtydende kan sige om Syndefaldets Betydning. Jeg vil gaae ind med Dig i alt, hvad Du kan ville fremsætte om dette Udgangspunct for Menneskets Historie. Kun tillad mig derimod at bekjende, at jeg med disse Ulykkelige har følt den hele bittre Død, der laae i dette Moment. Og næsten kunde jeg undres over, at de tvende Mennesker ikke strax døede Døden ved dette Øieblikks skrækkelige Følelse.

Den 8de Decbr.

Stundem sad hun og gjorde saa meget af en Veninde eller af sin kostelige Broder, og var saa

kjærlig og sød, — som hun just ikke altid var — og hendes huldsalige Venlighed og hendes yndefulde Velvillie udbredte sig til os andre, saa at Ingen blev tilbage, hvem hun ikke havde givet et huldt og venligt Ord. Ogsaa paa mig saae hun da fuld af Glæde og Tillid, naar hun sagde et eller andet dyht og aandefuld, paa hvilket vist Ingen var mere opmærksom, end jeg. Hendes Øine funklede da, at de uvilkaarligt mindede mig om Sirius, hvilken jeg Aftenen i Forveien havde seet tindre i den klare Frost. Og jeg var tilmode, som om jeg, hvad Øieblik det skulde' være, kunde . . . nei! lad mig ikke udtale, hvilket Helvede der kunde koge op i mig; jeg gyser for at bringe det i Ord. Al hendes Ynde, hendes Godhed, alt hvad der rørte sig i hendes opvakte Væsen, ethvert Øiekast af hendes glimrende Øine, alt var som et bestandigt forfrisket Incitament for mig til de frygteligste Imaginationer. . .

Jeg veed ikke: var det, fordi hun ved al sin tryllende Hengivelse sad der endnu saa selvegen, charakteerstreng, ja næsten steil og utilgjængelig; eller var det den stærkt opirrede Bitterhed i den Tanke, at jeg engang havde tilegnet mig alt dette, og besiddet det mere umiddelbart, og — tabt det.; eller var det den rene, skjære Jalousie, fordi jeg ikke var hende mere, end enhver af de andre? En gruelig Indeharme brusede op i mig.

Saa blev jeg naturligviis igjen mod i Hu, og det vilde have været mig til en usigelig Husvalelse, om jeg i et saadant Øieblik havde kunnet græde mig mæt ved hendes Barm. Ja en eneste Time havde kunnet gjøre mig lykkelig og god igjen.

Samme Dag.

Hvis jeg kun en eneste Gang havde kunnet bede, en eneste Gang over Hengivenheden i Gud kunnet glemme alt, hvad der er paa Jorden, en eneste Gang lægge Livets Byrde fra mig hen i dens Hænder, der kan og vil bære alt, en eneste Gang existere reen i den rene Nydelse af det indre Liv, og med Sjælens fulde Kraft fornemme, at jeg var Gud og Gud i mig: jeg troer, det havde været nok til at helbrede mig.

I Sandhed det er ingen ringe Naade at kunne bede. Thi en Naade kalder jeg det, da jeg ikke kan det, naar jeg vil det. Dog naar jeg først ret af Hjertet vilde det, jeg maatte da ogsaa kunne det. Men er ikke allerede denne Villie selv en Naade?

At kunne bede, det er den rette fulde Naade. Gives der noget høiere i Verden, en den uendelige Følelse af Gud og vor Meddeelagtighed i ham og i det evige Liv i ham.

Da jeg var lykkelig, da kunde jeg bede, ja

da kunde jeg tabe mig i denne uendelige Taknemmelighed, i hvilken jeg elskede og tilbad Gud, inden jeg endnu ret erkjendte ham. Ogsaa nu har jeg havt Øieblikke igjen, hvori jeg har følt, om ikke Glæden i Herren, dog at hans Fred endnu kan finde Tilgang til min arme Sjæl.

Men i den frygtelige Vinter, jeg tilbragde ifjor, kunde jeg det ikke en eneste Gang.

Den 9de Decbr.

O vær mig naadig, algode Gud! vær mig naadig! En tung Byrde er lagt paa mig, den tungeste af alle, selve Livet. Men jeg vil bære den og holde ud alt, hvad der gaaer igjennem min Sjæl; og, det er min første Bøn: lad mig ikke døe midt i denne Elendighed. Hellere vil jeg, som den evige Vandrer fra Jerusalem, slæbe denne Byrde igjennem alle Lande og alle Aarhundreder, indtil Herrens Gjenkomst. Først naar det engang kommer til Gjennembrud i mig, og nu mit hele Indre opløser sig til en reen, ved Intet mere standset, Udgydelse, i en heel udeelt Hengivenhed i Gud, naar jeg selv er det Barn, som jeg med lydelig Fryd kan løfte op mod Himmelen, prisende Dig, Algode, at jeg har seet dets Dag, og nu kan bringe det til et reent Offer paa Dit Alter, da først lade Du mig fare.

Vær mig naadig, Evige! at jeg aldrig maa tabe Trøsten ved Dit Navn, den rigeste, uudtømmeligste Kilde til Trøst.

Den 12te Decbr.

Jeg læser i disse Dage intet andet, end Lienhard und Gertrud. Send mig mit Exemplar deraf ved første Leilighed. Kun de to første Dele har jeg fundet herude. Jeg veed næst den hellige Skrivt ingen Bog, der kunde virke bedre paa mig, end denne. Fra Morgen til Aften ligger den mig i Tankerne. Til et ordentligt, retskaffent, fornuftigt Liv kan intet anspore mig saa meget, som denne herlige Skildring af alt, hvad der maa vække en uendelig Ærefrygt for det menneskelige Hjerte under de trangeste Kaar. I Gaar brast jeg ud i Taarer, da jeg kom til de Ord: „Læser lad mig tie og græde; thi det gaaer mig til Hjerte, hvorledes Menneskeheden i Støvet modnes til Udødelighed, og hvorledes den i Pragt og Forfængelighed paa Jorden umoden visner bort.“

Et Par af mine Venner herude have, bevægede af min Berømmelse over den, begyndt at læse denne Bog, og ere ganske indtagne af den.

Den 13de Decbr.

Lad mig endeligen vide noget ret tilforladeligt og tilstrækkeligt angaaende den Krig, vort ulykkelige

Fædreland er kommet ind i. Jeg skammer mig ofte for mig selv og andre, at jeg bliver her i Uvirksomhed, at jeg neppe mærker, hvor meget alle ere i Bevægelse, ja at jeg mangen Gang ikke veed Besked om det, enhver anden veed. Giv endelig Agt, naar der er en Leilighed for mig til at gjøre et Skridt til at komme ind i Noget. Jeg skal det, jeg maa det, jeg vil det. Og jeg troer ogsaa, jeg vil kunne det.

Den 14de Decbr.

Lienhard und Gertrud kommer ikke ud af mine Hænder. Hvilken uendelig herlig Bog. Det er, som om jeg levede midt imellem alle de Mennesker, som om jeg saae for mig, hvad jeg er, hvad jeg skulde være. Intet kan saaledes, som den, mande mig op, og bringe mig til at forsage min Kummerlighed. Mere og mere bliver den mig et Middelpunct for et nyt Liv, hvis Spire jeg føler her i mit Allerinderste. Det er undertiden for mig, som om den Vei, jeg skal gaae, for at finde alle mine Glæder igjen, dog ikke er saa trang og saa mørk. Blot Livet havde mig igjen!

Den 15de Decbr.

Aldrig har jeg endnu, siden jeg gik til Grunde, følt mig saa forunderligen oplivet, som i disse

Dage. Kun har min rolige, blide Sindsstemning en meget alvorlig Charakteer. Da jeg kom tilbage fra min Tour til Din Ven, var jeg saa trist, saa trist, jeg kan ei betegne det med noget andet Ord, saa trist, som om mig bares en uhyre Ulykke for, eller som om Syndens hele Vægt laae paa mig. Nu bliver det bestandig mildere og klarere i mig. Det er, som om en Jisskorpe mere og mere løsner sig fra mit Hjerte og smelter hen. Hvilken usigelig velgjørende Magt udøver denne Lienhard und Gertrud over mig.

Det er fem Aar siden, jeg første Gang læste den. I mere end aatte Dage var jeg saa fordybet i den, at jeg ikke tænkte paa andet. Jeg læste den for det søde Væsen, som dengang var mig Kilden til det skjønneste Liv, og saae hende bevæget til Taarer. Mig fyldte den ubeskriveligt; dog hørte det ikke mig til at græde. Nu har jeg lært det. Dog det bliver nok godt igjen: jeg har aldrig haabet det mere, end nu.

Den 16de Decbr.

Alle mine Forhaabninger sætter jeg til det næste Foraar, og aldrig har jeg saaledes længtes efter Vinterens Ophør og efter de første Lærker og det første Grønne. Stundom er det for mig, som om den første Foraarsstraale med gjennembrydende

Kraft vil skyde ned i mit Indre, mit sammensnærpede Hjerte vil løsne sig og gaae op i utallige Taarer, og efter Taarerne vil jeg see Himmelen igjen nedsænket over mig, og Kjærlighedens og Glædens uendelige Rige atter aabnet for mig, og jeg vil da atter nyde en uformørkt henstrømmende Tilværelse.

Den 18de Decbr.

Tiden rykker nærmere, da Juleferierne skulle begynde og jeg skal befinde mig her i fuldkommen Eensomhed. Saa megen Umage mine elskelige kjære Venner gjøre sig for at bevæge mig til at tage med til en Præst eller en Herregaard her i Egnen, saa haaber jeg, at jeg bliver. Jeg glæder mig ret til denne Eensomhed, skjønt jeg et Øieblik har gyset ved Tanken paa det øde Udseende hele Gaarden vil faae, naar den muntre Ungdom, med sine Lærere forsvinder paa eengang. Thi ogsaa af Disciplene bliver neppe een.

Hvad jeg vil læse i den Tid, er det nye Testament. Birchs Udgave af de fire Evangelier har jeg fundet herude.

Den 20de Decbr.

Du gjætter neppe, hvad der har sysselsat mig af og til herude, og hvad jeg nu igjen med Barndomslyst og Barndomsfølelse er vendt tilbage til.

Jeg har læst Hebraisk; det samme, jeg læste for ti Aar, her paa disse samme Steder, Genesis, med hvilken jeg allerede er rykket temmelig fremad. Det morede mig meget, da jeg var her i Skolen. Det og Religion var det eneste, vor daværende gamle Rector læste med os. Vi brugte Danzii Grammatik. Sproganalysen forekom mig efter den som et Slags Sprogpillerie, der dengang morede mig som et Slags Legetøi, og nu ganske har bragt mig igjen ind i den barnlige Stemning, hvori ogsaa Sprogets Aand og Indholdet af første Mosebog maa sætte enhver, der læser, som vi skulle læse, med et fromt Sind.

Den 22de Decbr.

I Morges var alt her i urolig Bevægelse. Gaarden fuld af Vogne, som kom og kjørte igjen. Den milde Frost og den skinnende Soel satte Blodet i dobbelt rask Bevægelse, og den lystige Ungdom lod sine hoverende Stemmer høre. Hvilken Fryd for dem at ile hjem til de elskede Forældre, der nu med dobbelt Glæde høitideligholde den herlige Fest, da de ikkun den ene Gang hele Vinteren have deres Børn alle forsamlede hos sig. Ikke een af Disciplene er bleven tilbage. De, hvis Forældre boe for langt borte, ere tagne med andre til disses Hjem.

I Aften er alt saa roligt og tyst. Vandfaldet ved Møllen en lille Fjerdingvei herfra bruser lydeligt gjennem Nattens Stilhed. Og for mig er det, som om mit Livs Poesie vil besøge mig igjen. Jeg er saa forunderlig glad ved at føle mig allene her. Det er, som om alt, hvad der engang bredte en poetisk Glands hen over mit Liv, har ventet paa dette Øieblik, for at besøge mig engang igjen i en stille Aftendæmring.

Den 23de Decbr.

Mangen Gang ved en Lignelse af Jean Paul eller ved Göthes Sange og Elegier, eller ved et Sted hos Novalis eller Tiek, vel ogsaa undertiden ved et opvakt Ord i Samtalen, men fremfor alt ved mange Melodier, især de Reichardtske til Göthes Sange; ligeledes ofte, naar Aftensolens Lys streifede henad et frodigt Træes Krone, at de forreste Blade forklaredes af det røde Skjær, medens de bagerste traadte med mørke Skygger ind imellem den rødlige Glands, og ogsaa atter nu stundom, naar Solen glimrer paa Riimfrosten, der sidder chrystalklar paa Grenene, — o ved utallige Leiligheder gribes jeg, jeg veed ikke af hvilken underlig Mindelse om en uendelig Ungdom og et evigt Foraar, og om en Fortid, da Poesie aandede i alle Handlinger, eller om en engang kommende Fremtid, da

alt det, der nu blot taler til os i Tonernes sælsomme Tryllerie, skal omgive os overalt i Livet, og være overalt tilstæde, og aande os overalt imøde med en uudsigelig mild Henrykkelse. Jeg faaer da strax Lyst til, atter at drage ud, fjærnt hen over Havet, eller over alle Fjelde, og at søge den evige Vaar op. Men, ak! hvad jeg allerede eengang fandt i de romantiske Bjergkløfter og Skovstrækninger, hvad der saa ofte ved Solens Nedgang eller i den lyse Sommernat, naar jeg stod ved vore yndefulde Kyster, kom viftende og dulmende over Havets udstrakte Flade henimod mig, og fyldte mig med en stille Evighedens Følelse, ak! det finder jeg intetsteds igjen. Thi dengang i hine min Ungdoms og i min Vandrings herlige Aar omgav mig, i evig Nærhed, som en ætherisk Himmelluft, min Elskedes Minde; den hulde Lyst, til at dele alt med hende, gjorde at hun overalt stod hos mig. I klar, venlig Phantasie, lig det Lys, der laae om Træernes Toppe, og skjød hen imellem de groteske Klippestykker, lysnede hendes Billedes Skjønhed ind i min Sjæl, ind imellem alt, hvad der fyldte og henrykkede mig. Hun var hos mig, og jeg viiste hende Egnenes Herlighed. Og Lysets venligste Straaler vendte tilbage fra Bjergene, og omstraalede hendes hulde Skabning, og jeg sank hen i den Hengivenhed og

milde Sjælesalighed, som var min Sjæls bestandige Element.

Nei det hjelper ikke, at Du iler til Kysterne, maa jeg sige til mig selv, eller tumler Dig paa Belterne og omkring de bøgomkrandsede Øer, eller at Du trænger ind i Skovene, eller drager til Bjergene og stiger op deres Toppe og følger Løbet af en henrislende Klippeelv, naar en sød Kjærlighed ikke mere opfylder og helliger Din Sjæl.

Juleaften.

Er det ikke forundringsværdigt, at den dybeste Erkjendelse, den helligste Lærdom, staaer i en Bog, som leveres i Alles Hænder, og hvormed man omhyggeligen gjør Enhver bekjendt, fra den Høieste til den Laveste? Al anden Viisdom beholde de Lærde og Dannede for sig, men den allerhøieste dele de med Alle og have Intet forud deri. Gives der noget større Beviis for Menneskehedens Værd i ethvert Menneske, end at det Høieste, Menneskeheden eier, er lige saa fornodent for Enhver, som Brødet, hvoraf han daglig lever? Der gives intet større Beviis for Mennesketilværelsens uendelige Betydning, end Christi Komme. Der gives intet Menneske saa ringe og foragteligt, at jo Christus er døet ogsaa for ham, at jo ogsaa han er forherliget ved Christi Kjærlighed til ham.

Juledag.

Hvor uendelig dybsindig, hvor forunderlig eenfoldig og hjertegribende tillige, er den hellige Skrivt. Dens uendelige Fylde begeistrer mig, men eet fattes mig — Troen. Og hvad er al Følelse for Christendommens Værd uden den?

Jeg læser nu kun i Evangelierne, tidligt og sildigt. Derved holder jeg mig opret i denne Eensomhed, der i mangt et Øieblik paa denne taagefulde Dag har fremkaldt den mørkeste Tungsind i mit Indre. Selv de christelige Livsens Ord nære denne tungsindige Alvor hos mig. Allerede nu begynder jeg at længes efter et elsket menneskeligt Aasyn. De Børn, her løbe omkring, have endnu været mig til Oplivelse. Men i Gaar droge ogsaa Spisemesterens bort, hen i Nabolauget. Rectorens reiste med de Andre.

Anden Juledag.

En menneskelig Barm, hvorved jeg kan græde mig mæt, det er det, hvortil jeg trænger: et Menneskebryst, hvortil jeg kan hælde mit matte Hoved, saa at jeg kunde finde Lise i et Væsens Kjærlighed og Deeltagelse, hvilket, ligesom jeg, opvoxet i menneskelig Nødlidenhed baer al Menneskets Armod i sig, for at føle min Elendighed, og al Guddommelighedens uendelige Fylde for at aabne Himmelen

for mig. Men hvor finder jeg i det vidtudstrakte Menneskeliv et eneste Væsen saaledes, som jeg behøver det? Veed den lange Fortid ikke at nævne mig noget eneste? Jo een nævner den, som er døet af Kjærlighed til Menneskene, o min Gud! ogsaa til mig.

Den 28de Decbr.

Jeg seer mit hele Liv for mig, som det i en lang øde Fremtid vil løbe til Ende, og der overfalder mig en kold Gysen.

Hvad jeg har oplevet og hørt, jeg vil fortælle Dig det saa tro, jeg kan. Ord for Ord er ikke alt bleven sagt, som jeg kan berette Dig det. Stilen vil blive min og hele Fremstillingen. Jeg kan kun give Dig, hvad jeg modtog, som det nu vil gjenkomme i mig. Men Meningen og Fortællingens hele Gang giver jeg troligen igjen, ogsaa en og anden Egenhed i Udtrykket.

Det var mig i Gaar for eensomt og for ængsteligt herude. Da slog jeg mig løs og travede i Blæst og Kulde til det nærmeste Sted, hvor jeg kunde faae Mennesker at see, som ei vare mig ganske fremmede. Som jeg gik op ad Gaden, faldt den unge Pige mig ind, om hvem jeg har skrevet et Par Gange. Hendes Grandtante er Enke efter den for en Deel Aar siden afdøde Amtmand, en

aldrende Dame, som jeg havde talt nogle Gange med i Selskaber, og hvis veemodsfulde Alvor havde tiltrukket mig. Ogsaa havde jeg besøgt hende engang før med een af Lærerne, og jeg mandede mig nu op til at gaae derhen. Jeg fandt den gamle Frue allene. Jeg trængte alt for meget til et menneskeligt Hjerte og til en Meddelelse, for ikke at tale med megen Bevægelse om den unge Pige, hvis Tilstand endnu skal være den samme. Dette syntes at indtage den gamle Kone for mig. Jeg veed ikke, hvorledes jeg, som dog ellers kan holde mig, og veed at fordølge, hvad der stormer i mig, blev saa mod i Hu, at jeg brød ud i tungsindige Ord over mit Liv, uden dog at berøre det egentlige Hovedpunct, thi dertil bringes jeg ikke saa let. Dog, hvad er det jeg taler? sagde jeg tilsidst, og betænker ikke, at De vel næsten maa smile over det unge Menneske, der føler sig saa ulykkelig, fordi han endnu ej har fundet, hvad Menneskene i hundredeviis pleie at finde, et Væsen, de kunne knytte sig ganske til. Omtrent disse vare mine Ord.

Jeg kan, naar jeg bliver opvakt og levende, ikke tale om min Smerte uden en vis Ironie, og sikkert var et Anstrøg deraf i mine Miner. Men hun blev alvorlig, ja Veemod løsnede hendes Træk. Nej, sagde hun, sandelig jeg kan ikke smile over Dem. Det er en saa naturlig og dog en saa stor

og sjelden Lykke, de saa indstændig attraaer. Men Gud give Dem den i dens fuldeste Maal. Ja Gud skjænke Dem den! blev hun ved, idet hun tog mine Hænder, og saae mig dybt ind i Øjnene. Hun var øiensynligen bevæget. Jeg vilde til at udtrykke hende min Tak for hendes Deeltagelse; men i det samme reiste hun sig, tog den høire Hjørnespidse af det hvide, korte Forklæde, hun havde paa, og løftede den op, som om hun vilde fæste den ved den venstre Side, en Pantomime, jeg allerede forrige Gang havde seet af hende, men bragte den, ret som om det blot var underveis, op til Ansigtet, og trykkede sig et Par Taarer ud af Øinene dermed, og fæstede den derpaa ved den venstre Side, saa at et lille Knippe Nøgler kom til Syne. Jeg maa dog hente Dem noget til Forfriskning, sagde hun derpaa, og gik ud. Jeg var tilmode, som om endnu noget uventet, ja uhyggeligt forestod mig. Hun kom snart igjen og bragte et Par Underkopper med Syltetøj. De har en gammel Onkel, sagde hun, hvem De ret ligner paafaldende meget, han holdt i sin Tid meget af saadanne søde Sager. Min gamle Farbroder, Doctoren! raabte jeg, har De kjendt ham? O hvor nøie, svarede hun. Det er nu tre og tredive Aar siden. Deres Fader ventede dengang paa sit første Barn, hvilket han siden mistede, sig

til megen Sorg og Kummer. Da De mange Aar efter kom til Verden, var min Mand allerede bleven ansat paa Landet i en Post, fra hvilken han for ti Aar siden kom til dette Sted.

Lad mig være snaksom og udgyde mit Hjerte for Dem, blev hun ved, hør taalmodig paa en gammel Kone, der i Sandhed ellers ikke var meget snaksom. Nej har Nogen hele, lange, døde Aaringer igjennem lært at indeslutte sit bedste Liv i sig selv, ja ret at præsse det ind i sig, har Nogen tilbragt en heel Menneskealder i indvortes Ensomhed, saa er det mig. Og fortænk mig ikke den aabne Maade, hvorpaa jeg saa strax yttrer mig for en Fremmed. Fremmed er kun jeg for Dem; De forekommer derimod mig, jeg veed ikke hvor bekjendt og nærpaarørende, især efter alt, hvad jeg tillige har hørt om Dem. Jeg kan ikke sige Dem, hvor inderlig jeg ønsker Dem Himmelens bedste Velsignelse til, at De hældig maa finde, hvad Deres Hjerte saa inderlig begjærer. Men vær trøstig og hav Tillid, og grib for alting ikke for hastig til det, hvad der, om kort eller længe, monne ville tilbyde sig Dem i den venligste Skikkelse. Saa tung og trykkende kan den sørgmodige Stemning, hvori De synes at være kommet, ikke ligge paa Sjælen, som den Følelse, at være knyttet til et Menneske, der ei forstaaer vort indre Væsen, og

som dog uophørligen fordrer vort Hensyn. Deres Lænesel og Deres indtrængende Savn fylder dog Sjælen, men sligt et Forhold frembyder uden Ophør den evindelige Tomhed. Forlad mig, at jeg tager saa megen Deel i deres Skjæbne. Hvad der længe, afgjort og afsluttet, laae bevaret og ligesom begravet i min Barm, det har Synet af Dem, allerede, da jeg saae Dem første Gang for et Par Maaneder siden, paa en synderlig Maade rørt op hos mig, og i Dag bringer De alle mine Ungdomserindringer til at svulme frem. Men det er ingen Under. Hvor De dog er den eneste Hjertensven, jeg har havt, der forstod mig til Grunde, saa lig, saa lig, endog i Stemme og Klædning; thi ogsaa han gik altid sort klædt dengang. Netop som De sidder der, og, medens De med kjendelig Deeltagelse hører paa mig, fortærer dette Syltetøj med saa megen Lyst, at man skulde troe, De maatte være meget begjærlig efter slige Sager, hvilket de dog sikkert ikke er, netop saaledes seer De saa fuldkommen ud, som han, at jeg let kunde glemme mine tredsindstyve Aar, mine indfaldne Kinder og mit graae Haar, og tale til Dem, skjemtende og overgiven, og minde Dem om tusinde skjønne Øieblikke.

Dog jeg vil ikke forsøge at berette, hvad hun sagde, hvad vi talte sammen. Allerede i det Lidet,

jeg har anført, har jeg ikke kunnet give Ordene igjen, ganske som de faldt. Jeg har paa flere Maader forsøgt at faae det ud i en Fortælling, hvad der bevægede mig saa meget, hvad der endnu beskjæftiger mig, det første der, i, jeg veed ikke hvor lang en Tid, har bevæget mig saaledes, med et saadant nyt Indtryk. Men det vil ikke gaae for mig. Nu! jeg vil lade det beroe. Saa meget det ogsaa gaaer igjen i mig, det vil ikke tage Skikkelse til at træde ud. Saa vil jeg da opgive at arbeide videre dermed. Kun mig, mig allene duer jeg til at udtale. Hvad jeg kan sige, er, at der i denne Time dannede sig et Forhold af Tillid imellem os, et Forhold, som naar to Sjæle finde og kjende hinanden. Der var med al den Noblesse — jeg kan ei kalde det anderledes — som var i hendes Ord, tillige en vis forunderlig Ungdommelighed deri. Men en mørk Forsagelse trak sig ogsaa hen igjennem dem. Meget fortalte hun mig om min Onkel, men hendes Livs egentlige Historie erfoer jeg dog ikke. Mange egne, mange betydningsfulde Blik paa Livet kom frem, men altid var det, som om det var en Stemme fra en anden Tid, end den nærværende, jeg hørte. Selv den Interesse, ja Omhu for mig, som bestandig kom tilsyne igjen, hørte paa en Maade ogsaa de forgangne Tider til, og dog var den saa personlig, saa inderlig. Dog kan jeg

ikke sige, at hun et eneste Øieblik søgte at trænge ind i mig; og just det gjorde ogsaa, at jeg kunde give mig saa ganske hen. Jeg kunde ikke lade være paa Hjemveien at tænke paa, hvad jeg paa min Reise saa ofte prøvede, at der ere visse Ideer, visse Beskuelser af Livet, der ere ligesom et Shibolet, hvorpaa man strax kjendes af Sine, og som gjør, at man ogsaa strax optages som bekjendt og er hjemme.

Der var imidlertid forløbet en lang Tid. Pigen havde bragt Dækkekurven ind, men var gaaet igjen. Den gamle Frue reiste sig for at ringe paa hende. Men inden hun trak i Snoren, vendte hun sig om til mig, der uden Hensigt eller Tanke var gaaet bag efter hende. Giv mig deres Haand, sagde hun, og lov mig, at De, naar jeg kan tjene Dem ved Noget, vil unde mig den Glæde at gjøre Noget for Dem. De maa aldrig undsee Dem, men betænke, at jeg trænger til at have Nogen, jeg kan være Noget for, paa det mit Liv ikke skal forekomme mig alt for tomt. Taarer stode i hendes Øine. Jeg var i den største Bevægelse, og brast ogsaa ud i Taarer. Ganske uvilkaarlig omsluttede mine Arme den gamle Kone, mit Hoved hvilte paa hendes Skulder, og i hendes Halstørklæde skjulte jeg mit Ansigt.

Jeg blev der naturligviis om Middagen, og

maatte nu fortælle alt, hvad jeg vidste om min Onkel. I Mørkningen gik jeg hjemad, og nu først faldt det mig ind, hvad der var skeet med mig. I mange, jeg veed ei, hvor mange Aar har det staaet for mig som en Drøm, at engang det Øieblik skulde komme, da jeg skulde holde et elsket Væsen i mine Arme, hvile mit Hoved paa hendes Skulder og græde mig mæt. Min Drøm er opfyldt, men hvor frygteligt. Jeg kan ikke tænke paa den, uden at de gamle Træk staae for mit Øie. Det søde, skjønne Drømmebillede er ruineret for mig. Skulde det være et Forvarsel? Vil Du saaledes skuffe mig, jernhaarde Skjæbne?

Den 29de Decbr.

Jeg vilde i Gaar efter Middag, det vil her i Egnen sige Kl. 1, igjen gaae hen til min gamle Veninde; Veninde kalder jeg hende, det er hun mig, det skal hun være mig. Men da jeg næsten var der, gjøs jeg dog tilbage, og vendte lige om. Allerede var jeg paa Hjemveien saavidt, at jeg traadte ud fra Stien ved Aaen, hvor Klosteret træder saa smukt frem, da vendte jeg atter om. Det er mig ofte dog alt for øde herude i denne Eensomhed. Jeg vilde see Mennesker. Mine Trin førte mig, strax indenfor Porten, til det Huus, hvor jeg saae den gamle Amtmandinde første Gang i Selskab.

Man gjør der, og holder der, meget af hende. Vi kom let til at tale meget om hende, og den vakkre, endnu ret unge Kone, som i hende har en sand moderlig Veninde, gav mig nogle Breve eller Papirer med, hvori den gamle Frue, just for ganske kort Tid siden, har udtalt sig om sit Livs Gang og Skjæbne. Der har jeg da, om ikke det, som jeg i Gaar ikke kunde faae i Ord, saa noget, som kan træde i Stedet. Nu vil jeg skrive disse Blade af til Dig, med nogen Sammendragning og Forkortning, som kan behøves, maaskee og med nogen Forandring, som jeg allerede paa Veien her hjem har tænkt mig det. Nu troer jeg nok, det vil gaae.

„Du behøver ikke at bede mig meget, kjære Glut! Da engang mit Bryst føler sig lettet, strømme Ordene gjærne frem. Saa vil jeg da tilfredsstille min Lyst til at gjenkalde mig mit Livs skjønneste Øjeblikke, og ogsaa lade de mørke og bittre igjen gaae forbi min Sjæl."

„Hvorledes jeg er voxet op, og hvorledes opdraget, det har jeg naturligviis først meget sildigt været i Stand til at sige mig selv. Min Moder, hvis ubemærkte, men vise, Opmærksomhed og Omhu jeg takker for min bedste Deel, ja uden hvem jeg havde kunnet fordærves, jeg veed ikke hvor meget,

var allerede død, førend jeg begyndte, endog kun dunkelt, at føle, hvad hun havde været for mig. Fra Barndommen af holdt jeg mig til min Fader, der gav sig meget af med mig, underviiste mig i adskillige Ting, og bestandig dannede og pyntede paa mig. Jeg lærte tidlig de nødvendige Sprog uden Vanskelighed, især det fransk, hvilket min Fader begyndte at tale med mig, og hvori jeg efterhaanden bragte det saa vidt, at jeg ikke blot skrev det med Færdighed, men endog gjorde adskillige Vers og smaae Sange deri, hvilke man vidste at rose paa mange Maader. Ogsaa læste jeg meget og mangeslags Ting, og spillede saa godt paa Claveer, at min Fader ogsaa derved tidlig kunde begynde at brilliere med sin Datter. At det ikke fattedes mig paa muntre Indfald kan Du tænke; jeg kunde glimre med dem, saa ofte jeg vilde; ogsaa Iagttagelsesgave har man priset mig for. Over den Opmærksomhed, hvilken min opblomstrende Skabning og min livelige Natur saavelsom min skjemtefulde Munterhed, syntes at vække, havde min Fader en lige saa stor Triumph som jeg. Allerede tidlig trukket hen til de Voxnes Selskab, introduceret overalt og bekjendt med alt, hvad der foregik, gjaldt jeg for at være fuldkommen uddannet paa en Tid, da jeg først netop kunde kaldes udvoxet. Lad det ikke være Dig paafaldende, om jeg synes at rose mig selv for at have

besiddet mange saa kaldte fortrinlige Egenskaber. Nu seer jeg med lige saa stor Ligegyldighed tilbage paa dem, som paa saa meget, jeg fra min tidligste Barndom kunde fortælle. Det eneste, der kan gjøre, at jeg endnu stundom kan mindes hine Tider med Lyst, er den Tanke, at de gjorde min Fader lykkelig, der syntes ligesom at forynge sig ved sin Datter. Dette er endnu det eneste, der for mig giver hine Tider nogen Gehalt i Tilbageerindringen; Gud veed, hvor tomme de ellers ere forekomne mig. Var jeg i Besiddelse af saakaldte Talenter og Fortrin, saa vare det saadanne, hvilke, under de sædvanlige Forhold i de høiere og formuende Classer, ikke sjeldent føre en Levemaade med sig, der ret er skikket til at sønderrive det qvindelige Væsens Eenhed, ødelægge Sindet, og udhule Livskjærnen i vor Sjæl. Derhos var det, som om jeg ret var bestemt til at drives om i en Hvirvel af urolige, støiende Forlystelser."

„Jeg var i mit tyvende Aar, min Moder havde været død i fire Aar, da jeg blev forlovet, og et Par Maaneder derpaa givt. Min Mand havde længe været Gjenstand for mange Modres Opmærksomhed; thi af god Familie, formuende og agtet for sine Kundskaber og sin Forstand, var han allerede tidlig kommet ind i en god Carriere, men havde endnu i sit trediote Aar ikke tænkt paa en For=

bindelse. Jeg havde ofte hørt tale om ham, man havde saa ofte undret sig over det complet indrettede Huus, han havde skaffet sig, inden han endnu syntes at tænke paa Forandring, saa jeg allerede kjendte ham af Renommee, da jeg saae ham første Gang paa et Familiebal, til hvilket jeg især havde glædet mig, fordi jeg vidste, han skulde komme der. Han fortalte mig siden ofte, hvor begiærlig ogsaa han havde været efter at see mig. Lad mig være kort. Egentlig hjertelig Tilbøielighed fremkaldte ikke mit Samtykke. Men jeg vilde ogsaa have høiligen Uret, om jeg vilde paastaae, at jeg fornemmeligen havde samtykket af Kjærlighed til min høitelskede, næsten tilbedte Fader, hvilket jeg rigtignok en Tid lang i mit Liv har villet indbilde mig. Nei! lige saa meget, som min glade Faders levende Haab og min henrykte Elskers indtrængende Ønske, virkede min i saa høi Grad smigrede Forfængelighed; ja mit over saa stærk en Kjærlighed og saa stor en Tilbedelse inderlig rørte Hjerte bøiede sig ganske hen til ham. Nu blev jeg da snart Hovedpersonen ved mange glimrende Festiviteter, og en Cirkel af unge og ældre Mænd samlede sig om mig. Min Mand morede dette meget. Af Skinsyge viiste der sig sjeldent eller aldrig noget Spor hos ham. Han havde da ikke heller nogen virkelig Grund dertil; thi af alle dem, der dengang omgave

mig, behagede i Sandhed ikke een mig mere end han, hvem det iøvrigt var til stor Tilfredsstillelse, at der i den hele Kreds næsten ikke var een, som jo var agtet for sit Hoved, sit Talent, sine Kundskaber, og paa Underholdning for Aanden fattedes det aldrig. Jeg tilbragte saaledes fire Aar i et Liv, der dengang var mig ret behageligt. Dog var det bestandigt for mig, som om jeg savnede noget. Jeg havde mangen Glæde, men ingen Fyldestgjørelse, stundom virkelig Ro, men hvad Fred vil sige, erfoer jeg først længe efter. Mine mange Gaver lyksaliggjorde min Fader og min Mand, tiltrak og henrykkede mit Selskab, forlystede og morede mig selv, men Hjertet qvægedes ikke. Imidlertid bestyrede jeg mit Huus selv, og tog mere Deel i Forretningerne, end jeg havde behøvet, hvorover min Mand, uagtet han ofte tilbød mig Befrielse derfor ved at ville give mig en Medhjelp, dog havde en sand Fornøielse. Thi for alt deslige havde han megen Sands. Jeg kan sige, at jeg troeligen opfyldte en Huusmoders Pligter og havde megen Respect for alt, hvad der kunde kaldes Pligt. Imidlertid var mine Pligters Opfyldelse mig ikke til nogen Siælsfremme eller Nydelse. Det var næsten kun af gammel Vane, at jeg tog mig af alle Ting i Huset, det var for mig, som om jeg savnede noget, naar en Dag Omstændighederne bragte mig ud

af den vante Orden om Formiddagen. Men denne Vane var en kostelig og herlig Skat, arvet efter min Moder. Det lærte jeg siden at indsee. Hvor ofte har jeg i senere Aar med det rørteste Hjerte, ja med Taarer, velsignet min stille, fromme Moder for denne sande Skat, hun ved en tidlig Tilvænnelse havde ladt mig indsamle. I mine adspredelsesfulde Dage tærede jeg paa den, og i de senere mørke Aaringer var den min bedste Tilflugt. Og jeg veed det, at det ikke var egen Vane, eller Skik og Brug, men at det var et viist Overlæg fra min Moders Side. Da jeg senere hen blev opmærksom derpaa, og nu først begyndte at erkjende min længe afdøde Moders Værd, faldt mig snart mangfoldige Ting ind, der mindede mig om den faste og betænksomme, og mod min Fader dog høist lempelige og paa hans Lyst velberegnede Fremfærd, hun havde brugt, for at hele Formiddagen kun skulde blive anvendt af mig til Huusgjerning og til saadan Underviisning, hvilken den rigeste har tilfælleds med den fattigste. Min Fader bekræftede ogsaa dette, da jeg spurgte ham ud derom, og fortalte mig mange Træk af min Moder, i hvilke alle jeg saae hendes sanddrue Omhu for mit rette Vel."

„Jeg havde været gift henved fire Aar, da jeg kom ned med en Datter, det eneste Barn, jeg har havt. Derved blev jeg for en Tid draget ud

af al Adspredelse og Lystighed, saa meget mere, som jeg selv vilde amme mine Lille, hvormed min Mand var meget vel tilfreds. Det havde ofte været omhandlet i vor Cirkel, hvor unaturligt det var, at en Moder overgav sit Barn til Andre, medens intet maatte være kjærere for hende, end at pleie det selv og skjænke det al sin Omhu. Adskillige Mænd i min Kreds, især en ung Doctor, der fornemmelig gjorde sig det til Formaal at tale imod adskillige, ved Magelighed eller Forlystelsessyge indførte, Afvigelser fra en naturlig Levemaade, havde oftere bragt denne Gjenstand paa-Bane. Mig kunde det aldrig falde ind, havde jeg strax erklæret, ikke at die mit eget Barn, og jeg kunde, da man vilde rose mig herfor, neppe begribe, hvorledes man dog kunde finde noget fortjenstligt i deslige. Nu var Tiden kommet, da det skulde vise sig, om jeg ret for Alvor havde meent, hvad jeg havde sagt. Min Mand var derfor høiligen tilfreds med den mere indgetogne Levemaade, der blev en Følge af min Beslutning. Han sørgede imidlertid for, at jeg jevnlig om Aftenen kunde see Nogen af min vante Omgang hos mig. Men fra de store Selskaber, til hvilke vi pleiede at indbydes, vilde jeg, der nu ei tog Deel i dem, ikke, at han maatte blive borte. Ja da jeg først begyndte at føle, hvor godt jeg havde af den Ro, der var bleven mig tildeelt, befor-

drede jeg selv Anledningerne til, at jeg kunde være i Ensomhed."

„Det var i denne Ensomhed, at jeg, kan jeg sige, fandt mig selv. Jeg begyndte at føle, hvor lidet ægte Indhold der var i mit forrige Liv; det forekom mig mere og mere tomt og øde. Maaskee dette i Grunden var Følgen af en med den Forandring, der foregik i mig, uundgaaelig forbunden Overdrivelse, men stor Uret havde min Følelse vist ikke. Nu var det først, at min Moders Minde blev ret levende hos mig, og at jeg ret begyndte at erkjende hendes Værd. Saa stille, jevn og huuslig hun havde levet og uden stor Lyst til alt, hvad jeg havde pleiet at kalde Moerskab og Forlystelse, havde hun dog, det saae jeg nu, levet et Liv, der havde indeholdt noget ganske andet, end mit. Hvor bitterligen gjorde det mig ondt, og skar mig ind i Sjælen, at hun var døet fra mig, inden jeg havde erkjendt hendes Omhu for mig, havde takket hende en eneste Gang for den. Efterhaanden troede jeg imidlertid at see en besynderlig Styrelse deri, at min Moders os bekjendte inderlige, skjønt næsten aldrig udtalte Ønske, at flyttes over i Evighedens salige Egne, netop bønhørtes paa en Tid, da hendes Datter længe nok havde nydt hendes Godhed for ei igjen at kunne tabe Frugterne deraf, og ei at glemme den nogensinde, men da hun dog endnu ikke

var kommet saa meget ind i Verdens øde Tummel, at den Virkning, som et saadant Tab burde have, kunde fortrænges ved andre Indtryk. Det første Halvaar efter hendes Død havde jeg ogsaa levet ganske for hendes Erindring, idet jeg fra det Øieblik, jeg mistede hende, følte, hvor tungt det faldt mig at leve uden hende. Strax derpaa var det Tidspunct indtraadt i mit Liv, i hvilket det sidste afgjørende Skridt gjøres fra Barndommens Aar til den Voxnes Alder. Alt hvad der nogensinde havde levet i mig, reiste sig paa ny heftigere og stærkere, som om det henrundne Liv, før sin Metamorphose, vilde gjentage sig i sammentrængt Korthed, skjønt i et Slags chaotisk Forvirring. Tusinde Erindringer fra min Barndom gik op i mig, og min Moder laae mig bestandig i Tankerne. Saaledes henlevede jeg det første Aar efter min Moders Død, i hvilket jeg gik til Præsten for at blive confirmeret. Det var min Moder jeg havde at takke for, at jeg først usædvanligt sildigt blev confirmeret; og det var, som saa meget andet, saa vel beregnet af hende. Siden fortrængte det Liv, jeg mere kom ind i, alle saadanne Tanker udaf min Sjæl. Den eneste Anledning jeg havde, til at mindes min Moder, var en eller anden Huusforretning, da jeg forestod min Faders Huus, og siden mit eget. Imidlertid vare nu aatte Aar forløbne, siden jeg havde mistet hen-

de, da jeg endeligen ved min Lilles Vugge lærte fuldkomment at fatte min fromme, eiegode, altid hjertelig glade, skjønt stille Moders Værd. Jeg fattede nu Betydningen af det huuslige Liv, hun havde ført, og indsaae mere og mere, at det allene er et saadant, der kan give en Kones Liv Værd og Soliditet. Hvad jeg i en Række af aatte Aar uafbrudt var bleven ved at øve af Vane og en Slags Følelse af dets Nødvendighed, det begyndte nu først ret at ligge mig paa Hjertet og at yde mig sand Tilfredsstillelse, efterat jeg nu var kommet til Bevidsthed om, hvad det havde at sige. Min lille Pige, ved hvilken mit hele Hjerte hængte, elskede jeg med endnu fordobblet Inderlighed, da endog den Uleilighed og det Arbeide, hun forvoldte mig, blev mig i og for sig kjært, blot fordi det bestod i huuslige Pligters Opfyldelse. Jeg besluttede snart, ikke at have nogen Barnepige, og da jeg ellers havd tvende Piger, var det mig ikke vanskeligt at blive denne Beslutning tro, uden at falde min Mand, der i Førstningen ikke syntes herom, til Besvær. Til Lykke var min lille Pige ikke meget urolig om Natten."

„Selv til min Mand følte jeg mig rykket nærmere. Saa fortroelig vi ellers levede med hinanden, havde jeg dog i de forløbne fire Aar af vort Egteskab kun yderst sjeldent tilbragt en Aften eller endog

kun et Par rolige Eftermiddage med ham allene. Jeg følte mig endog ganske ikke hyggelig tilmode, naar dette engang hændtes; hvorimod jeg meget behageligen kunde henbringe halve Dage med min Fader allene. Nu derimod, da min Fader oftere, end ellers skeet var, om Aftenen læste os noget for, og min Mand ogsaa begyndte at gjøre dette, naar vi vare allene, lærte jeg snart ret godt at underholde mig med ham, uden at just nogen tredie behøvede at være tilstede med."

„Men med alt det var jeg dog ei i Stand til at meddele min Mand de mange nye Forestillinger, der krydsedes i min Sjæl, eller at gjøre ham til min Fortroelige i mine indre Anliggender. End ikke min Fader var jeg i Stand til at aabenbare Forandringen i mig, skjønt jeg halvveis havde foresat mig det. Derimod bleve de mig begge til en Erindring om, i Tide at tænke paa, at der saa vidt mueligt ikke maatte forandres eller dog ikke synes at forandres noget i vor huuslige Indretning, om end noget var forandret i mig. Vort Huus maatte blive ved at staae aaben for enhver Gjæst og være indrettet paa saa mange Selskaber, det skulde være, saasnart kun mit Barn ei længer var en grundet Anledning til det modsatte. Det maatte for alting ikke falde i Øinene, at jeg var det mindste anderledes, end jeg altid havde været."

„Den Vinter, hvori jeg havde havt en forhen ukjendt Ro og Tilfredshed, løb til Ende. Vi toge ud i vore Sommerværelser uden Porten, og vort forrige Levnet indtraadte lidt efter lidt igjen. Men med en saadan Lyst havde jeg aldrig passet min lille Have. Jeg var som besjælet af et nyt, herligt Liv."

„Halvandet Aar efter var det, jeg lærte at kjende den Mand, ved hvem et nydt Liv randt op for mig. Kopperne grasserede dengang, og da de ikke vare ondartede, skulde min lille Annette inoculeres, just som i det samme de naturlige Kopper brøde ud hos hende. Den berømte Læge, til hvilken min Mand næsten allene havde Tillid, var syg og sendte en ung Doctor i sit Sted. Han viiste sig omhyggelig og høist samvittighedsfuld; men for alt det, hvorved jeg ellers var vant til at vække Opmærksomhed og at indtage, syntes han at have liden Sands. Ja han har siden tilstaaet mig, at han slet ikke syntes om mig i Begyndelsen, og at han hver Gang ønskede at slippe mig, saa hurtigt, som mueligt. Imidlertid kom den Tid, da alt skulde anvendes for at forebygge, at min lille Pige ikke skulde blive koparret. Min Mand var dette i høieste Grad magtpaaliggende. Og nu var det, medens han med den største Omhyggelighed aabnede de modne Koppeblegner, og derover kunde sidde en

heel Time ved min Lilles Seng, at jeg kom i et nærmere Forhold til ham. Jeg havde strax erkjendt hans dybe Værd; og snart saae jeg i ham den eneste blandt alle i min Kreds, der vilde kunne forstaae saa mangt et Ord, som laae og ulmede i mig."

„Hvo der blot havde kjendt os to fra Selskaber, maatte vist høiligen have forundret sig over, at netop vi to kunde knytte os til hinanden. Han var i ethvert Selskab tilbageholden eller snarere han saae saaledes ud, og talede neppe. Endog naar Materier omhandledes, hvilke han fuldkomment forstod, pleiede han oftere at tie, end at gjøre en enkelt Bemærkning. Ofte kunde jeg næsten blive vred paa ham, fordi han ikke sagde det ringeste om Ting, hvorom jeg vidste han var i Stand til at sige et langt grundigere og mere tilfredsstillende Ord, end alle de Meninger vare, hvilke de andre uden Forbeholdenhed lode høre. Og naar han nu yttrede sig, hvor let slap han Ordet igjen, ikke af Frygtsomhed, men af et Slags Ligegyldighed eller Ulyst til at tale, endog naar han til at sætte sin Mening igjennem ikke behøvede andet, end at explicere den. Han kunde da synes at være høist vaklende og ubestemt. Og dog havde han, saaledes som jeg kjendte ham, den bestemteste Characteer, og vidste sædvanlig med megen Sikkerhed, hvad han egentli-

gen meente i ethvert Tilfælde. Men han pleiede at sige: der er intet Redskab, jeg mindre forstaaer at haandtere end Ordet, og det er, fordi jeg ingen bevægelig Phantasie, ingen Vittighed har. Deri havde han vel ogsaa Ret, thi et egentligt vittigt Indfald, endog kun af det lettere Slags, veed jeg kun nogle faae Gange at have hørt af ham. Det eneste, hvori det, hvad der hos andre er Vittighed, yttrede sig hos ham, var, at han ved Leiligheder fortalte smaae Historier, i hvilke altid det reent Menneskelige traadte frem, næsten som i en Parabel, saa at disse Smaahistorier havde en uendelig Anvendelse, og indholdt en sand Skat for Livet. Næsten kun, naar Leiligheden til saadanne Fortællinger frembød sig, kom han i mere end sædvanlig Bevægelse i Selskaber. Dog søgte han denne Leilighed ikke. Imidlertid var han dog aldrig til Besvær, saaledes som andre kunde være det, der sad hele Timer og taug. Man saae, hvor meget han med Blik og Miner viiste sin Deeltagelse, og fordi det var klart, at han fandt Underholdning i vor Kreds, syntes han at have ydet os den."

„Mangen en Byld i mit Indre havde han først berørt lempelig, dernæst forsigtig aabnet, og saaledes befriet mig for, uden at den efterlod noget Ar, medens han sad og i en anden Henseende gjorde det samme ved min lille Pige. Et Par Gange

havde det næsten kostet mig Overvindelse ikke at kysse hans smukke Hænder af Taknemmelighed, naar han, inden han gik bort, havde vasket dem, og som Følge deraf en let fiin Rødme havde trukket sig hen over dem. Aldrig endnu havde jeg hos noget Menneske følt mig saa ydmyg og underordnet. Og endnu i dette Øieblik veed jeg intet høiere paa Jorden at ønske mig, end paa hans gamle Alder at kunne pleie ham og tjene ham. Jeg følte den inderligste Trang til at gjøre noget for ham, noget, der ret kunde koste mig Møie. Min Mand, som paa sin Maade havde viist ham sin Erkjendtlighed, bragte mig paa den Tanke at brodere noget til ham. Hans aldeles personlige Opoffrelse for vort ivrigste Ønske syntes at tilstæde noget aldeles personligt. Jeg havde faaet at vide, at hans Fødselsdag var nær. Til denne Dag maatte Arbeidet være færdigt. Jeg sad derved tidligt og sildigt. Dog forsømte jeg ingen Huusgjerning derover, men kun et Familiebal, som blev givet af en af vore Bekjendtere, noget, der i og for sig var mig ret tilpas. Min Mand fandt sig nu let i det, han ellers ikke gjærne saae. En halv Time daglig pleiede vor Doctor at tilbringe hos os, snart om Formiddagen, snart ved Theen. Min Mand fandt stor Forneielse i hans Omgang; thi, naar vi vare ene med ham, talte han meget

og gjærne, og i alt viiste sig en gjennemtrængende Forstand og en dyb Følelse."

„Endelig kom hans Fødselsdag. Henad Middag kom han til Besøg, som sædvanlig. At jeg vidste, hvad Dag det var for ham, faldt ham ikke ind. Derfor overraskede min Foræring ham saa meget, at en Taare traadte ham i Øiet. Jeg kan ikke sige, hvorledes jeg blev tilmode herved. Han sad i Kanapeen, og jeg, som havde hentet min Foræring fra et andet Værelse, stod endnu foran ham. Jeg maatte ordentlig holde mig ved Bordet, for ikke at synke ned i Knæe for ham, og sige ham, hvor liden jeg følte mig imod ham. Men han mærkede ikke min Bevægelse, og blev ved at udtrykke mig sin inderlige Taknemmelighed. I sin Barndom, sagde han, havde han været vant til, at hans Fødselsdag blev erindret, men siden den Tid havde Ingen tænkt paa den, førend jeg nu skjænkede ham en Glæde, der var saa qvægende for hans Hjerte. Endnu havde aldrig noget Fruentimmer viist ham den Opmærksomhed og Omhu, der gjør en Mand saa vel. Han havde ikke troet det mueligt, at et qvindeligt Væsen kunde ville vise ham saa sødt et Venskab. Saaledes talte han og endnu mere, indtil jeg maatte bede ham at være barmhjertig og ikke ydmyge mig mere. I det samme kom min Mand, som havde sin største Tilfredshed baade over vor

Doctors Glæde og over Arbeidets Godhed, paa hvilket han selv gjorde ham opmærksom."

„Om Aftenen havde vi stort Selskab, større, end vi havde villet det; thi Dagen forud vare adskillige Bekjendtere komne ind fra Landet, og disse maatte bedes med. Min Mand blev fængslet ved Spillebordet, medens vi andre legede de Julelege, hvilke han ellers saa godt vidste at oplive. Vor Vedtægt var, at det ved disse ikke maatte gaae ud paa Kys ved Panternes Løsning, med mindre nogen paa en net Maade kunde give sin Opgave en Vending, hvorved han kunde nøde den Dame, fra hvem Opgaven kom, til at kysse sig. Tænk Dig min Forundring, da jeg mod Slutningen, ikke mere i Stand til at finde paa noget lystigt, fordrer, at den, Pantet tilhører, skal synge noget, og nu vores Doctor henter min Cithar frem, og i et nydeligt Vers, hvori han skildrer sig som en fra fjærne Lande hjemkommen vandrende Sanger, begjærer et Kys af mig som Beviis paa, at han nu er i sit rette Hjem og hos en Landsmandinde. Alle forundredes; thi Ingen havde ventet sligt af ham. Fra Spillebordene i Enden af den store Sal raabte man ham sit Bravo til, og alle forsikkrede, at aldrig noget Kys havde været saa vel fortjent. Ved denne Leilighed erfoer jeg først, at han ogsaa musicerede; dog sagde han mig siden, at denne Melodie næsten var

den eneste, han kunde spille saa færdigen, at han turde lade sig høre dermed. Men det var ganske i hans Charakteer, at han uden allermindste Forlegenhed i det største Selskab kunde foredrage, hvad han var sig bevidst at formaae, naar der kun var noget, der tilstrækkeligen kunde incitere ham dertil. Jeg derimod bragte det aldrig saa vidt. Hvor ængstelig kunde jeg stundom være, naar jeg for en Fremmed skulde lade mig høre med en Musik, jeg havde spillet maaskee et hundrede Gange. Verset havde han, sagde han mig siden, i et usædvanlig hældigt Øieblik digtet samme Dag, for, om Leilighed skulde gives ham, at benytte det ved Pantelegene."

„Endnu samme Aften havde jeg en alvorlig Samtale med ham, som først ret knyttede det Forbund imellem os, der blev saa velgjørende for mig. Jeg var gaaet ud for at see, om Bordet var dækket ordentlig, og om Lysene vare blevne stillede, som jeg vilde. Den Omstændighed, at jeg først om Middagen samme Dag havde faaet at vide, at vi fik større Selskab, end jeg havde belavet mig paa, gjorde, at jeg maatte blive et Qvarteers Tid borte. Vort ovale Bord havde allerede været dækket fra om Morgenen af. Men om Eftermiddagen var jeg bleven nødt til at gjøre Forandring, da der for de flere Fremmedes Skyld, skulde spises ved

Halvcirkelen. Saaledes kaldte vi et i en saadan Form opstillet Spisebord, hvilket min Mand havde anskaffet til Brug i de Tilfælde, da vort Selskab bestod af to ulige Bestanddele, hvilke nu paa de to Fløie kunde drive deres Lystighed hver for sig, medens Børnene udfyldte Midten og skildte dem saaledes ad, at begge Partier tillige kunde beqvemmeligen have Øie med disse Børn. Det var et Paafund af min Mand, der, med megen Lyst og Behændighed, vidste at udføre deslige Planer til Alles Tilfredshed. Medens jeg var ude, blev min lille Annette søvnig, og forlangte af sin Doctor, at han skulde bære hende ud til hendes Moder. Det gjorde han og blev, efterat Barnet var bragt i Seng af een af Pigerne, staaende hos mig, medens jeg stillede Lysene og flere Ting i Orden paa Bordet. Han hjalp mig tilrette i eet og andet, hvorved det kom an paa et rigtigt Øiemaal. Da jeg tilsidst stillede mig midt for, og kastede et Blik hen over det Hele, sagde han: Siden jeg i Deres Huus har lært at skjønne paa sligt, kan jeg ikke andet, end, naar jeg stundom træder ind til et saadant, med saa megen Smag og Nethed, og tillige med saa megen Lyst, ja jeg kan sige med saa meget Hjerte ordnet og smykket Bord, at tænke paa, hvor hurtigt det alt er bragt i Ulave, som oftest uden at have glædet et eneste Øie, uden dens,

som ordnede dette Værk for Øieblikket med saa megen Omhu, som om det skulde været et Værk til Varighed. Saa kan jeg da, svarede jeg, ret prise mig, at jeg, naar jeg et Øieblik har været hældig i at bringe et saadant lille Værk for Øieblikket i Stand, at jeg da har i det mindste een . . . Som De derved, faldt han mig i Ordet, paa eengang tilfredsstiller og fornøier, og som ei blot erkjender den Sands, men ogsaa den Soliditet, som deri aabenbarer sig. Soliditet, svarte jeg skjemtende, i et Værk for Øieblikket! Nu ja, føiede jeg til, vi kunne være glade, naar vor Existents blot i et Øieblik kan vise Soliditet; Soliditet i det Hele, hvor usigelig meget er ikke det. I Sandhed, sagde han, meget, og desto mere vil jeg glæde mig ved den Tanke, at der i deres Existents er saa megen Soliditet; den Skole, hvori De lærte, i saa mange Smaating, at gjøre med saa megen Accuratesse, hvad De gjør med saa megen Hurtighed, i den samme Skole lærte De endnu meget mere; og jeg seer dem blive ved at gjøre Fremgang. Og dertil skal De staae mig bi, svarede jeg med et Udtryk af Hjertelighed og Tillid, som i dette Øieblik første Gang saaledes kom frit og let over mine Læber, og rakte ham Haanden. Det vil jeg, gjensvarte han lige saa raskt, idet han slog sin Haand i min, det vil jeg, og De skal i mig finde en solid Ven;

det vil, føiede han lige saa raskt til, det veed jeg og tør deri stole paa mig selv, det vil ikke blive mig saa vanskeligt, som det vel let kunde blive det."

„De sidste Ord agtede jeg i det Øieblik ikke saa meget paa. Siden da de igjen randt mig i Sinde, beskjæftigede de mig; jeg vidste ei, hvorledes jeg egentlig skulde tyde dem. Først da han havde været borte eet Aars Tid, troede jeg at fatte dem. Sit Løvte og alt, hvad et saadant Løvte indeholdt, opfyldte han troeligen, og jeg havde i tvende Aar et sandt beroligende Tilhold i ham, under alt, hvad der satte min, efter en solid Existents stræbende Sjæl i Bevægelse."

„Men to Aar varede kun saa herlig en Tid. Hans Bestemmelse kaldte ham bort. Den Ansættelse, han fik, var meget ærefuld for ham som ung Mand; ogsaa Fødestavnen drog ham til sig ved Følelser, der især i hans Bryst vare af stor Styrke. Mig var det, efterat han var reist, som om jeg havde tabt det, jeg havde holdt mig fast ved, og hvorved jeg havde fundet Ly midt i Storm og Uveir. Jeg følte mig som allene, stødt ud i et stort uroligt Liv, hvori jeg ei kunde finde mig hjemme. Ved Breve fortsattes vor Forbindelse kun høist ufuldkomment. Han maa have fornummet, hvad ogsaa min Følelse sagde mig, at det, hvad der havde været Gjenstand for vore bedste Samtaler, slet ikke passede sig for Breve, i hvilke Samtalen

ikke kan føres som Samtale, og hvilke desuden Enhver i vor Kreds maatte kunne læse. Dog har der aldrig været nogen Tid i disse tre og tredive Aar, i hvilken vor Brevvexel ganske kunde kaldes afbrudt, skjønt der ofte kun kom eet Brev om Aaret. Af alt, hvad der har ydet mig Glæde i denne Række af Aar, har intet været mig til en saa sand Tilfredsstillelse, som den Efterretning, jeg, endog snart efter, modtog, at han var forlovet og siden gift og lykkelig gift. Der havde ikke fattedes Øjeblikke, i hvilke jeg havde ængstet mig med den Tanke, at hans Tilbøielighed for mig kunde hindre ham i at finde Livets bedste Lykke. Nu først følte jeg, og tilstod mig det selv, at min Frygt fra først af havde været uden Grund. Maaskee jeg snarere tør nære den Tanke, i det mindste er det mig sødt at tænke den, at jeg netop har befordret hans Livs Lykke i denne Henseende. At han ei har valgt raskt, men sindigt og godt, har jeg sikkert erfaret. Med hiin Forandring forsvandt for mig alt Haab om at see ham igjen."

„Hvor mørkt det efterhaanden blev i min Sjæl, vil jeg ikke skildre Dig. Hvor lidet min Mand var i Stand til at forstaae mit inderste Væsen, hvor lidet vi passede til hinanden, dette følte jeg nu dagligen mere og mere, især da jeg ikke mere havde min Fader, som var døet Aaret før.

Denne Følelse var for vel grundet til, at den kunde andet, end at komme til klar Bevidsthed hos mig. Jeg maatte tilsidst tilstaae mig selv, at det, der knyttede os sammen, om det end vel kunde kaldes Kjærlighed, dog ei var det i egentligste Forstand, idet mindste ingen inderlig Hjerternes Forstaaelse. Men hvor sammensnøredes mit Indre fra dette Øjeblik af. Jo mere jeg blev mig det bevidst, at jeg og min Mand ikke egentligen hørte sammen, desto omhyggeligere var jeg for at leve ham til Behag, og i alt at opoffre mig for hans Lykke. Sand og dyb Kjærlighed bringer Frihed, og den tillader sig i Bevidstheden af sin indre Tilforladelighed meget imod den Elskede. Men jeg knyttedes til min Mand, fra det Øieblik, da mit egentlige Forhold til ham gik op for mig, ved en jernhaard Lænke. Jeg kan ikke beskrive Dig, hvorledes jeg var tilmode, naar han stundom prisede min Omhed og min Hengivenhed. Det er frygteligt, ikkun at synes, og at henleve et falskt Liv. Men for mig var det en hellig Pligt, i det mindste ansaae jeg det derfor, og jeg fulgte, hvorhen mit Indre drog mig, uden at forvirre mig selv ved videre Grublerie."

„Men anden Gang kom jeg, og det skarpere, end første Gang, til at føle, at mine Pligters Opfyldelse ikke fremmede Livets rette Fylde hos mig. Dette blev jeg mig lidt efter lidt mere og mere be-

vidst, og det blev uhyre mørkt i min efter en sand Existents bestandig tørstende Sjæl. Det eneste Menneske, som havde kunnet hjelpe mig igjennem, var borte. Kun den Datter, der voxte op under mine Øine, gav mig endnu en Næring, ved hvilken jeg opholdt mig. Til Lykke overlod min Mand hende ganske til mig. Jeg kalder det en Lykke; thi havde han villet det modsatte, jeg var, om jeg end havde seet, at han vilde forkjæle og fordærve mit Barn, jeg var dog, saaledes som jeg dengang var, sikkert bleven den, der havde givet efter; jeg kunde have udholdt den smerteligste Rivt i min Tilværelse, blot for at leve den Mand til Behag, som ikke fyldte mit Hjerte. Jeg veed ikke, om Du er i Stand til at fatte et saadant Livs hele Mørke. Imod en tilbedet Mand vilde jeg have kunnet haandhæve min Personlighed. Nu opoffrede jeg den."

„Vistnok kunde det ikke være andet, end at der efter nogle Aar, i hvilke Aar Forandringen af vort Opholdssted især gjorde mig det lettere, at gjemme i mig selv, hvad der foregik i mig, maatte danne sig en Tilstand, i hvilken mit egentligste Selv mere paastod sin Ret, og ogsaa Selskabskredsen vandt ny Tillokkelse for mig. Men en sand Fortroelig fandt jeg aldrig igjen. Hvor tidligt min Datter blev taget fra mig, veed Du. Kun to Gange har hun paa korte Tider kunnet reise herned

for at besøge mig. Havde jeg kunnet beholde hende i Nærheden af mig, det vilde have været mig til en uendelig Lettelse og Oplivelse. At hun virkelig er godt gift, i Ordets sande Forstand, har trøstet mig usigeligen. Min Mand forlangte intet andet Samliv, end det, som fandt Sted imellem os fra først af, og som aldrig var bleven afbrudt, og han levede ret vel tilfreds. Havde han attraaet andet og mere, — ja havde han det, saa havde jeg vel ikke tilbragt en Menneskealder i en indvortes Ensomhed, paa hvilken jeg ikke kan tænke uden Gysen. Imidlertid, jeg vil ikke klage. Er der Noget, jeg har lært i min Levetid, saa er det det, at der ikke ligger Magt paa, hvad enten vort Liv bringer os Fryd eller Smerte, naar vi kun tilbringe det saaledes, at vi kunne døe i Fred."

Den 30te Decbr. henimod Midnat.

Saa! nu er den færdig, denne lille Udarbeidelse; thi det har den været mig, og den har nu hjulpet mig ud over disse Par triste Dage. Mit nye Testament har jeg imidlertid ei heller ladet ganske ligge. Paa mine Teure, før eller efter Middag, har jeg det med, og jeg føler nu ret Lyst til, i Morgen tidlig ogsaa at tage den græske Text fat

igjen. Aarets sidste Dag i Morgen vil jeg see at tilbringe ret hyggeligt med mig selv allene.

Nytaarsaften.

Det rinder til Ende, det lange Aar. Tungsindigt begyndte jeg det; skummelt ender det sig for mig i min mørke Eensomhed. Derude stormer og fyger det, medens jeg sidder her i mit gamle Kloster, og seer ud i den iiskolde, stivnede Verden. O! lad det kommende Aar være blidere for mig, barmhjertige Fader!

Nytaarsmorgen 1814.

Jeg stod engang paa et høit Bjerg, og skuede ind i et herligt Land, ind i en rig, frodig Egn, fuld af Skove og Høie og Søer og Marker, og fjærnere henne himmelstræbende Masser, og det uendelige Hav. Og den nedgaaende Soels Straaler bølgede hen over Landet, og en let Flod af Lys gjod sig ud over Fladen. Og jeg længtes usigelig efter Nærheden af den Fylde, der laae for mig, som en Himmelens Velsignelse. Da fornam jeg en sagte Viften og Susen, og en Aande fra den Gud, hvis Aand svævede over Jorden, kom nærmere og nærmere henimod mig. Og den uendelige Velsignelse og den uendelige Kjærlighed greb og opfyldte mig i mægtig Nærværelse, og Alt, hvad der

i det vide Fjærne havde henrykket Synet, kom mig nær og trængte sig op til mig, og i en usigelig himmelsk Omfavnelse nød jeg den uendelige Fylde, og havde den, og holdt den fast. Og jeg følte mig saa usigelig vel.

Aar ere siden den Tid henrundne — o at jeg kunde glemme dem, disse mørke, skumle, sorte Aar! — i hvilke Livet tilsidst blev mig til et snævert Fængsel, og Naturen til en slud- og taagefuld Novemberdag, som vandkoldt gyste ned i Fængselet til mig. Ofte greb mig i disse Aar en inderlig Længsel efter, igjen at stige op paa hiint høie Bjerg og at skue ud i hiin uendelige Verden. Stundom lykkedes det mig at stige derop og at kaste det frie Blik ud i den frie Egn. Og det laae der endnu, det blomstrende Land, fuldt af Skove og Høie og Søer og Marker, og fjærnere henne himmelstræbende Masser og det uendelige Hav, og endnu bølgede den nedgaaende Soels Straaler hen over Landet og bedækkede det med en let Flod af Lys. Men forgjæves ventede jeg paa Guddommens Aande og paa den usigelige Nærhed. Og klagende steg jeg ned fra Høiden, bitterlig klagende, at min Ungdom er svunden. Hvad er al Anskuelse mig til Fromme? Den himmelske Nydelse er ikke mere derved.

Den 2den Januar.

Jeg tog i Gaar Aftes op i en Mængde Papirer, jeg slæber med mig, et Virvar af Tanker og Billeder, hvori jeg engang udgjød alt, hvad der gjærende bevægede sig i mit Indre. Ikkun lidet deraf læste jeg, og det forekom mig saa uhyggeligt, som om jeg havde med en en Døds Efterladenskaber at gjøre, og skulde see hans gamle Regninger og Papirer igjennem. Ganske mørk, og som om mit Sind var splittet ad, gik jeg til Hvile. Men i Morges oplivedes igjen min Erindring om de Tider, da jeg nedskrev alt dette; jeg har igjen taget disse Pakker frem, og seet uden paa dem, og ret nydt Mindet af den Tid, da jeg levede i denne Fylde.

Den 3die Januar.

Ja jeg føler det og tør sige det: hvis denne mit Hjertes Drivt og Trængsel ikke var andet, end en saadan Tilbøielighed og Kjærlighed, som den saa ofte lyksaliggjør et Menneske i hans inderste Sjæl, som jo ogsaa jeg kjendte den og havde nydt den i fulde Drag, jeg føler det, hvis denne min bittre Sjælequide ingen anden Kilde havde, jeg vilde for længe siden have kunnet slippe denne Attraa, denne Forlængsel, og komme igjen til Ligelighed og Ro. Men denne sande underfulde Skjønhed i hendes inderste Væsens store Grundtræk, dette indre uendeligen

bølgende Liv af Aand og Poesie og Ynde og Hjertelighed, og denne Energie midt i denne Sjælegratie, o hvorledes nævner og udtaler jeg, hvad der gjor denne min Sjæls Attraa til hende saa mægtig? Hvor ofte forekom det mig, som om jeg saae al Poesiens og Romantikens og Musikens underfulde Tryllerie som sammentrængt i een fyldig Blomst, i een svulmende fiin og blød og ætherisk Frugt, naar hun sad i sit Cabinet i Ottomanen, Lampen under Loftet tændt, og det runde Bord af mørk Mahoni foran hende med den nydelige Kurv. Og jeg? O, lad mig ikke tænke paa, hvor jeg tilsidst blev uoplagt og forviklet og fattig paa Ord. Hvilken Himmel af Aand og Ynde var her at leve i, men disse Yndighedens uendelige Bevægelser bleve mig til lige saa mange Incitamenter for den idelig æggende og hildende Begjærlighed. Med Rette lod hun mig fare, thi Ingen har ennyeret hende mere dræbende, end jeg.

Den 4de Januar.

Jeg var i Morges i Rectorens store Havesal. Der var paakommet mig en inderlig Lyst til at see de mange Kobbere, der allerede i min Barndom udøvede deres Magie over mig, naar jeg engang imellem turde blive en halv Times Tid i denne Sal. Den gamle Pige, som passer paa Huset, lader mig

frit komme ind i Værelserne, saa meget jeg vil. For Enden staaer en Niobe. Længe stod jeg og betragtede den fra flere Sider, og fik ret fat paa det tungsindige, smertefulde og i Smerte henstivnende Udtryk. Ikke altid vil det lykkes mig, undertiden smiler hun endog til mig i al Ungdomsskjønhed. Jeg veed ikke: men den antike Konst nogensinde har frembragt noget skjønnere? Jeg tænkte mig et Øieblik, at det yndefulde Hoved dreiede sig og reiste sig, tænkte mig denne Fylde af Skjønhed og Gratie træde ud i Livet og udfolde sig i en Uendelighed af Bevægelser. Men jeg gjøs strax tilbage ved Tanken. Göthe har dog Ret i at kalde det noget forunderligt, hvad Fabelen fortæller om Pygmalion, at ville trække en Konstens Skabning udaf dens ideelle Verden ind i denne Virkelighed.

Samme Dags Aften.

Jeg kom engang hændelsesviis ind til hende og fandt hende tilbagesjunken og sovende. Da saae jeg ret, at det var Sjælen, der gjorde hende saa skjøn, saa tillokkende. Hun havde tilbragt det meeste af den foregaaende Nat paa et uvederqvægeligt Bal, hvor hun slet ikke hørte hen. Hendes Ansigt — nei hun var slet ikke smuk, som hun laae der med matte, henfaldne Træk. Et Par Timer efter kom jeg igjen, og hun kom mig glad og fornøiet imøde;

hun havde noget at vise mig. En Kurv fuld af Blomster var bleven sendt hende til Foræring, og hun var just bleven færdig med at sætte dem i det nydeligste Blomsterglas af Verden. Hvor spillede Liv og Aand og Sjæl i hendes Miner og Træk og i alle de Bevægelser, hvormed hun omkrydsede sine Blomster, og stillede en eller anden anderledes. Men jeg saae ei paa Blomsterne, kun paa hende, og maatte tænke paa, med hvilken Fylde af Skjønhed den tilbagevendte Sjæl havde oplivet og opfyldt denne Form, og jeg sagde ved mig selv: langt herligere end den Blomsterfylde, Du der betragter med saa megen Sjæleglæde, er den, vi see og frydes ved i Dig.

Den 5te Januar.

Hvad er det dog for en sælsom Vildelse, er det ikke næsten som et Vanvid, der har betaget mig, at den gamle Amtmandindes Billede fra den Dag, da jeg holdt hende i mine Arme, bestandig staaer for mig? Snart seer jeg hende ved sin Lilles Vugge, saa igjen midt i det store Selskab ved Pantelegen, eller hvorledes hun stiller Lysene omkring paa Gallabordet, snart igjen, hvorledes hun gaaer og grubler hemmeligen, trænger til et Menneske, der kan opmuntre hende, og intet finder. Saa løbe de gamle Træk forunderligen i eet med et smukt

ungt Ansigt, saaledes som jeg kan tænke mig hende at have seet ud. Jeg føler mig sælsomt trukket hen til hende. Men naar jeg saa tænker mig paa Veien til hende, og forestiller mig hende, som hun nu er, gammel og med mange Rynker, saa skrækkes jeg tilbage, og jeg gyser for det Øieblik, da jeg skal see hende igjen. Igaar var jeg der dog, og var et Par Gange paa Veie til at aabenbare hende mit hele Liv; men det var, som om noget holdt mig tilbage, og det havde ikke været mig mueligt at frembringe et Ord. Dog er det ikke Mistillid; tvertimod har jeg en Tillid til hende, og en Tryghed, som man kan have den til den, med hvem man føler sig forbundet ved det inderligste Venskab. Alt andet kunde jeg betroe hende, kun ei min Kjærlighed.

Den 6te Januar.

Ofte har jeg gjort mig det Løvte, men ogsaa ofte glemt det, at see mig for, til hvem jeg talte, naar noget opfyldte mig med Glæde, eller naar et Menneske, en Bog, trak mig levende til sig. Man er saa overdreven kritisk hos os, og alt for mange vide intet bedre, naar man taler til dem med Enthusiasme, end at spilde os vor Lyst ved deres hjerteløse Kriticeren. Jeg gik i Dag en smuk Vei over nogle Banker og frydede mig ved Vinteren; Veiret

var friskt og smukt. Paa Tilbageveien møder jeg en Bekjendt og hans Kone, et Par hjertelig brave Mennesker ellers. Vi kom til at tale om den unge Pige, som var bleven vanvittig, og derefter om den gamle Amtmandinde. Jeg fordulgte ikke, hvor meget dennes hele Person havde indtaget mig. Men neppe havde jeg udtalt, førend, først Konen, og siden Manden, havde saa meget at erindre og udsætte paa den gamle Frue, at det satte mig ganske udaf min gode, friske, muntre Sindsstemning, og forurolligede mig ganske, indtil jeg siden, efterat jeg var kommet hjem, betænkte, at af alt, hvad de havde sagt mig, ikke fulgte andet, end at hun nu eengang ikke var efter deres Hoved, uagtet de omgaaes temmelig meget med hende. Jeg vil slaae mig af Hovedet, hvad de have sagt, holde fast paa, hvad der har tilbudt sig mig, og bevare mig det saa uforstyrret, som mueligt.

Den 7de Januar.

Min Ensomhed, hvori jeg begyndte at føle mig saa vel og hyggelig, løber til Ende. Igaar kom Rectoren, Lærerne og en Deel af Disciplene, i Dag ventes de øvrige. Vi skulle i Aften samles hos den gamle Rector, hvor der skal musiceres. Gid nu kun et Par Dage var gaaet. Ethvert nyt Incitament er min Inertie imod.

Den 8de Januar.

Sneen, som er falden, har gjort det nødvendigt at kalde Folk sammen til at bane Veie. Jeg gik i Morges ud og saae paa dem, hvorledes de danne en Huulvei imellem høie Sneevægge. Een af dem arbeidede især med Raskhed, og skaer Sneen saa glat bort, den ene Skovl efter den anden. Jeg kunde ikke andet end tænke paa, hvor lykkelig jeg vilde være, om jeg hver Dag havde et saadant Dagværk.

Det forekommer mig bestandig, som om legemligt Arbeide var det bedste for mig, eller andet, hvorved der ei var noget at tænke. Men hvorfra skal sligt komme til mig? Een Tanke begynder jeg at gjøre mig fortroelig med, det er den, at faae de tre, fire Timer om Ugen, der ere bestemte til Hebraisken, overdragne til mig. Dem torde jeg endnu vove at paatage mig, ja føler ret Lyst til at forsøge det. Maaskee jeg ogsaa vover mig til at læse Latin i de to nederste Classer. Den af Lærerne, som nu gjør det, er træt deraf, og venter, snart at faae Befordring. Der har jeg altsaa noget at gribe til, om intet andet vil aabne sig for mig.

Den 9de Januar.

Hvori ligger det dog, saa spurgte mig engang, for Aar og Dag siden, et christeligt Gemyt, som

holdt meget af Jean Paul, og ofte kunde leve hele Dage af en aandrig Polymeter af ham, hvori ligger det, at et Sprog af Bibelen dog altid virker ganske anderledes, end de skjønneste og dybeste Ord af Jean Paul, som om den Kraft, hvormed Bibelen virker, hørte til en ganske anden Sphære, end saa utalligt meget andet stort og dybt?

Jeg veed ei mere, hvad jeg svarede. Noget ordentligt fyldestgjørende var det vist ikke, jeg vilde ellers huske det. Men i disse Dage er dette Spørsmaal igjen kommet op i mig; thi hvor jeg saa læser i det nye Testamente — og jeg har bestandig en lille tydsk Udgave deraf hos mig paa Spadseretoure, eller hvor jeg ellers færdes eller bliver siddende — føler jeg Forskjellen.

I alle hine andre herlige og dybsindige Tanker og Billeder kan der bevæge sig en dyb Philosophie, udfolde sig en rig og gjennemtrængende Livsanskuelse, leve et uendelig herligt Gemyt og Hjerte. Men i Skriftens Ord bevæger sig en hellig Gud; de komme lige ud fra en uendelig Aandeverdens hellige Midtpunct, og træffe Sjælen i dens inderste Midtpunct. De ville ikke lære, minde eller oplyse om dette eller hiint, men om det Ene, som gjøres nødigt. Dette Ene er midt i dem, og gaaer midt ud fra dem. Ved det mindste af disse Ord føler Sjælen sig som kaldet lige umiddelbart hen for den Evi-

ges Throne, hvis uudtømmelige Kjærlighed er eet med en evig alt gjennemtrængende Retfærdighed, men hvis evige alt gjennemtrængende Retfærdighed ogsaa er eet med en evig uudtømmelig Kjærlighed. Selv hvor der kun tales om dette eller hiint, om Offerkjødets Spiisning, om Frierie og Egteskab, føres vi strax tilbage til hiint Middelpunkt og ene Hovedpunct. I alt hiint andet er der dyb Idee, Philosophie eller Poesie, men i disse Ord rører sig Herrens Aand; hine udspringe af Genie og Dybsind, men disse ere talte som af den, der haver Myndighed; de ere ikke talte som af den, der vil lade os skue dette eller hiint, eller vil bevæge os til dette eller hiint, men som af den, der vil have os selv, vor ganske Sjæl og hele Væsen, i sin Magt.

Den 10de Januar.

Ja jeg kan begribe det, at mange, selv saadanne, for hvilke Digteres og Philosophers kraftigste, meest indtrængende Ord have noget uendeligt tiltrækkende, dog føle en Art af Skyhed for disse Ord, ja ræddes ved dem. Jeg kan begribe det, at de kalde dem en haard Tale, og spørge: hvo kan høre dem? Men naar man gaaer ind i dem, saa føler man vel, hvi de have havt noget saa uendeligt trækkende og fastholdende, kraftgivende og befrugtende for utallige; thi man føler vel, at de ere det

evige Livs Ord. Hvo giver strax og gjærne sin Sjæl hen til et tvægget Sværd, som vil gaae igjennem den? Og dog, hvo har Mod og Mands Hjerte — og til dette føler jeg endnu Mod i mig i den inderste Baggrund af min Sjæl, o, det er jo ogsaa kun et Mod til at taale — hvo har Mod og Mands Hjerte og skulde ei gjærne give sig hen i dens Magt, hvis tvægggede Sværd vil og kan skjære den rene Deel af Sjælen løs fra den forte, og gjøre den sande Sjæl fuldkommen karsk og fri? O tag mig i Din Magt, evige, kjærlige Retfærdighed! Rensende Ild gjennemtræng min Sjæl! Grib mig med Din Rædsel, og lad mig gjennem Død finde Liv!

Den 11te Januar.

Det er for mig, som om der i mit Indre stod et Hav af Taarer, der ikke kunde komme til Gjennembrud, men at der, om det engang brød igjennem og vældede ud, bag denne Taaremasse var et lysende Punct i mig, og at et Hav af Lys kunde følge paa dette Hav af Taarer.

Samme Dags Aften.

Jeg gik i Dag en lang Strækning af Landeveien, som i en snæver Dal, imellem de høie Sneebanker. Solen skinnede lokkende og opfordrende paa

de hvide Masser, og i det indsluttede Rum var det saa mildt, at jeg gik langsomt og læste i mit Testament. Det er den forunderligste Blanding af en streng, næsten mørk Alvor, og en dyb Mildhed og usigelig Sjælefryd, som gaaer igjennem mig, naar jeg læser disse Ord. Saaledes forestillede jeg mig ogsaa altid de ægte christelige, fromme Sjæle: en Alvor, som kun sjelden smiler, et bestandigt Blik ind i Evigheden, hvorved alt jordiskt forstummer, i eet med en stille Blidhed og Fryd og Mildhed og Huldsalighed: en Sjælesskjønhed, hvis indre Herlighed — udad til lader den sig ei meget tilsyne — kun faa vide at erkjende; men er det ikke den, hvorefter Creaturet i os sukker? Dog har jeg engang kjendt et ret ægte christeligt Væsen, som med dyb Følelse for alt, hvad Christendommen har dybt og sandt og frelsende, og med en levende Glæde ved Gudstjenesten og ved Sacramenterne, og en sand Sjælenydelse deraf, havde en Lyst til Skjemt og Overgivenhed, som faa. Men jeg har heller aldrig seet et Menneske med en saa levende og virksom Menneskekjærlighed. Det var utroeligt, hvad hun med knappe Midler kunde udrette, og altid haabede og troede hun. Menneskekjærlighed var hendes Kald, jeg kunde næsten sige hendes Talent. Jeg skulde have seet hende oftere, levet mere med hende. Hun vilde det nok. Men hvad var der, som denne Vildelse ikke gjorde mig stump for?

Den 12te Januar.

Jeg kan ikke beskrive Dig, hvor inderlig jeg mangen Gang skammer mig over min stakkels personlige Nød og Qvide, og de idelig til samme Punct tilbagevendende Tanker, der tage min hele Hu i Beslag, naar, midt under Læsningen i Lienhard und Gertrud, Menneskehedens store Anliggender vise sig for mig, og jeg seer for mig det store Menneskeliv med alt, hvad deri er at virke og at udrette. Hvor ubetydelig forekommer min lille kummerlige Personlighed mig, og hvor smaalig min Hjertesorg mod den Hjertesorg, som har bevæget Pestalozzis store Menneskehjerte. Og naar jeg saa tænker — o min Gud tør jeg det? — naar jeg saa tænker paa Christus.

Samme Dag.

Af Livets Glæder begjærer jeg ikke min Andeel, men af Livets Møie og Besværlighed, af Menneskehedens Lidelser kræver min Sjel den. Hvormed har jeg fortjent, jeg siger hellere forskyldt, at jeg skal leve hen, som om Menneskehedens mangfoldige Kummer og Kummerlighed ikke vedrørte mig, og som om de tusinde der gaae om, møisommelige og besværede, ei vare mine Brødre? O, hvorledes bringer jeg det dog dertil, at jeg kan være noget for de Mange, som sidde i Vraaerne eller snige sig om paa Veiene?

Den 13de Januar.

Lad mig endelig vide noget bestemt og tilforladeligt om de Ting, som ere i Gjære. Forsøm ikke at give Agt paa, hvor der kan aabne sig en Leilighed for mig til at komme til en Virksomhed. Kun at der ret bliver noget at gjøre, og intet, som kræver Aandskraft. Anstrengelser vil jeg udholde, ja jeg tørster efter dem; men jeg duer til intet, hvortil der hører Idee, Plan, Overblik. Lad mig helst komme til noget, hvor der Stykke for Stykke foreskrives mig, hvad jeg skal gjøre, og hvorledes. Et eller andet Sted torde dog vel disse Ting aabne mig en Vei til Liv og Virksomhed. Jeg brænder af Begjærlighed efter at være med, og griber efter det første, der kommer. Jeg har talt til min gamle Amtmandinde. Vær nu ogsaa paa Raad med mig. Dog, kommer der noget, saa griber jeg til, uden alle Raad. Jeg maa have Ende paa denne Veiløshed. Raadslaaer jeg først, saa kommer Betænkelighedernes hele Hær. Der er ingen grueligere Tilstand, end Raadvildheden; intet, jeg mindre duer til, end at resolvere mig. Derfor skal den første Tanke, der nu kommer mig, som siger mig: det skal Du gjøre! faae Lov at raade. Jeg vil tage den som et Orakel, som et helligt Bud. O min Gud!! hvorfor gives det mig ikke, hvorfor siges det mig ikke i min Sjæls Inderste, Skridt for Skridt: Det og det skal Du

gjøre? Jeg vilde adlyde, følge, udrette, troeligt, blindthen, og tilbede den Røst, der gav mit Liv Holdning, Eenhed, Fremgang. Nu har det ingen.

Den 14de Januar.

Jeg haaber til Gud, at han engang vil unde mig en Villie. Villie, det er det, jeg ikke har; jeg veed ikke, hvad det er at ville.

Samme Dag.

Lovet være mig ethvert Øieblik i mit Liv, da jeg, opfyldt af alle mine Dages Bitterhed, af al min Sjæls Fortvivlelse, midt under den uendelige Sjælequide fornam i mig denne gjennemtrængende Pines luttrende Magt. Jeg gyser ofte ved de Ord: for ethvert unyttigt Ord skulle I aflægge Regnskab, og dog ere de min Trøst og mit Tilhold. Ja Herre! jeg vil give mig hen i Din Retfærdigheds rensende Magt. I Din Haand er det godt at falde.

Jeg har engang kjendt et Menneske, der i den Indbildning, at han var evig forskudt, brødes med lutter Fortvivlelse, indtil han endte. O hvorfor følte han ikke, at Herrens fortærende Ild er en rensende og skabende; hvorfor gav han sig ikke villig hen i Herrens Vrede? Thi i Aartusinder er jeg bered til at smægte efter en Kjølings Draabe, naar jeg kun under denne Qval bestandigen kunde for-

nemme i mig, hvorledes Guden voxte i min Barm, til han engang, gjennembrydende, vilde bære mig op til Himmelen.

Samme Dags Aften.

Jeg er ofte tilmode, som om jeg skulde indhente og erstatte et heelt fortabt Liv i nogle faa Maaneder. Stundom er det, som om jeg strax maatte løbe til at gjøre det. Men saa har jeg igjen Øieblikke, hvori jeg synker tilbage i min aandelige Mathed, og føler mig lam paa alle Kræfter. Og hvad er saa i Stand til at reise mig igjen? En lille Fortælling, som man i sin Tid skrev dem for Børn: hvorledes en Dreng bliver sat i Skole paa et fraliggende Sted, og leger sine Aar bort, og ikke lærer noget tilgavns, indtil et Brev med sort Segl fra hans Moder forskrækker ham. Hans Fader er døet; Moderen har ikke Raad til at holde ham ved Skolen længere. Hun haaber, at han allerede har lært noget dygtigt; ved Halvaarets Slutning skal han komme hjem. Den rystede Dreng tyer til sin Lærer — o hvor lykkelige ere de Smaae, at de have Voxne at tye til — han kaster sig grædende i hans Arme, og indhenter virkelig i de tilbagestaaende Uger, om ei ganske, saa dog for en stor Deel, sine spildte Qvartaler. Hvor ofte har jeg maattet tænke paa den lykkelige Dreng.

Den 15de Januar.

Jeg har faaet et lille græsk Testamente til Foræring, en Londoner Udgave, juxta exemplar J. Millii accuratissime impressum. Foran staaer som Vignet en Phønix, der reiser sig op af en luende Ild, op i Solens Straaler, og underneden staae de Ord: præbetur origo per cineres. — Accipio omen, sagde jeg hos mig selv med en mig gjennembævende Henrykkelse, da jeg tog Bogen i Haanden, og saae Titelbladet; men strax derpaa gjentog jeg de samme Ord med en udsigelig stum Bøn. Rens mig, evige Kjærlighed, evige Retfærdighed, lad mig gjennem Død finde Liv! det er min bestandige Bøn.

Samme Dag.

Jo jeg har dog Øieblikke endnu, i hvilke jeg føler Sandhedens Kraft dybt i mit Indre, Øieblikke, i hvilke jeg med inderlig Styrke fornemmer, at al jordisk Kjærlighed er intet, i hvilke jeg føler mig min Gud saa usigelig nær, føler hans Aand saa nærværende, og min Meddeelagtighed i den saa inderlig, at jeg nyder Existentsens Salighed reen og klar. I Gaar Aftes havde jeg et saadant Øieblik, og græd af fuldt Hjerte, og gav min Sjæl og min Skjæbne hen i min Skabers Villie med inderlig Hengivenhed, at han maatte gjøre af mig, hvad han

vilde, naar jeg kun maatte blive hans. Endnu i Dag lever jeg af dette Øieblik. Jeg har fæstet og og præget det Forsæt, at kaste mit tomme, usle Liv fra mig, dybt ind i mit Indre. Virke vil jeg igjen, udrette Noget, udfylde en Plads i Livet, den blive, hvilken den vil, og lige saa lidet see mit Hjertes inderlig Elskede — o' Gud det er og bliver hun — da, som nu. Nei jeg vil ikke see hende mere, ikke leve i hendes Nærhed, forend Alt i dette mit Indre er roligt og godt igjen.

Ikkun eengang vilde jeg forinden saa gjærne ile til hende, blot paa et Øieblik, blot for at hun ikke skulde mistyde min lange Fravær, og at ikke engang en Hilsen kommer til hende fra mig. Jeg havde saa uendeligt meget, jeg vilde sammenpræsse i en kort Times Samtale med hende. Jeg tænkte mig det allerede alt, hvad jeg vilde sige hende. Men da begyndte mine Furier allerede at reise sig, og jeg lod alle Tanker fare, for at holde mit Sind i Stilhed. Og selv nu tør jeg ikke skrive længere, men vil ned til de Andre, som jeg just hører støie usædvanligen — paa det at mine Erinnyer kunne slumre lidt endnu.

Den 16de Jan.

Der gaves en Tid, da jeg elskede og ikke gjorde andet, end at elske. Fra Morgen til Aften drev

jeg omkring, glædede mig ved Livets Mangfoldighed og Herlighed, og en uendelig Ideefylde udfoldede sig i mit Indre. Ethvert Menneske-Ansigt, ethvert Menneske-Forhold var mig uendelig tiltrækkende. Hvor ofte glædede jeg mig over, at Lavater paa Titelen af sin Physiognomik havde sat de Ord: „zur Beförderung der Menschenliebe." Ethvert Menneske-Ansigt blev mig tiltrækkende, naar jeg betragtede det ret, og dvælede ved dets Betragtning. Med og gjennem min Kjærlighed til det Væsen, som min Sjæl tilbad, og som jeg uendeligen glædede mig ved at have skiret og fattet, uagtet jeg aldrig tænkte hende som min, var en uendelig navnløs Kjærlighed gaaet op i min Sjæl. O, at jeg ikke kan falde et Glimt tilbage af hine Henrykkelsens-Dage, hine en uendelig Saligheds Nætter, da jeg laae ved Naturens varme Hjerte, og følte dens Pulse banke mod mit Bryst, da min Sjæl gav sig hen i en Uendelighed af Liv og Aand, der overalt omgav mig i evig Nærhed, da det var for mig, som trykkede jeg en evig elsket Gjenstand i en uendelig Omarmelse til mit Bryst, og da ingen Tanke var mig nærmere, end Tanken paa Gud, ingen Følelse naturligere, end den at elske ham, ingen Fornemmelse min Sjæl mere eiendommelig, end den, at jeg rørtes i ham. Kjærlighed var mit Liv og mit Studium.

O, hvorfor ere I saa ganske forsvundne, I

min Ungdoms, I min Vaars skjønne Dage? Hvorfor er jeg stødt ud fra mit Paradiis? Hvorfor vanker jeg veiløs og ustadig om, og kan intetsteds finde, hvad der i evig Besiddelse havde givet sig mig? Skal jeg da aldrig finde Eder igjen, I milde Henrykkelsens og Hengivelsens Timer og Dage?

Stundom er det for mig, som om jeg kun behøvede at drage ud igjen til de fjærne blaae Bjerge, til Strømmenes Kilder, eller at tumle mig igjen paa smilende Dage omkring paa Sundene, og stige op i de udstrakte Bøgeskove, for igjen at finde den evige Ungdom. Men snart føler jeg, at det ei er det, hvorpaa det kommer an. Jeg veed det saa vel, Arbeide er det, jeg trænger til, ikke Oplivelse. „Saure Wochen, frohe Feste" siger Göthe; hvilken Viisdom ligger i de faa Ord.

Den 17de Jan.

Det er dog endnu bestandig for mig, som om en Uendelighed af Poesie boede i min Sjæls allerinderste Baggrund, og at den kunde komme frem igjen, og den evige Ungdom med den. Men lige saa fast føler jeg, at jeg først maa lære at forsage. Det er kun dette mit Jeg, der inficerer Verden for mig. Kunde jeg forsage, da vilde den blomstre op for mig igjen i den Skjønhed, hvormed den engang hentog min Sjæl, hvormed den endnu kan det. Naar det

blot var saavidt med mig, at jeg levede, som om jeg ikke var til; istedetfor at nu denne standsende og hildende Reflection paa mig selv bestandig sidder i mig. Det er uhyre, saa tungt Livet synes mig at være, det er, som skulde jeg vælte en uhyre Sneebold frem, der endda bestandig voxte. Derfor tragter jeg efter intet saa meget, som efter et let, jevnt, simpelt Trællearbeide, som kunde gaae mig let fra Haanden, og hvoraf jeg kunde faae det ene Stykke færdigt efter det andet. Naar kun denne Verden af Følelser og Tanker i mig vilde lade mig Ro og Stadighed dertil. Ofte tænker jeg rigtignok, at jeg derved let kunde nedkue denne Ideefylde i mig, som dog endnu vidthenstræbende gaaer op og ned i mig. Men jeg vil blive fast ved min Beslutning, fordi jeg engang har fattet den. Jeg maa lære at leve: det er det første; jeg maa lære at arbeide, at blive ved een Ting. Og endnu eet: jeg maa løs fra alt det, der hængte alt for nær sammen med hvad der endnu alt for meget vil lokke mig med et uendeligt Haab. — Nei, nei, nei! Det maa blive derved: jeg vil binde mig, skaffe mig en Tvang og et Tilhold.

Den 18de Januari.

Jeg kan ikke lade være at haabe, at jeg engang en Dag skal finde alle mine Minder, alle

mine Henrykkelser igjen. Og dog hvor langt er jeg fra det, jeg maa erkjende for den ueftergivelige Betingelse derfor. Thi naar jeg ofte spørger mig, hvorledes dog hine Salighedens Dage have kunnet forsvinde, saa ganske forsvinde, hvorfor jeg dog ikke kan bringe et Glimt op i mig af den Tid, da jeg levede saa heelt i det uendelige Hele, og kaldte det en saa uendelig Lyksalighed at være til — jeg kan ikke længe fordølge det for mig, hvad der egentligen har været Grunden til, at denne Uendelighed af Glæde og Følelse har kunnet gaae igjennem mig, og at jeg dog nu kan finde mig saa tom, at jeg neppe i en dæmrende Erindring kan faae et Skyggebillede af den op i mig igjen. Jeg var ikke kommet ind i Livets Kamp engang, og levede, som om jeg var ud over den. At der endnu var noget i mig at døde, at endnu først den rette Villie skulde fødes i mig, at det ikke alt endnu var paa det Rene i mig, at jeg nu ogsaa skulde underordne mig under det, som saa levende opfyldte mig, at jeg skulde lade det virke til at sætte mig i Orden og blive til en personlig Kraft i mig — det tænkte jeg ikke paa, medens jeg levede hen, „als wenn ichs schon ergriffen hätte," og alle Lyster og Uvaner, alt Selvbehag og al Ærgjerrighed, voxede frodigt, frit og triveligt op ved Siden, som om det alt hørte til med. Begynder, gad jeg tilraabe enhver, begynder Livets

Kamp, medens Solen endnu skinner frisk og morgenlig over Eders Liv, og I glide let hen ad Livets smilende Vande!

Den 19de Januar.

Den kommer til mig til rette Tid, denne Opfordring fra Fædrenelandet, som kalder mig til Activitet. Intet trænger jeg mere til, end et udvortes uimodstaaeligt Maa, som kan drive mig fremad i Livet. Gid det kun først vilde decidere sig: hvorhen og hvorledes. Min gamle Amtmandinde har lagt en Plan for mig, og sat sig i Bevægelse, for at den kan blive udført; men først om en sex til syv Dage kan hun vente Svar paa sine Breve; og jeg brænder efter at komme bort. Hvis jeg ikke følte en Gru for at komme til Byen igjen, jeg var ilet til Eder allerede. Det koster mig vel Overvindelse, at sige til mig selv: nu vil Du ikke see hende igjen, førend Du veed, at Du rolig vil kunne see hende komme og gaae. Men jeg vil det for Alvor.

Den 20de Januar Aften.

Vi fik i Gaar den Efterretning, der har sat os alle i Forbavselse og Bevægelse. Denne nedslaaende Efterretning er neppe kommen tidligere til Eder, end til os.

Jeg kan ikke sige Dig, i hvilken gruelig Sinds-

forfatning jeg har følt mig siden. Du vil ikke lee ad mig, men forstaae mig, naar jeg siger Dig, at jeg aldrig har følt min Skyld dybere, end netop herved.

Hvad det nu skal blive med mig, veed jeg ikke. Den Tanke, at tage de hebraiske Timer paa mig, og forsøge, om jeg tør læse Latin for de nedre Classer, er kommen op i mig igjen. Jeg har allerede havt fat paa Badens Grammatik, for at berede mig: jeg troer endnu, det vilde kunne gaae.

Den 21de Januar.

Jeg var i Gaar Aftes hos min gamle Veninde. Hun har ei opgivet sin Plan ganske, men mener, at den vel under de forandrede Omstændigheder endnu lader sig fastholde. Vel har den ikke det Udseende nu, som forhen, men ind i Livet kan den rigtignok endnu føre mig; og at jeg kommer herfra, er godt. Tilgiv mig, at jeg ikke skriver Dig et Ord om den, førend den er udført. Jeg frygter Dine Betænkeligheder, skjønt Du vist sander med mig, at her det første ogsaa er det bedste. Send mig derimod en lille Sum Penge tilbage med den Vogn, som bringer Dig dette; Manden er paalidelig: Du kan betroe ham, hvad det skal være. Indlagt følger hermed et Brev til min Morbroder, hvoraf Du kan see, hvormeget jeg ønsker. Jeg

haaber, at han forstrækker mig dem; men jeg kan ikke bie, til han deciderer sig. Jeg stoler paa Dig; send mig strax, hvad Du kan. Erstatter han Dig det ikke, saa sælg de Ting, jeg har staaende derinde. Det er maaskee bedst at gjøre det alligevel. Gud veed, naar jeg igjen kommer til Byen, og kan bruge dem.

Du skal vidne det med mig, kjære, trofaste Ven, at, hvad jeg saa griber til at gjøre, saa er det ikke Fortvivlelse, der driver mig. Vil jeg bort, vil jeg ind i Noget, saa er det, fordi det er paa Tide.

Den 30te Januar.

Tak for Din gode Besørgelse. Jeg har modtaget alt rigtigt. Jeg havde skrevet før, men vilde bie, til min Fremtid deciderede sig. Nu er den afgjort. Min gamle Amtmandinde har virket redelig og godt for mig. I Dag ere Svarene indløbne paa hendes Breve, og i Morgen gaaer jeg afsted. Hvorhen? det skal mit næste Brev sige Dig, naar jeg først er der. Det maa ei fortryde Dig, at jeg ikke har ladet Dig noget vide om min Plan; Du vil ryste ad Hovedet over den, og det ville flere med Dig. Men jeg havde besluttet at følge det første, som kom. Min gamle Amtmandinde forstod mig, og derfor har hun virket med.

Hils alle Venner! Lad dem troe, at det er en halv Fortvivlelse, der har drevet mig; desto snarere finde de dem i det. Du veed, at det ei er saa. Hils Alle, ogsaa hende, om Du beqvemmeligen kan. Eller lad det være. Dog nei, gjør det endeligen! Saa smukt Du kan. Nei, nei! lad det dog hellere være! Ja lad det være.

Jeg haaber, at min Beslutning, rask at give mig hen i Noget, skal føre til det Bedste. Forlad Dig paa, at jeg troeligen skal vaage over mig selv, over mit rette indre Jeg. Det er godt, det er virkelig godt, at jeg kommer langt herfra. Lysten til til at see hende kunde dog engang let betage mig, saa jeg stod ved hendes Dør, inden Nogen tænkte det. Er der noget, jeg med Bestemthed vil, saa er det det, ikke at see hende igjen, førend jeg veed, at jeg rolig og uden Begjær vil kunne glæde mig ved Beskuelsen, og at en Aften fuld af Lyst og Glæde ikke skal koste mig en Nat fuld af Tungsind og Taarer. Bliv ved at holde af mig!

Titelbl. fehlt 203291